

#5(57), 2020 część 5

Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe
(Warszawa, Polska)

Czasopismo jest zarejestrowane i publikowane w Polsce. W czasopiśmie publikowane są artykuły ze wszystkich dziedzin naukowych. Czasopismo publikowane jest w języku polskim, angielskim, niemieckim i rosyjskim.

Artykuły przyjmowane są do dnia 30 każdego miesiąca.

Częstotliwość: 12 wydań rocznie.

Format - A4, kolorowy druk

Wszystkie artykuły są recenzowane

Każdy autor otrzymuje jeden bezpłatny egzemplarz czasopisma.

Bezpłatny dostęp do wersji elektronicznej czasopisma.

Zespół redakcyjny

Redaktor naczelny - Adam Barczuk

Mikołaj Wiśniewski

Szymon Andrzejewski

Dominik Makowski

Paweł Lewandowski

Rada naukowa

Adam Nowicki (Uniwersytet Warszawski)

Michał Adamczyk (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Peter Cohan (Princeton University)

Mateusz Jabłoński (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Piotr Michalak (Uniwersytet Warszawski)

Jerzy Czarnecki (Uniwersytet Jagielloński)

Kolub Frennen (University of Tübingen)

Bartosz Wysocki (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Patrick O'Connell (Paris IV Sorbonne)

Maciej Kaczmarczyk (Uniwersytet Warszawski)

#5(57), 2020 part 5

East European Scientific Journal
(Warsaw, Poland)

The journal is registered and published in Poland. The journal is registered and published in Poland. Articles in all spheres of sciences are published in the journal. Journal is published in **English, German, Polish and Russian.**

Articles are accepted till the 30th day of each month.

Periodicity: 12 issues per year.

Format - A4, color printing

All articles are reviewed

Each author receives one free printed copy of the journal

Free access to the electronic version of journal

Editorial

Editor in chief - Adam Barczuk

Mikołaj Wiśniewski

Szymon Andrzejewski

Dominik Makowski

Paweł Lewandowski

The scientific council

Adam Nowicki (Uniwersytet Warszawski)

Michał Adamczyk (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Peter Cohan (Princeton University)

Mateusz Jabłoński (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Piotr Michalak (Uniwersytet Warszawski)

Jerzy Czarnecki (Uniwersytet Jagielloński)

Kolub Frennen (University of Tübingen)

Bartosz Wysocki (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Patrick O'Connell (Paris IV Sorbonne)

Maciej Kaczmarczyk (Uniwersytet Warszawski)

**Dawid Kowalik (Politechnika
Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)**

**Peter Clarkwood(University College
London)**

**Igor Dziedzic (Polska Akademia
Nauk)**

**Alexander Klimek (Polska Akademia
Nauk)**

**Alexander Rogowski (Uniwersytet
Jagielloński)**

Kehan Schreiner(Hebrew University)

**Bartosz Mazurkiewicz (Politechnika
Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)**

**Anthony Maverick(Bar-Ilan
University)**

**Mikołaj Żukowski (Uniwersytet
Warszawski)**

**Mateusz Marszałek (Uniwersytet
Jagielloński)**

**Szymon Matysiak (Polska Akademia
Nauk)**

**Michał Niewiadomski (Instytut
Stosunków Międzynarodowych)**

Redaktor naczelny - Adam Barczuk

**Dawid Kowalik (Politechnika
Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)**

**Peter Clarkwood(University College
London)**

**Igor Dziedzic (Polska Akademia
Nauk)**

**Alexander Klimek (Polska Akademia
Nauk)**

**Alexander Rogowski (Uniwersytet
Jagielloński)**

Kehan Schreiner(Hebrew University)

**Bartosz Mazurkiewicz (Politechnika
Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)**

**Anthony Maverick(Bar-Ilan
University)**

**Mikołaj Żukowski (Uniwersytet
Warszawski)**

**Mateusz Marszałek (Uniwersytet
Jagielloński)**

**Szymon Matysiak (Polska Akademia
Nauk)**

**Michał Niewiadomski (Instytut
Stosunków Międzynarodowych)**

Editor in chief - Adam Barczuk

1000 kopii.

**Wydrukowano w «Aleje Jerozolimskie
85/21, 02-001 Warszawa, Polska»**

**Wschodnioeuropejskie Czasopismo
Naukowe**

**Aleje Jerozolimskie 85/21, 02-001
Warszawa, Polska**

E-mail: info@eesa-journal.com ,

<http://eesa-journal.com/>

1000 copies.

**Printed in the "Jerozolimskie 85/21, 02-
001 Warsaw, Poland»**

East European Scientific Journal

**Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warsaw,
Poland**

E-mail: info@eesa-journal.com ,

<http://eesa-journal.com/>

СОДЕРЖАНИЕ

ИСКУССТВОВЕДЕНИЕ

Бондарець Є.В.

ДО ПИТАННЯ АТРИБУЦІЇ ПІДПИСНОЇ ІКОНИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ «ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ІЛЛІНСЬКОЇ» 1729 РОКУ.4

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

Артимишин П.І., Підшибякін С.В.

СТАТУС ОРДЛО В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІЙ ДУМЦІ УКРАЇНИ (2014–2020).....12

Kubarev V.V.

SYNCHRONIZATION OF HISTORICAL AND RELIGIOUS CHRONICLES21

Xubbaliyeva M.

CENTRAL ASIA: VII – VIII CENTURIES IN THE EYES OF CHINESE BUDDHIST TOURISTS30

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Байрыева А.К.

ТЕНДЕНЦИИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПАРЛАМЕНТСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ РАЗВИТИЯ ОБЩЕСТВА33

Omonov R. R.

THE ROLE OF INFORMATION COMMUNICATIONS IN THE MODERNIZATION OF PUBLIC AUTHORITIES36

Saidkulov N.A.

METADODOLOGICAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF YOUTH POLITICAL CULTURE ON THE BASIS OF INNOVATIVE-CREATIVE APPROACH39

Juraev F.I.

THE IMPACT OF LEADERSHIP STYLE ON IMPROVING THE PSYCHOLOGICAL ENVIRONMENT OF THE TEAM.....42

Kazakbaev H.I.

DISPUTED TERRITORIES IN THE SOUTH CHINA SEA AND THE ROLE OF PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA46

Каримова Н.Э., Чжан Пэн

МЕСТО ШОС ВО ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКИХ КОНЦЕПЦИЯХ КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ.....50

Yuldashev O.A.

POLITICAL PARTIES - THE MAIN INSTITUTE FOR THE FORMATION OF GOVERNMENT BODIES.....54

Rafikova G.V.

THE SYSTEM OF PUBLIC SERVICES IN UZBEKISTAN: FOREIGN EXPERIENCE AND NATIONAL PRACTICE57

Шарапов А.А.

ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ НА КОРЕЙСКОМ ПОЛУОСТРОВЕ.....60

Kirgizbayev M.

PROBLEMS OF TRANSITION TO CIVIL SOCIETY AND ITS LEVELS OF DEVELOPMENT64

ИСКУССТВОВЕДЕНИЕ

УДК [726.591+246.5](477-25)"16/18"

Bondarets Yevgeniy Viktorovich

*postgraduate student of the Department of History of Art,
The National Academy of Senior Specialists of Culture and Arts.*

TO THE QUESTION OF ATTRIBUTION OF THE SIGNED ICON OF THE ILYIN-CHERNIGOV ICON OF THE MOTHER OF GOD, 1729.

Бондарець Євгеній Вікторович

*аспірант кафедри мистецтвознавчої експертизи,
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.*

ДО ПИТАННЯ АТРИБУЦІЇ ПІДПИСНОЇ ІКОНИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ «ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ІЛЛІНСЬКОЇ» 1729 РОКУ.

Summary. The article is devoted to the attribution of the signed icon of the Ilyin-Chernigov Icon of the Mother of God (private collection, Kyiv). Attribution was carried out on the basis of a comprehensive pictorial-stylistic and technical-technological research. A supporting role was played by archival research and source study. Based on the results obtained, it was possible to establish that the Ilyin-Chernigov Icon of the Mother of God was painted by order by the monk of the Kiev Pechersk Lavra - Dalmat Pechersky in 1729 and is, perhaps, the only accurately dated list of the first third of the 18th century; this icon can be used as a highly artistic example for further systematic study of icon-painting traditions of the Kiev Pechersk Lavra workshop.

Анотація. Стаття присвячена атрибуції підписної ікони Пресвятої Богородиці «Чернігівської Іллінської», що походить з приватної київської колекції (іл.1). Атрибуція проводилась на основі комплексного живописно-стилістичного і техніко-технологічного досліджень. Допоміжну роль відігравали архівні дослідження та джерелознавчий аналіз. На основі отриманих результатів вдалося встановити, що ікона Богоматері «Чернігівської Іллінської» була написана на замовлення, ченцем Києво-Печерської Лаври - Далматом Печерським в 1729 році і являється можливо єдиним точно датованим списком першої третини XVIII століття; може бути використана як високохудожній зразок для подальшого системного вивчення іконописних традицій майстерень Києво-Печерської Лаври.

Keywords: *Ukrainian icon, icon painter, attribution, iconography, The Ilyin-Chernigov Icon of the Mother of God, Kiev Pechersk Lavra.*

Ключові слова: *українська ікона, іконописець, атрибуція, іконографія, Пресвята Богородиця «Чернігівська Іллінська», Києво-Печерська Лавра.*

Постановка проблеми. На сьогоднішній день є досить актуальним питання всебічного вивчення та включення в до наукового обігу аутентичних

творів українського іконопису з приватних збірок з метою розширення, доповнення та корегування існуючих критеріїв атрибуції.

(іл. 1) Далмат Печерський. Ікона Божої Матері «Чернігівської Іллінської», 1729 р.; дерево, олія; 93х57 см. Приватна колекція. Київ.

Цікавим і рідкісним прикладом підписної та точно датованої пам'ятки є ікона Пресвятої Богородиці «Чернігівської Іллінської» 1729 року, пензля ченця Києво-Печерської Лаври - Далмата Печерського, що походить з приватної київської колекції.

Мета статті полягає в атрибуції та введенні в науковий обіг вище згадувану пам'ятку.

Аналіз попередніх досліджень. Хоча представлена ікона раніше не являлась об'єктом мистецтвознавчого дослідження, антропологія іконографічного образу Пресвятої Богородиці «Чернігівської Іллінської» досить добре вивчена.

Вперше історія появи ікони та її іконографія описана свідком подій святителем Димитрієм, митрополитом Ростовським, в творах «Дива Пресвятої і Преблагословенної Діви Марії» (Новгород-Сіверський, 1677 рік) і «Руно орошенное» (1-е вид.- Чернігів, 1683 рік).

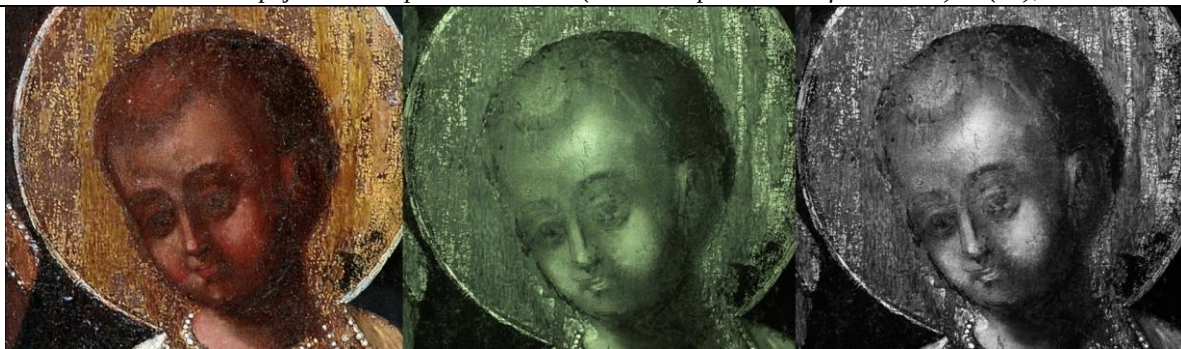
В поле зору фахових науковців образ Пресвятої Богородиці «Чернігівської Іллінської» потрапляє з середини XIX століття і знаходить своє висвітлення в працях: І. Сахарова, І. Шангіна, П. Добровольського та ін.

Вагомими у дослідженні змін іконографії Пресвятої Богородиці «Чернігівської Іллінської» у зв'язку з важливими історичними подіями стали статті: В. Пуцко [8, с. 112–116] та Ю. Зв'яздіної [4, с. 28–30], [5, с. 26–28], [6, с. 35–42].

Грунтовним узагальненням даної теми є публікація А. Адруга [1, с. 21–26]. Автор аналізує історію та визначає мистецькі особливості ікони чернігівської «Іллінської Богоматері» називаючи її «визначною пам'яткою українського сакрального мистецтва» [1, с. 25].

Виклад основного матеріалу дослідження. Живопис ікони виконаний олійними фарбами на залевкашеній липовій дошці, що складається з двох частин, які скріплені двома врізними тильними шпугами. Розмір дошки – 93х57х2,3 см. Тильна сторона – майстерно оброблена скобелем. На торцях присутні отвори від цвяхів якими кріпилася риза (на жаль втрачена).

При дослідженні фарбового шару в ІЧ променях – виявлений нечіткий підготовчий вугільний малюнок (іл.2).

(іл.2) Фото фрагменту лику Христа в ІЧ променях

Тло живописного поля ікони – темно-оливкове; традиційні поля відсутні, середник обрамлений тонким чорним опушом.

Богоматір з Немовлям зображена ледь не на дві третини, заповнюючи фактично весь простір середника ікони.

Лики Діви Марії і Христа – трохи витягнуті, з невеликими рисами наближеними до ідеалу народної краси тих часів; написані з умовним світлотіньовим моделюванням тоненькими короткими мазками. Карнація – світло-приглушена, з червоно-рожевою підрум'янкою.

Напівпрозора тінь на лику Божої Матері надає зображенню надзвичайної життєвості, здається, що милостива Заступниця наближається до віруючих з таємничої глибини всесвіту. Глибокий темно-оливковий фон ікони підсилює цю ілюзію і змушує згадати аналогічне виконання фонів на українських богородичних іконах XVI століття.

Голова Марії увінчана золотою короною, злегка нахилена вліво, погляд спрямований вперед. Правицею Вона вказує на Христа молитовним жестом, підтримуючи його лівою рукою. Маленький Христос двоперсно благословляє

предстоячих витягнутою вперед правою рукою, в лівій – тримає згорнутий сувій. Голова його трохи нахилена в бік Матері, ніжки щільно зведені.

Пресвята Діва одягнена в синю ризу з позолоченими коміром і зарукав'ями, прикрашеними шитвом перлами і дорогочінними каменями. Поверх ризи накинута червоний мафорій із вишуканою облямівкою. Христос виряджений в білий хітон і золотий гіматій аналогічно прикрашений ошатним шитвом. В цілому, драперія одягу Святих передана досить виразно. Тло німбів – золочене.

Подібні за пропорціями образи є досить характерними для українських ікон Пресвятої Богородиці другої половини XVII – першої половини XVIII століття.

Знизу середника знаходиться дробівниця з автентичним написом, що вказує на місце, автора і дату написання даного ізводу: "Изображение Иконы Пресвятой Богородицы Черниговской Ильинской Сия Изобразися // Киево Печерской Тщанием Монаха Далмата Послушника Пече...(скгого) (з кирил.) 1729 года" (іл.3).

(іл.3). Фото дробівниці знизу середника ікони

На зворотному боці дошки, над верхньою шпугою розміщений частково збережений (читається в ІЧ променях) автентичний чорнильний напис в якому йдеться про протограф Іллінсько-

Чернігівської ікони Божої Матері написаної в 1658 році Григорієм Дубенським, та згадування про автора списку – ченця Далмата Печерського (іл.4).

(іл.4) Фото в ІЧ променях чорнильного напису на звороті

(іл.5) Фото в ІЧ променях чорнильного малюнку на звороті дошки із зображенням Успенського собору Києво-Печерської Лаври.

По середині тильної частини дошки розташований чорнильний малюнок із зображенням Успенського собору Києво-Печерської Лаври (іл.5).

Ікону Пресвятої Богородиці «Чернігівської Іллінської» за своєю іконографією можна віднести до традиційного типу Одигітрії.

Чудотворний першообраз був написаний у 1658 році ченцем Троїцько-Іллінського монастиря в Чернігові - Геннадієм (Дубенським) при ігумені Зосимі (Тишевичу) і Лазарю (Барановичу), архієпископу Чернігівському (іл.6). Наразі вважається втраченим, після останнього перебування в Троїцько-Іллінському монастирі до його закриття в 1924 році [7, – с.–110].

(іл.6) Геннадій Дубенський. Ікона Пресвятої Богородиці «Чернігівської Іллінської» 1658 р.

Історія ікони і чудеса від неї описані свідком подій святителем Димитрієм, митрополитом Ростовським, в творах «Дива Пресвятої і Преблагословенної Диви Марії» (Новгород-Сіверський, 1677 рік) і «Руно орошенное» (1-е вид.-Чернігів, 1683 рік) (іл. 7).

Крім гравюри, що ілюструє «Руно орошенное», в українській графіці відомі інші

зображення Богородиці «Чернігівської Іллінської», серед них - ксилографія, виконана в Києво-Печерській лаврі; різцева гравюра 1727 року роботи монаха Гавриїла на замовлення ієромонаха Ірінарха (Бугушевича), де Богородиця і Немовля представлені в рамці з квітів і акантового листя.

(іл. 7) Гравюра з книги Свт. Димитрія Ростовського «Руно орошенное». Чернігів, 1683 р.

В списках чудотворного образу часто зображувалися корони на голові Богородиці і Христа, які були відсутні на самому протографі, але наявні на її ризи. Вперше корони були відображені на гравюрі 1683 року в книзі святителя Димитрія Ростовського «Руно орошенное».

Вірогідно, ця гравюра стала основним зразком для іконописців, причому на таких списках зазвичай повторювався ідентифікуючий напис знизу, як на досліджуваній пам'ятці.

(іл. 8) Срібна шата ікони Богородиці «Троїцько-Іллінської», виконана на замовлення гетьмана Івана Мазепи в 1696 р. (фото 1880-тих років)

На рубежі XVII - XVIII століття з'явився особливий варіант іконографії «Іллінської Богоматері», де ікона була поміщена в раму з додатковими зображеннями [5, – с. – 26]. Цей ізвод майже точно повторює чудотворну ікону Троїцько-Іллінського монастиря разом з її кіотною срібною рамою виготовленою на замовлення гетьмана Івана Мазепи в 1696 році (іл.8). На верхньому і бічних полях рами представлені укладені в овальні медальйони алегоричні композиції, що прославляють Богородицю, Яка уподібнюється плононосним деревам: оливки, кедру, пальмі, а

також кипарису. Зображення на нижньому полі при загальній відповідності композиційної побудови кіотної рами змінено. Якщо на рамі в центрі був зображений герб гетьмана Мазепи, а по боках від нього - військовий табір під місяцем і місто, освітлене сонцем, то на іконах складного ізводу в центрі нижнього поля представлений російський герб із зображенням Азовської ікони Божої Матері, зліва – план військових дій при Азові, праворуч – освітлений сонцем вид Троїцько-Іллінського монастиря з хресним ходом.

(іл.9) Яким Максимов. Ікона Божої Матері «Чернігівської Іллінської» з акафістом, 1780 р.; дерево, темпера.
Володимиро-Суздальський музей-заповідник.

В кінці XVIII століття зустрічаються зображення «Іллінської Богоматері» з клеймами, що ілюструють акафіст Богородиці (ікона Якіма Максимова 1780 року. Володимиро-Суздальський музей-заповідник) [6, – с. – 39], (іл.9).

Аналогічними за композиційним рішенням досліджуваному образу є місцевочтимі ікони Богоматері Борколабовської (іл.10), Тригирської (іл.11), Дубовицької (іл.12) і Гербовецької (іл.13), які активно побутовали на території України і Білорусії.

іл.10 іл.11 іл.12 іл.13

Висновки та пропозиції. В процесі атрибуції зіставлялися технологічні прийоми і технічні засоби іконописця, отримані в результаті мікроскопічних досліджень, аналізу фактури фарбового шару а також вивченні живопису під впливом інфрачервоного і ультрафіолетового випромінювань. Отримані дані не суперечать даті вказаній в автентичному написі розташованому в дробівниці знизу середника ікони – 1729 рік.

Робота з архівними та бібліографічними джерелами дозволила класифікувати і виявити функціональні особливості представленого ізводу: ікона являється замовним храмовим образом написаним ченцем Києво-Печерської Лаври – Далматом Печерським. На жаль біографічні дані про майстра відсутні.

Іконографічні особливості Божої Матері «Чернігівської Іллінської» 1729 року, вказують на те що, основним протографом для іконописця слугувала гравюра 1683 року з книги святителя Димитрія Ростовського «Руно орошенное», чи образ який був її списком. Окрім зображення корони на голові Богородиці, знизу середника також присутня дробівниця з ідентифікуючим написом як на вищезазначеній гравюрі. Єдиною відмінністю є відсутність корони, що вінчає голову маленького Христа.

Художньо-стилістичні ознаки досліджуваного твору, а саме характер моделювання об'ємів, звучні фарби, що вміло збалансовані за допомогою ритмічного розподілу кольорів дотичні загальним тенденціям сакрального живопису Київщини та майстерні Києво-Печерської Лаври першої третини XVIII століття.

Таким чином, атрибутована та введена до наукового обігу ікона Пресвятої Богородиці «Чернігівської Іллінської» 1729 року, пензля ченця Києво-Печерської Лаври – Далмата Печерського, являється можливо єдиним точно датованим списком першої третини XVIII століття; може бути використана як високохудожній зразок для подальшого системного вивчення іконописних традицій майстерень Києво-Печерської Лаври.

Список літератури:

1. Адруг А.К. Чудотворна ікона «Іллінської Богоматері» / А.К. Адруг. – Чернігів: ЦНТЕІ, 2006. – 28 с. [Adrug A.K. Chudotvorna i kona «I'li'ns'koyi Bogomateri'» / A.K. Adrug. – Cherni'gi'v: CzNTEI', 2006. – 28 s.] (in Ukr.).

2. Свт. Димитрий Ростовский. Руно орошенное. [Електронний ресурс] / Свт. Димитрий Ростовский // Чернигов. – 1683. – Режим доступа до ресурсу:

<http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/13>. [Svt. Dimitrij Rostovskij. Runo oroshennoe. [Elektronnij resurs] / Svt. Dimitrij Rostovskij // Chernigov. – 1683. – Rezhim dostupu do resursu: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/13>] (in Russ.).

3. Добровольский П.М. Чудотворная икона Богоматери «Троице-Ильинская Черниговская»: Ист. очерк. – Чернигов: Черниг. Елецко-Усп. монастырь, 1900. – 30 с. [Dobovol'skij P.M. Chudotvornaya ikona Bogomateri «Troicze-Il'inskaya Chernigovskaya»: Ist. ocherk. – Chernigov: Chernig. Eleczko-Usp. monasty'r', 1900. – 30 s.] (in Russ.).

4. Звездина Ю.Н. Икона «Богоматерь Ильинская Черниговская»: Нек-рые особенности аллегорической программы 1696 г. // Музей, общество, религия: Аспекты взаимодействия: Мат-лы IX С.-Петербургских религиозед. чт. СПб., 2002. С. 28-30. [Zvezdina Yu.N. Ikona «Bogomater' Il'inskaya Chernigovskaya»: Nek-ry'e osobennosti allegoricheskoy programmy` 1696 g. // Muzej, obshhestvo, religiya: Aspekty` vzaimodejstviya: Mat-ly` IX S.-Peterburgskikh religioved. cht. SPb., 2002. S. 28-30.] (in Russ.).

5. Звездина Ю.Н. Икона «Богоматерь Ильинская Черниговская» 1696 г.- дар Петру I в память Азовской победы // Филевские чт.: Тез. 9-й науч. конф. 10-13 окт. 2006 г. М., 2006. С. 26-28. [Zvezdina Yu.N. Ikona «Bogomater' Il'inskaya Chernigovskaya» 1696 g.- dar Petru I v pamyat` Azovskoj pobedy` // Filevskie cht.: Tez. 9-j nauch. konf. 10-13 okt. 2006 g. M., 2006. S. 26-28] (in Russ.).

6. Звездина Ю.Н. Образ Богоматери Ильинской Черниговской в росписи ц. Илии Пророка в Ярославле и аллегорические гравюры

киевской печати // XII науч. чт. пам. И. П. Болотцевой. Ярославль, 2008. С. 35-42. [Zvezdina Yu.N. Obraz Bogomateri Il'inskoj Chernigovskoj v rospisi cz. Ilii Proroka v Yaroslavle i allegoricheskie gravyury` kievskoj pechati // XII nauch. cht. pam. I. P. Bolotczevoj. Yaroslavl', 2008. S. 35-42] (in Russ.).

7. Православная икона России, Украины, Беларуси: Каталог выставки. - М.: Гос. Третьяковская галерея, 2008. – 208 с. [Pravoslavnaia ikona Rossii, Ukrainy`, Belarusi: Katalog vy`stavki. - M.: Gos. Tret`yakovskaya galereya, 2008. – 208 s.] (in Russ.).

8. Пуцко В.Г. Мазепина срібна шата в Чернігові // Родовід. Чернігів, 1996. № 2(14). С. 112-116. [Puczko V.G. Mazepina sribna shata v Chernigovi // Rodovid. Chernigiv, 1996. # 2(14). S. 112-116]; (in Ukr.).

9. Сахаров И.П. Записка для обозрения древностей руси. – СПб., 1851. – 39 с. [Sakharov I.P. Zapiska dlya obozreniya drevnostej rusi. – SPb., 1851. – 39 s.] (in Russ.).

10. Український іконопис XII–XIX ст. з колекції НХМУ / авт. проекту А. Мельник. – К.: Артанія-Нова, 2005. – 256 с. [Ukrayins`kij i`konopis XII–XIX st. z kolekczi`yi NKhMU / avt. proektu A. Mel`nik. – K.: Artani`ya-Nova, 2005. – 256 s.] (in Ukr.).

11. Шангин И. Сказание о чудотворной иконе Божией Матери «Черниговской Ильинской». – Чернигов: Губ. тип., 1878. – 10 с. [Shangin I. Skazanie o chudotvornoj ikone Bozhiej Materi «Chernigovskoj Il`inskoj». – Chernigov: Gub. tip., 1878. – 10 s.] (in Russ.).

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

Artymyshyn P.I.

PhD, junior research fellow,

I. Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies,

NAS of Ukraine

Pidshybiakin S. V.

Adjunct,

The Hetman Petro Sahaidachnyi

National Ground Forces Academy

THE STATUS OF ORDLO IN THE SOCIO-POLITICAL THOUGHT OF UKRAINE (2014–2020)

Артимишин П. І.

кандидат історичних наук,

Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича

НАН України

Підшибякін С. В.

ад'юнкт, Національна академія сухопутних військ

імені гетьмана Петра Сагайдачного

СТАТУС ОРДЛО В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІЙ ДУМЦІ УКРАЇНИ (2014–2020)

Annotation. The Ukrainian socio-political opinion on the special status of particular regions of Donetsk and Luhansk regions (ORDLO) is analyzed, based on the views that were spread in the political, media and expert circles of Ukraine in 2014–2020. The basic assessments of Ukrainian society around the adoption in the Verkhovna Rada of Ukraine of the Laws of Ukraine and the Resolutions of the Verkhovna Rada of Ukraine concerning the status of ORDLO and determining the legal regime of the temporarily occupied territory of Donbas are investigated.

It is argued that the legislative regulation of the special status of the ORDLO since 2014 has been the subject of active and partly tumultuous domestic discussions, especially in the political sector, when adopting relevant laws and decrees of the Parliament, as well as at the level of the media and expert environment.

Анотація. Проаналізовано українську суспільно-політичну думку щодо особливого статусу окремим районам Донецької та Луганської областей (ОРДЛО), опираючись на погляди які поширювалися в політичних, медійних та експертних середовищах України у 2014–2020 рр. Досліджено основні оцінки українського суспільства навколо прийняття у Верховній Раді України Законів України та Постанов Верховної Ради України, які стосувалися питання статусу ОРДЛО та визначали правовий режим тимчасово окупованої території Донбасу. Стверджується, що законодавче врегулювання особливого статусу ОРДЛО починаючи із 2014 р. стало предметом активних та почасти бурхливих внутрішньоукраїнських дискусій як, насамперед, в політичному секторі під час прийняття відповідних законів та постанов парламенту, так і на рівні ЗМІ та експертного середовища.

Keywords: *Separate districts of Donetsk and Lugansk regions, socio-political opinion, politicum, media, expert environment, Ukraine, Russian Federation.*

Ключові слова: *Окремі райони Донецької та Луганської областей, суспільно-політична думка, політикум, медіа, експертне середовище, Україна, Російська Федерація.*

Постановка проблеми. Сучасна російська агресія проти України, втілена в анексії українського Криму навесні 2014 р. та подальшій окупації частини українського Донбасу, ставить перед вітчизняними дослідниками завдання із дослідження передумов, витоків, перебігу та надання можливих сценаріїв подальшого розвитку російсько-української війни.

Важливе місце у цьому контексті належить розгляду дискусій, які виникали всередині українського суспільства довкола змін до Конституції щодо надання особливого статусу окремим районам Донецької та Луганської областей (ОРДЛО) – тій їхній частині, в межах якої збройні формування Російської Федерації та

окупаційна адміністрація Російської Федерації у вигляді її поплічників – т. зв. «Донецької народної республіки» (ДНР) та «Луганської народної республіки» (ЛНР) – встановили та здійснюють загальний контроль.

Аналіз останніх публікацій досліджень та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Історіографія досліджуваної теми перебуває лише на стадії становлення. Законодавчі та правові аспекти визначення статусу ОРДЛО розглядали В. Белєвцева [1], М. Веселов [2], С. Дрьомов та О. Резнікова [3], Т. Котормус [4]; соціально-економічні – О. Балуєва та О. Келембет [5], К. Мойсеєнко [6], А. Черкасов [7]; геополітичні та безпекові – С. Бульбенюк [8],

А. Гольцов [9], В. Горбулін та загалом колектив Національного інституту стратегічних досліджень [10], П. Гай-Нижник та Л. Чупрій [11], Г. Перепелиця [12]. Однак досі не існує дослідження, у якому комплексно та цілісно розглядали б питання статусу ОРДЛО крізь призму візії українського суспільства, і дана стаття є однією із перших спроб у цьому напрямку.

Мета статті – проаналізувати українську суспільно-політичну думку щодо статусу ОРДЛО, опираючись на погляди які поширювалися в політичних, медійних та експертних середовищах України у 2014–2020 рр.

Виклад основного матеріалу. Можна стверджувати, що процес законодавчого врегулювання статусу частини окупованих територій Донбасу було запущено 16 вересня 2014 р., коли Верховна Рада України на закритому засіданні ухвалила Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей», який у ЗМІ одразу охрестили «Законом про особливий статус Донбасу» [13]. Законопроект про особливий статус частини Донбасу підтримало 277 народних депутатів України, за проведення амністії – 287 [14]. Як зазначалось в документі: «Цей Закон визначає тимчасовий порядок організації місцевого самоврядування, діяльності органів місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей з метою створення умов для якнайшвидшої нормалізації обстановки, відновлення правопорядку, конституційних прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, створення умов для повернення жителів до вимушено залишених місць постійного проживання, їх реінтеграції, а також для відновлення життєдіяльності в населених пунктах у Донецькій та Луганській областях та розвитку територій» [13].

Такий порядок первісно запроваджувався на 3 роки і зокрема передбачав: «недопущення кримінального переслідування, притягнення до кримінальної, адміністративної відповідальності та покарання осіб – учасників подій на території Донецької, Луганської областей» та заборону їхньої будь-якої дискримінації; «право вибору мови спілкування, вільного користування російською та будь-якою іншою мовою у суспільному та приватному житті, вивчення і підтримки російської та будь-якої іншої мови, їх вільний розвиток і рівноправність»; призначення на 7 грудня 2014 р. позачергових місцевих виборів в ОРДЛО; неможливість дострокового припинення повноважень депутатів місцевих рад і посадових осіб, обраних на цих позачергових виборах; запровадження особливого порядку призначення керівників органів прокуратури і судів, який передбачає участь органів місцевого самоврядування у вирішенні цих питань; можливість підписання Кабінетом Міністрів України, іншими центральними органами виконавчої влади з відповідними органами

місцевого самоврядування угоди щодо економічного, соціального та культурного розвитку ОРДЛО та приналежність ініціативи стосовно укладення такої угоди відповідним органам місцевого самоврядування; надання державою підтримки соціально-економічному розвитку ОРДЛО; сприяння органами виконавчої влади розвитку в ОРДЛО «трансграничного співробітництва, спрямованого на вирішення спільних проблем розвитку, посилення та поглиблення добросусідських відносин між територіальними громадами, органами місцевого самоврядування окремих районів з адміністративно-територіальними одиницями Російської Федерації на основі угод про прикордонне співробітництво, що укладаються територіальними громадами, органами місцевого самоврядування, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами у межах компетенції, встановленої законом»; створення в ОРДЛО рішенням міських, селищних, сільських рад загонів народної міліції, на які покладається реалізація завдання з охорони громадського порядку в населених пунктах цих районів, координація їх діяльності здійснюється відповідною сільською, селищною, міською главою, а самі загони утворюються «на добровільних засадах із числа громадян України, які постійно проживають у відповідних населених пунктах ОРДЛО» [13].

В українському політикумі ухвалений закон сприйняли неоднозначно.

На думку тодішнього Президента України Петра Порошенка, ухваленням закону «Україна зробила крок до миру», а сам документ назвав «інструментом, який дозволяє розпочати політичну реалізацію програми з впровадження миру» [15]. Водночас на думку глави держави, питання особливого статусу ОРДЛО було «де-факто елементом децентралізації з повним і безумовним дотриманням суверенітету, територіальної цілісності і незалежності нашої держави, з гарантованою належністю державі всіх основних атрибутів, включаючи зовнішню, безпекову, правову політику» [16]. Втім парадоксально, що в прийнятті законопроекту стало можливим завдяки підтримці не лише пропрезидентських сил, але якраз відвертих ідейно політичних опонентів П. Порошенка: за законопроект проголосували депутати фракцій Партії регіонів і УДАРу, групи «Економічний розвиток» та «Суверенна європейська Україна» Ігоря Єремєєва, а також депутати від Комуністичної партії України та позафракційні мажоритарники, які входили до «пулу» президента [17].

Так, на думку лідера фракції «Удар» Віталій Ковальчук, прийняття закону про особливий статус частини Донбасу було важливим етапом задля досягнення повноцінного миру на Сході України, однак втілення законодавчих норм в життя повинне бути введене лише тоді, коли на окупованих територіях був би встановлений мир та українська

влада. Голова парламентського комітету з питань місцевого самоврядування, позафракційний, «екс-регіонал» Давид Жванія також вважав прийнятий закон механізмом, який, попри свою неоднозначність, міг би розпочати мирний процес на Донбасі, тим паче, що всі положення, закладені в документі, можна провести лише в разі складення зброї проросійськими бойовиками. Зрештою, один із лідерів «Партії Регіонів» Борис Колесников зауважив, що також підтримав законопроект, як одну із можливостей мирний шляхом врегулювати протистояння на Донбасі, а всіх критиків документів із парламенту закликав скласти мандат та піти на фронт [18].

Між тим, фракція «Батьківщина», ВО «Свобода», «Громадянська позиція» Анатолія Гриценка та очільник «Радикальної партії» Олег Ляшко категорично відмовилися приймати цей законопроект. Зокрема, лідер «Батьківщини» Юлія Тимошенко 16 вересня 2014 р., під час брифінгу в день голосування за законопроект у ВРУ, заявила, що «закони про спеціальний статус Донбасу не принесуть мир, а стануть плацдармом Путіна для подальшого завоювання України». Вона також зауважила, що «їй соромно за те, що парламент, після Революції гідності та трагічної боротьби патріотів на фронтах Донбасу, так принизливо та безславно здав Україну. Вона додала, що партія «Батьківщина» не дала жодного голосу при ухваленні цих ганебних законів». Водночас Ю. Тимошенко розкритикувала й закриті голосування за законопроект, запевняючи, що «більшість депутатів Верховної Ради сховалися за таємним голосуванням, коли зраджували і здавали Україну для того, щоб їх прізвища були невідомі суспільству. Це ще одне підтвердження того, що робилася для України чорна справа» [19]. Ще один представник «Батьківщини» Андрій Шевченко заявив, що ухвалення законів про, як він висловився, «легалізацію ДНР і ЛНР» було «протягнуто» з порушенням процедури, а відтак таємне голосування за них було незаконним [20]. Зрештою, нардепи «Батьківщини» Іван Кириленко, Юрій Одарченко та Роман Ілик зареєстрували у ВРУ постанови про скасування ухвалених 16 вересня 2014 р. на закритому засіданні Верховної Ради «закони про особливий статус Донецької та Луганської областей та про недопущення покарання терористів». У пояснювальних записках до проектів постанов зазначається, що на закритій частині пленарного засідання ВР відбулося голосування із грубими порушеннями Конституції України та закону України «Про Регламент Верховної Ради України». «Голосування відбулося за допомогою електронної системи для голосування у таємному режимі. Таким чином була прихована інформація щодо персонального голосування кожного депутата, що ставить під сумнів достовірність результатів голосування та порушено принципи відкритості роботи Верховної Ради України», – наголосили автори постанов [21].

В таборі націоналістів із ВО «Свобода» документ назвали «оголошенням Україні капітуляції у війні», а лідер «свободівців» О. Тягнибок запевняв, що його фракція «не дала жодного голосу» за законопроект «про особливий режим» [18]. «Національною ганьбою та капітуляцією перед Путіним» назвав закон про особливий статус Донбасу й лідер «радикалів» О. Ляшко. На думку цього нардепа, прийняті в «таємному режимі рішення Порошенка» щодо Донбасу не лише не «принесуть мир в Україну», але навпаки призведе до «втрати української і війни на українській землі» [22]. Народний депутат України А. Гриценко також виступив із критикою ухвалення законопроекту, стверджуючи, що документ прийняли із грубими порушеннями: «Такого в Раді ще не було. Янукович відпочиває. Табло було мертвим, ніхто з депутатів не міг бачити, хто і як голосує» [23]. Врешті, позафракційна народна депутатка Анжеліка Лабунська прирівняла ухвалення 16 вересня 2014 р. закону про особливий статус частини Донбасу із голосуванням у ВРУ за «диктаторські закони» від 16 січня 2014 р., іронізуючи, що останні були ухвалені навіть більш демократично [18].

Лунала критика на адресу прийнятого закону і з-поза меж парламенту. Тодішній очільник Донецької ОДА Сергій Тарута запевняв, що ухвалення документу було «зрадою воїнів, які вже загинули на фронті» [24]. Об'єднання «Самопоміч» на чолі із Андрієм Садовим ініціювало скасування закону про особливий статус ОРДЛО, аргументуючи це тим, що, мовляв, його прийняття на закритому засіданні Верховної Ради України порушувало Конституцію України та засадничі принципи діяльності законодавчого органу у демократичному суспільстві, а його норми принижували «національну гідність українців та пам'ять про тих, хто поклав своє життя, захищаючи територіальну цілісність України» [25].

Різні оцінки лунали і в медіа-кластері.

Наприклад, у газеті Конгресу українських націоналістів «Нація і держава» запевняли, що «пропутінський» закон про особливий статус Донбасу було ухвалено завдяки тим, які «докладали рук до знищення українства на Донбасі, до його етноциду», зробивши свідомих українців на Сході України «заручниками на власній землі», і в той же час передбачаючи амністію та легітимізацію для «терористів та агентури ФСБ» [26].

«Великою ганьбою для всієї України» назвала підтримку в парламенті законів, «які стосуються статусу окупованих територій Донбасу та амністії сепаратистам» журналістка «Високого замку» Наталія Балюк. На її думку в результаті «на поталу амбіціям і апетитам Путіна українська влада піднесла агресору як ритуальні жертви тих патріотичних українців, які живуть на окупованих путінськими бандитами територіях і які стали їхніми заручникам» [27].

На думку журналістки та письменниці Марини Данилюк-Ярмолаєвої, опублікованих на порталі

Zaxid.net, результатом подальшого втілення в життя закону про особливий статус Донбасу може бути ситуація гірша за Придністров'я: «Буде багато бандоугрупвань, руїни на десятиок років і масовий відтік проукраїнських, активних донбасян, які пойдуть шукати кращої долі по світу» [28].

Водночас на порталі «Української правди» журналіст Олексій Братущак, 16 вересня 2014 р. ВРУ «напрацювала на кілька кримінальних справ», порушивши як процесуально умови проведення закритого засідання і організації голосування, так і підробку самого тексту законопроекту [29].

Врешті, «особливо небезпечним статусом» на сторінках газети «День» назвали можливий особливий статус для тих східних регіонів «є владу за допомогою російських військових та спецслужб захопили озброєні бандити», що означало би «фактичну капітуляцію на Донбасі» [30].

Дещо інакше оцінювали перспективи особливого статусу ОРДЛО на сторінках «Комсомольської правди в Україні». В газеті відзначали, що документ міг би стати першим кроком до настання миру на Сході України та початку діалогу між Україною та т. зв. «ДНР» та «ЛНР», а то – і механізмом впливу на політику Кремля. Водночас на шпальтах видання допускали, що ситуація може і не покращитися, навпаки – легітимізація «автоматчиків» на Донбасі могла би загострити ситуацію в регіоні, а запровадження «особливих повноважень» для однієї частини України ймовірно викликало би непорозуміння із іншими її частинами [31].

У той же момент, журналіст тижневика «2000» С. Бурлаченко допустив, що насправді прийняті законопроекти про особливий статус Донбасу та про амністію апіорі були нереальними для реалізації, і були внесені президентом до парламенту лише з однією метою – продемонструвати насамперед західним союзникам готовність офіційного Києва виконувати свої зобов'язання, і спрямувати головні звинувачення у загостренні ситуації на Сході України на сторону противника – РФ та проросійських терористів т. зв. «ДНР» та «ЛНР». Відповідно, журналіст відкидав й думки щодо того, що «особливий статус Донбасу» може призвести до «придністровського сценарію», адже це було невігідно як українській стороні, так і стороні сепаратистів [32].

Розділилися щодо цього питання й думки експертів.

На думку економіста І. Кромченка закон «про особливий статус Донбасу» був хорошою можливістю досягнути стабільного миру в регіоні, що врятувало би й економіку, в чому мала би бути зацікавлена не лише Україна, але й т. зв. «керівництво» «ДНР» та «ЛНР».

Натомість політолог В. Небоженко навпаки стверджував, що такі, де-факто, поступки на користь проросійських сепаратистів «збільшать їхні апетити», що лише загострить ситуацію на фронті, яка надалі загрожуватиме

повномасштабним наступом проти України. Подібно вважав доктор економічних наук М. Шутів, який стверджував, що прийнятий 16 вересня 2014 р. закон не буде сприйматися ані військовими в зоні АТО, які чекають від української влади більш рішучих дій, ані сторону противника, який очікуватиме від України більшої поступливості, якщо не повної здачі своїх інтересів. В результаті, на його переконання, за таких обставин ескалація протистояння на Сході України не лише не вирішиться, а навпаки зросте [33]. В той же час, В. Горбулін був впевнений, що завдяки закону щодо особливого статусу Донбасу Україна змогла дещо «збити» російський темп, кураж і драйв у провокуванні збройної кризи на території України та змусила перейти Кремль до затяжної гри навколо статусу-кво [34].

На переконання Г. Перепелиці, теза про «особливий статус Донбасу», стала певною пасткою для української сторони та президента України П. Порошенка зокрема. На думку експерта, на жаль, вона була нав'язана Україні Росією в контексті Мінського переговорного процесу, в контексті якого ситуація на Сході України розглядалася в руслі внутрішньоукраїнського протистояння, у якому постраждалою стороною сприймалася, за інспірацією Кремля, саме «донбаська сторона», якій у зв'язку із цим, як «компенсація Києва», мовляв, передбачалися особливі преференції, які у разі повного втілення та реінтеграції Донбасу на платформі мінського формату перетворили би Україну замість унітарної держави в конфедерацію [35].

Зрештою, політолог О. Радчук назвав закон про особливий статус ОРДЛО документом, який може докорінно змінити територіальний устрій України та призвести до чергових тектонічних геополітичних змін у світі. У той же час, експерт зауважував, що оскільки закон передбачає зміни до Конституції України, його втілення в життя буде значно розтягнене в часі [36].

І справді неоднозначне ставлення до документу серед різних частин суспільства в Україні зберігалось. І це незважаючи на те, що 17 березня 2015 р. голосами 265 народних депутатів України (жоден із представників «Опозиційного блоку» не проголосував «за») було прийнято Закон України «Про внесення зміни до статті 10 Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей»», яким зауважувалося, що такий особливий порядок мав вступити в дію лише «з дня набуття повноважень органами місцевого самоврядування в ОРДЛО, обраними на позачергових виборах, проведених відповідно до Конституції України, цього та інших законів України, з додержанням засад загальних, рівних, вільних і прозорих виборів, а також публічності та відкритості виборчого процесу як основних принципів виборчого права, встановлених Конституцією України та міжнародними

договорами України, у тому числі з обов'язковим дотриманням стандартів ОБСЄ щодо проведення демократичних виборів», і лише після «виведення усіх незаконних збройних формувань, їх військової техніки, а також бойовиків та найманців з території України», «дотримання принципів політичного плюралізму і багатопартійності, рівності прав і можливостей участі у виборчому процесі» [37]. Цього ж дня фракціями коаліції («Блок Петра Порошенка» (БПП), «Народний фронт» (НФ), Об'єднання «Самопоміч», «Радикальна партія Олега Ляшка», ВО «Батьківщина») було підтримано Постанову ВРУ «Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями» (280 – «за») [38]. Це дозволило поширити на ці території дії закону «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», прийнятому у другому читанні 15 квітня 2014 р. щодо анексованого Криму [39]. Водночас 17 березня 2015 р. ВРУ проголосувала й за Постанову «Про визначення окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей, в яких запроваджується особливий порядок місцевого самоврядування» («за» – 296) [40].

Однак такі заходи не зменшили «градусу напруги» дискусій навколо питання особливого статусу Донбасу. Хоч вищезгадані законопроекти та проекти постанов були прийняті п'ятьма фракціями коаліції, всередині неї, в тому числі навколо питання «донбаської проблеми», виник певний вододіл між БПП та НФ з одного боку, та Об'єднанням «Самопоміч», «Радикальною партією Олега Ляшка», ВО «Батьківщина» – з іншого.

Зрештою, «гаряча точка» внутрішньоукраїнської суспільної напруги настала 31 серпня 2015 р. Цього дня Верховна Рада України у першому читанні розглядала питання прийняття змін до Конституції України щодо децентралізації влади. Голосування викликало серйозні сутички всередині самої коаліції – предметом конфлікту стало те, що законопроектом пропонувалося внести зміни та додати один із пунктів перехідних положень, які планувалося додати до тексту Основного Закону. Начебто саме цей пункт і стосувався надання так званого «особливого статусу» Донбасу.

Перед голосуванням та у його процесі частина депутатів, зокрема – від Радикальної партії, блокували трибуну на знак протесту проти законопроекту. Також проти цих змін виступала більша частина фракції «Самопоміч». Її голова Олег Березюк під час виступу заявив, що мова йде про «зраду України». Виступаючи з трибуни, голова фракції «Батьківщина» Юлія Тимошенко заявила, що її фракція теж виступає проти цього закону, оскільки, за її словами, це не дорога до миру і робиться в інтересах Росії. В цілому противники прийняття цих змін наполягали, що вони нададуть надто широкі права окупованим районам Донбасу.

У свою чергу на прийнятті цих змін наполягав голова ВРУ Володимир Гройсман. Він стверджував, що жодних особливих прав ні Донбас, ні жоден інший регіон не отримає, але місцеві громади зможуть краще розпоряджатися своїми ресурсами. Голова фракції БПП Юрій Луценко підтримав законопроект, заявивши, що децентралізацію вимагав Майдан і пообіцяв, що БПП голосуватиме «за», щоб «похоронити труп СРСР». За його словами, сепаратизм був не у новій, а саме у нинішній Конституції. Керівник фракції НФ Максим Бурбак під час виступу заявив, що його фракція підтримає законопроект, оскільки ці зміни вже позитивно впливають на місцеві бюджети. Цей закон також підтримала фракція «Опозиційного блоку», голова якої Юрій Бойко заявив, що документ відкриє шлях до врегулювання ситуації на сході. Керівник групи Ігоря Коломойського «Відродження» Віктор Бондар під час виступу заявив, що кожен депутат групи визначатиметься самостійно, оскільки єдине рішення на рівні її керівництва не приймалося. У групі «Воля народу» розкритикували цей законопроект, але заявили, що він кращий, ніж нинішня ситуація і пообіцяли йому підтримку групи. В результаті голосування законопроект було прийнято в першому читанні (265 – «за»: 115 – БПП, 69 – НФ, «Опозиційний блок» – 38, Об'єднання «Самопоміч» – 5; «Радикальна партія Олега Ляшка» – 0, ВО «Батьківщина» – 0, «Партія Відродження» – 11, «Воля народу» – 14) [41].

Після того, як депутати схвалили у першому читанні зміни до Конституції, мітингувальники під будівлею парламенту, оцінивши таке рішення парламентарів як зраду національних інтересів України, розпочали сутички із правоохоронцями, кидаючи димові шашки та намагаючись прорватися до зали ВРУ. В результаті протестувальниками було використано й вибухові пакети та бойову гранату, від вибуху якої загинуло четверо нацгвардійців та десятки людей зазнали поранень [42].

Тим часом разом із, де-факто, остаточним розпадом коаліції після серпневих подій 2015 р., зайшло в «глухий кут» й подальшу реалізацію закону про «особливий статус Донбасу». У жовтні 2017 р. термін дії закону продовжено на рік, у жовтні 2018 р. – до 31 грудня 2019 р., а у грудні 2019 р. – до 31 грудня 2020 р. [13] Втім через невиконання російською стороною умов пункту 4 статті 10 Закону, особливий порядок місцевого самоврядування так і не був запроваджений.

Варто згадати про ще один документ – Закон України «Про забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях», відомий у ЗМІ як «закон про реінтеграцію» або «закон про деокупацію» [43]. Його народні депутати України схвалили у другому читанні та в цілому 18 січня 2018 р. (280 – «за»).

Під час обговорення кілька разів наголошувалося, що цей документ визнає Росію

агресором і окупантом. У самому тексті закону є дві згадки про Росію-агресора (у преамбулі і прикінцевих положеннях), а також одна згадка «держава-окупант» (у ст.7). Дії РФ на території Донецької і Луганської областей у тексті закону названі «збройною агресією Російської Федерації».

У преамбулі документу зазначається: «Російська Федерація чинить злочин агресії проти України та здійснює тимчасову окупацію частини її території за допомогою збройних формувань Російської Федерації». Згідно з текстом закону, до тимчасово окупованих Росією територій у Донецькій та Луганській областях входять земля, річки, озера, внутрішні морські води, надра та повітряний простір над цими територіями. Межі окупованих територій в цих областях, визначаються президентом за поданням Міністерства оборони, підготовленим на основі пропозицій Генштабу ЗСУ. Наголошується, що тимчасова окупація Російською Федерацією територій України незалежно від її тривалості є незаконною і не створює для РФ жодних територіальних прав. Закон визначає, що Україна визнаватиме лише два документи, які видаються на окупованій території: свідоцтва про народження і смерть. Відповідальність за моральну та матеріальну шкоду, завдану Україні та її громадянам покладається на Російську Федерацію. Особи, що брали участь у збройній агресії чи окупаційній адміністрації РФ, несуть кримінальну відповідальність. За громадянами України зберігається право власності на окупованих територіях. У законі окрема увага приділяється запровадженню воєнного стану. У випадку введення воєнного стану координацію і контроль на окупованій території Донецької і Луганській областях областей здійснює Об'єднаний оперативний штаб ЗСУ за керівництва Генштабу. До ухвалення закону АТЦ координувала СБУ. В'їзд осіб, переміщення товарів і осіб на/з тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях визначається Кабміном та здійснюється через контрольні пункти в'їзду-виїзду. Право обмеження в'їзду/виїзду покладено на Командувача об'єднаних сил. Перебування на окупованих територіях осіб, не залучених до оборони і відсічі/стримування збройної агресії РФ, допускається з дозволу Командувача об'єднаних сил. У остаточній версії згідно з попередніми рішеннями прибрали згадку про Мінські угоди. Зазначається, що закон діє без шкоди для невіддільного суверенного права України на тимчасово окуповану Російською Федерацією територію Автономної Республіки Крим та міста Севастополя та заходів, спрямованих на відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону [43].

Закон прийняли лише на 3-й день розгляду, оскільки до нього було 673 поправки. Гостра дискусія під час цього обговорення точилася щодо прописування у назві і тексті законопроекту слів

про окупацію Криму та встановлення чітких дат початку окупації Донецької та Луганської областей, а також АР Крим. Необхідність прописування точних дат окупації нардепи пояснювали тим, що саме так буде наступати юридична відповідальність Росії, а дата потрібна для майбутніх судів щодо компенсації постраждалим від агресії громадянам. Точної дати окупації Луганської та Донецької областей у законі немає. Є лише відсилочна норма до закону про Крим, де датою початку тимчасової окупації є 20 лютого 2014 р. Також депутати сперечалися щодо торгівлі з ОРДЛО. Однак секретар парламентського комітету з питань національної безпеки та оборони Іван Вінник підкреслив, що у законі немає жодних слів про торгівлю. У тексті закону йдеться про «переміщення товарів». Водночас ВРУ відмовилася включити до законопроекту поправку №652 про денонсацію Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією. Цю поправку відхилив комітет парламенту[44].

У ЗМІ закон отримав різні оцінки.

Наприклад в націоналістичній газеті «Шлях перемоги» його називали дещо запізненим, при чому у виданні стверджували, що документ став наслідком не стільки успіхів української дипломатії, як бажання Кремля «спихнути назад» Україні окуповану частину Донбасу, утримання якої обходилась РФ значно більше, ніж Придністров'я, Абхазія чи Південна Осетія [45].

Політичний експерт О. Петровець на порталі «Українська правда» загалом наголошував на позитивних моментах прийнятого законопроекту, згідно із яким, з-поміж іншого, хоч і з запізненням, але все ж РФ визнається агресором і окупантом на законодавчому рівні – це мало спростити роботу українських дипломатів та юристів у майбутніх судах. Водночас прийнятий закон мав би посприяти чіткішій координації силовиків та закріпити можливості використовувати ЗСУ на окупованих територіях за рішенням президента та дозволом ВРУ, що поруч із законодавчим закріплення фундаментального положення про Росію як окупанта відкривало шлях до більш ефективного як силового, так і дипломатичного протистояння. Водночас О. Петровець звернув увагу на те, що оскільки деякі нардепи наголошували на неправомірності проголосованого закону, через нібито неконституційне розширення повноважень президента, існувала ймовірність оскарження закону в Конституційному суді, в результаті чого якщо би закон і не було скасовано, все одно затяглась би його реалізація [46].

В «Комсомольській правді в Україні» стверджували, що хоч закон назагал подавався в публічному дискурсі як «революційний», насправді носив здебільшого декларативний характер, а його прийняття не означало автоматичного повернення Донбасу Україні, однак прописані у ньому норми могли би наблизити цей процес і принаймні

теоретично були здатні посприяти «приборканню» російської військової агресії [47].

Водночас С. Бурлаченко на шпальтах тижневика «2000» іронічно зауважив, що прийнятий закон, який, з одного боку означував РФ агресором, а з іншого боку не містив радикальних, пропонуванних у неприйнятих поправках, норм щодо припинення з Росією торговельних відносин, введення воєнного стану на Донбасі чи розірвання дипломатичних відносин із РФ, по суті зафіксував в російсько-українських відносинах стан «ні миру, ні війни» [48].

Закон потрапив у центр уваги й експертів.

Директор Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва Ірина Бекешкіна, озвучуючи свіжі дані опитування населення навесні 2018 р., зазначила, що лише 18% українців були схильні вважати, що мир на Донбасі можна встановити лише силовим шляхом, однак абсолютна більшість громадян України переконана, що мир треба встановлювати шляхом компромісів, при цьому 49% вважали, що заради миру можна піти на компроміси, але не на всі. Соціолог розповіла, що коли респондентам запропонували перелік компромісів, які містяться в Мінській угоді, то особливо не прийнятними виявилися пропозиції щодо проведення місцевих виборів на Донбасі на умовах, які вимагають бойовики (63% опитаних проти таких умов, 12% – за), та повна амністія для всіх учасників бойових дій проти українських військ (58% – проти, 16% – за). Не згодні люди й на формування місцевої поліції, судів та прокуратури в ОРДЛО винятково з місцевих представників (55% – проти, 17% – за). Ірина Бекешкіна наголосила, що не сприймуть українські громадяни й особливі політичні та економічні відносини тимчасово непідконтрольних територій з Росією (49% – проти, 20% – за). Переважно неприйнятними видаються і такі варіанти домовленостей, як внесення змін до Конституції щодо надання російській мові статусу державної мови, закріплення в Конституції «особливого статусу» окремих територій Донецької та Луганської областей, а також ухвалення закону про нейтральний та позаблоковий статус України. Також опитування виявило, що громадяни негативно ставляться до надання президенту всієї повноти повноважень щодо управління ЗСУ, Нацгвардією та іншими військовими формуваннями.

Олександра Дворецька, голова правління «Восток-SOS», зауважувала, що закон, який анонсований Адміністрацією президента як реінтеграційний, не містив жодного плану про реінтеграцію, і був радше сукупним збірником бажання різних представників різних фракцій, які доволі неузгоджені і не давали можливості цим територіям справді реінтегруватися.

Водночас аналітик громадської мережі «ОПОРА» Олександр Ключев передбачав, що ситуація з розширенням повноважень президента, які начебто передбачалися у законопроекті, могла

бути небезпечним прецедентом. З іншого боку, через це закон міг би перманентно оскаржуватися та ставитися під сумнів різними політичними силами, що могло би нівелювати навіть ті його позиції, які справді були спрямовані на реінтеграцію ОРДЛО до України.

Голова правління «Донецького інституту інформації» Олексій Мацука звернув увагу на те, що для багатьох політичних партій Донбас давно перетворився на політичний об'єкт, спекулюючи тематикою якого, вони намагаються отримувати свої політичні дивіденди. Що стосується самого законопроекту, то експерт виділив у ньому дві основні тези – визначення участі ролі Російської Федерації у цьому конфлікті та розширення плану заходів, спрямованих на реалізацію засад внутрішньої політики щодо ОРДЛО.

У той же час, на думку Олександра Дмитрієва, засновника Платформи культурних ініціатив «Лампова», прийнятий закон ніяким чином не допоможе ані реінтеграції Донбасу, ані зміцненню громадської довіри. За словами експерта, єдиною нормативною цінністю там є фактичне визначення статусу Російської Федерації як агресора. При цьому, за його словами, документ лише певним чином гармонізує наявний стан речей з механізмами військово-цивільного співробітництва та військово-цивільних адміністрацій.

Науковий керівник Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва Олексій Гарань зауважив, що текст законопроекту погоджували із західними партнерами України і він не суперечить мінським домовленостям. Але саме це питання реально буде врегульовуватися не так конкретним законом, як співвідношенням політичних сил Україна-Росія-Захід [49].

Висновки. Таким чином, законодавче врегулювання особливого статусу окремих районів Донецької і Луганської областей (ОРДЛО) починаючи із 2014 р. стало предметом активних та почасти бурхливих внутрішньоукраїнських дискусій як, насамперед, в політичному секторі під час прийняття відповідних законів та постанов парламенту, так і на рівні ЗМІ та експертного середовища. Якщо у 2014–2015 рр. диспути відбувалися навколо потенційної загрози подальшої руйнації територіальної цілісності України шляхом внесення до Конституції норми особливого статусу частини Донбасу, окупованого РФ, то вже у 2018 р. з одного боку йшлося про критику влади у зволіканні із визнанням РФ державою-агресором та нерішучості дій на зовнішньополітичній арені, а з іншого – у побоюванні політичних опонентів президента щодо того, що глава держави, використовуючи чинник Донбасу, значно розширить та посилить власні повноваження напередодні президентських виборів 2019 р.

Список літератури

1. Белевцева В. В. Адміністративно-правові режими у сфері державної безпеки України:

автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / В. В. Белєвцева; Відкрит. міжнар. ун-т розвитку людини «Україна». Київ, 2015. 37 с.

2. Веселов М. Правове регулювання інформаційних відносин в умовах особливих (надзвичайних та «гібридних») адміністративно-правових режимів. // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2017. Вип. 4. С. 141–150.

3. Дрьомов С., Резнікова О. Деякі законодавчі аспекти протидії сепаратизму в Україні // Стратегічні пріоритети. 2016. № 3. С. 18–25.

4. Котормус Т. Нормативно-правові гарантії адміністративно-правового захисту права власності громадян України в районах проведення антитерористичної операції // Наше право. 2017. № 4. С. 82–89.

5. Балуєва О., Келембет О. Методичні принципи відновлення деокупованих територій // Економіка та управління національним господарством. Чернівці, 2016. № 8. С. 41–44.

6. Мойсеєнко К.Є. Аналіз соціально-економічного стану постконфліктних територій Донецької та Луганської областей в Україні // Ефективна економіка. 2018. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=7018> (дата звернення: 29.05.2020).

7. Черкасов А. Соціально-економічний розвиток окремих районів Донецької та Луганської областей України: сучасний стан, загрози, перспективи // Економіка та держава. 2016. № 7. С. 16–22.

8. Бульбенюк С. Інформаційні виклики гібридної війни: що може протиставити Україна? // Українське суспільство в умовах війни: виклики сьогодення та перспективи миротворення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Маріуполь, 9 червня 2017 р. Маріуполь: ДонДУУ, 2017. С. 245–249.

9. Гольцов А. Російська геостратегія щодо України: сценарії та варіанти // Стратегічні пріоритети. 2017. № 4. С. 155–159.

10. Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В. П. Горбуліна. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ: НІСД, 2017. 496 с.

11. Гай-Нижник П., Чупрій Л. Російсько-українська війна: особливості розв'язання військово-політичного конфлікту на Сході і Півдні України за сучасних геополітичних умов // Українознавство. 2016. № 4. С. 103–121.

12. Перепелиця Г. Україна - Росія: війна в умовах співіснування. Монографія. Київ: Стило, 2015. 879 с.

13. Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 45. ст.2043. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1680-18> (дата звернення 01.05.2020).

14. Рада проголосувала закони Порошенка по Донбасу. Українська правда. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/09/16/7037933/> (дата звернення 01.05.2020).

15. Порошенко не побачив проблем з голосуванням його законів по Донбасу. Українська правда. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/09/16/7037981/> [дата звернення 03.04.2020].

16. Доленосний день: ВР ухвалила закони про амністію бойовиків, особливий статус Донбасу та ратифікувала Угоду про асоціацію з ЄС. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.unian.ua/politics/985428-dolenosniy-den-vr-uhvalila-zakoni-pro-amnistiyu-boyovikiv-osobliviy-status-donbasu-ta-ratifikuvala-ugodu-pro-asotsiatsiyu-z-es.html> (дата звернення 01.05.2020).

17. Порошенко заручився підтримкою комуністів і регіоналів свого закону про особливий статус Донбасу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zaxid.net/poroshenko_zaruchivsya_pidtrimkoy_u_komunistiv_i_regionaliv_svogo_zakonu_pro_osobliviy_status_donbasu_n1322531 (дата звернення 03.05.2020).

18. Хоменко С. Новий порядок на Донбасі: Порошенко йде ва-банк. BBC.com. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/09/140916_donbas_bills_sx . (дата звернення 03.05.2020).

19. Закони про особливий статус – це здача території Донбасу під протекторат РФ, – Тимошенко. Zaxid.net. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zaxid.net/zakoni_pro_osobliviy_status_tse_zdacha_teritoriyi_donbasu_pid_protectorat_rf_timoshenko_n1322645 (дата звернення 03.05.2020).

20. Рада проголосувала закони Порошенка по Донбасу. Українська правда. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/09/16/7037933/> (дата звернення 01.05.2020).

21. «Батьківщина» вимагає скасувати закони про особливий статус Донбасу. Zaxid.net. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zaxid.net/batkivshhina_vimagaye_skasuvati_zakoni_pro_osobliviy_status_donbasu_n1322663 (дата звернення 03.05.2020).

22. Ляшко: Решение Порошенко и Рады - это капитуляция перед Путиным. Житомир.info. https://www.zhitomir.info/news_139059.html (дата звернення 02.05.2020).

23. «Мені соромно за парламент» - Шевченко про голосування за статус Донбасу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/09/16/7037937/> (дата звернення 03.05.2020).

24. Карабан О. Люди, які захищали Донбас, сьогодні почувають себе згвалтованими, – Тарута. Zaxid.net. [Електронний ресурс]. Режим доступу:

https://zaxid.net/lyudi_yaki_zahishhali_donbas_sogodni_pochuvayut_sebe_zvaltovanimi_taruta_n1322675 (дата звернення 03.05.2020).

25. Слюсарчук Т. «Об'єднання «Самопоміч» ініціює скасування закону про особливий статус Донбасу. Zaxid.net. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zaxid.net/obyednannya_samopomich_initsiyuye_skasuvannya_zakonu_pro_osobliviy_status_donbasu_n1322656 (дата звернення 01.05.2020).

26. Базелюк М. Заручники на власній землі // Нація і держава. 2014. № 38. 18 вересня. С. 1.

27. Балюк Н. Україна таки обрала ганьбу! // Високий замок. 2014. 16 вересня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://wz.lviv.ua/blogs/128563-ukraina-taky-obrala-hanbu> (дата звернення 01.05.2020).

28. Данилюк-Ярмолаєва М. Гірше за Придністров'я. Zaxid.net. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zaxid.net/girshe_za_pridnistrovya_n1322588 (дата звернення 01.05.2020).

29. Братущак О. 16 вересня Рада направила на кілька кримінальних справ. Українська правда. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/bratushchak/541c793a152f6/> (дата звернення 03.05.2020).

30. Торба В. Особливо небезпечний статус // День. 2014. 17 вересня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobici/osobливо-nebezpechniy-status> (дата звернення 03.05.2020).

31. Рябоконь А., Галаджий Е., Сборщиков Н., Донбасс получил свой статус // Комсомольская правда в Украине. 2014. № 204. 17 сентября. С. 2.

32. Бурлаченко С. Новый особый порядок // Еженедельник «2000». 2014. № 38. 19–25 сентября. А2; А5.

33. Поможет ли закон об особом статусе Донбасса превратить перемирие в мир? // Комсомольская правда в Украине. 2014. № 204. 17 сентября. С. 3.

34. Горбулін сумнівається, що Кремль ризикне вирішити "донбаське питання" прямою інтервенцією. Дзеркало тижня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://dt.ua/POLITICS/gorbulin-sumnivayetsya-scho-kreml-rizikne-virishiti-donbaske-pitannya-pryamoyu-intervenciyeu-183111_.html (дата звернення 01.05.2020).

35. «Особливий статус» Донбасу – це більше, ніж конфедерація, – Георгій Перепелиця. UkrlifeTv. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrlife.tv/video/politika/osoblivii-status-donbasu-tse-bilshe-nizh-konfederatsiia-georgii-perepelitsia> (дата звернення 01.05.2020).

36. Радчук О. Закон про особливий статус Донбасу: сценарії та наслідки // Слово і діло. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.slovovidilo.ua/2019/11/29/kolonka/aleksandr-radchuk/bezpeka/zakon-pro-osoblyvyj-status-donbasu-scenariyi-ta-naslidky>

37. Закон України «Про внесення зміни до статті 10 Закону України "Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей"». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2015. № 17. ст.125. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/256-19#n5> (дата звернення 01.05.2020).

38. Постанова Верховної Ради України «Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2015, № 17, ст. 128. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-VIII> (дата звернення 01.05.2020).

39. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014, № 26, ст. 892. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18> (дата звернення 01.05.2020).

40. Постанова ВРУ «Про визначення окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей, в яких запроваджується особливий порядок місцевого самоврядування». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 21, ст.142. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-VIII> (дата звернення 01.05.2020).

41. Стенограма пленарного засідання 31 серпня 2015 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://portal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/5961.html> (дата звернення 01.05.2020).

42. У силовиків під ВР кинули бойову гранату: десятки поранених. Українська правда. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2015/08/31/7079630/> (дата звернення 01.05.2020).

43. Закон України «Про забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 10, ст.54. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19> (дата звернення 01.05.2020).

44. Балачук І. Рада ухвалила закон про реінтеграцію Донбасу. Українська правда. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/01/18/7168749/> (дата звернення 01.05.2020).

45. Пархоменко С. «Злити» Донбас, або Як оточення Президента підіграє Кремлю. Нація і держава. 2018. № 1–2. 10 січня. С. 8.

46. Петроп'єць О. Закон про реінтеграцію Донбасу: не кажи «Гоп», доки не перескочиш. Українська правда. 2018. 18 січня. [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<https://www.pravda.com.ua/columns/2018/01/18/7168818/> (дата звернення 01.05.2020).

47. Галаджий Е. Как Украине предлагали возвращать Донбасс: спорные статьи, которые не вошли в закон // Комсомольская правда в Украине. 2018. № 8. 19 января. С. 2.

48. Бурлаченко С. Будем жить по формуле Троцкого // Еженедельник «2000». 2018. № 4. 26 января – 1 февраля. А2.

49. Закон про реінтеграцію Донбасу: ризики та застереження – експерти. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dif.org.ua/article/zakon-pro-reintegratsiyu-donbasu-riziki-ta-zasterezhennya-eksperti> (дата звернення 04.05.2020).

Kubarev V.V.

*doctor of history, professor
Orthodox Russian Academy*

SYNCHRONIZATION OF HISTORICAL AND RELIGIOUS CHRONICLES

Summary. The author correctly synchronizes historical and religious Chronicles of the Ancient World based on a short chronology and linking events to unique celestial phenomena reflected in the annals and Scriptures. The author believes that discrepancies in dates, geographical localities and ethnic origin of historical and religious figures are due to erroneous traditional chronology and historical geography, as well as the deliberate adaptation of phenomena and events to an established paradigm. In addition, differences in religious traditions and the facts of real history are caused by the ignorance and fanaticism of adherents of certain religions.

Keywords: Bible, Ancient Egypt, Ancient Rome, short chronology, chronicle synchronization, Solar Eclipses, Zodiacs.

Statement of problem: Modern science to the XXI century has accumulated a huge stock of documentary and archaeological data that contradict the generally accepted stereotypes of history, religion and chronology. We believe that historical clichés were created to support the fantasies of adherents of small religious doctrines. Science cannot be a bargaining chip in the hands of falsifiers and fanatics. Ignoring astronomical phenomena from Ancient Chronicles, duplicating the same events in different eras, and manipulating artifacts can no longer be acceptable from the moral and scientific point of view.

The analysis of the last of research and publications: Increasingly there are publications that refute the localization and Dating of the events of the Old Testament in modern Israel. In addition, Israeli archaeologists still can't find artifacts older than I century. The Dating of Egyptian artifacts, the construction of pyramids and temples are questioned. Genetic studies of mummies show that the Pharaohs belong to the Germanic ethnic group Haplogroup R1b1, which baffles historians. At the same time, there are tons of articles that verbally support well-worn truths in favor of traditionalists.

Allocation unresolved before parts of the general problem: There is no exact identification of the Biblical Patriarchs with real historical figures known from the Chronicles of various States and written in different languages. There are no artifacts or structures with the names of Biblical and identical historical figures erected in honor of their deeds. There is no exact correlation between the celestial phenomena described in the Bible and the Chronicles of Ancient Egypt and real astronomical phenomena. The evidence base for existence of religious characters is reduced to following the canons of faith, not supported by scientific facts.

The purpose of clause: The purpose of this research is to substantiate the author's concept of a short chronology and synchronize Biblical events and characters with historical facts and figures from the Chronicles of Ancient Egypt, Ancient and New Rome, as well as additional connecting of the line of events through astronomical phenomena in the form of Solar Eclipses and Zodiacs at certain points in the history of the ancient world.

The basic material: In our research we adhere to the paradigm of the appearance of human civilization in the Volga region about 5500 years ago. This hypothesis was first put forward by Marija Gimbutas in 1956 [1–4]. In our research in 2009 we confirmed this theory by linking it to the canvas of historical events of the past [5], and also clarified the chronology and localization of Ancient Egypt and Rome [6, 7]. The author justified a short chronology of biblical events and monotheistic religions [8]. In addition, our conclusions are confirmed with an accuracy of several years by a cascade of astronomical phenomena in ancient Chronicles and writings [9].

The author follows the Mono centric paradigm of the emergence of modern man. Earth's civilization was formed from a single center in the Volga region, and not in many regions independently of each other. The traditional view of the appearance of man in Africa is not true, because there was born a hominid APE. About 5500 years ago, God Father formed a harem of seven female hominids that gave birth to the first 12 children – 10 boys and 2 girls. From them came the modern population of Homo sapiens sapiens through genetic mixing with existing tribes of hominids.

The history of development, expansion and dominance of Homo sapiens sapiens is connected with a single wave-like process that goes from the expanses of the Volga region, the Urals, the Caucasus and the

Caspian region to the South, West and, to a lesser extent, to the East. The migration of the population was accompanied by the formation of religious paradigms and the following of religious leaders is the Patriarchs of mankind. These wise centenarians led peoples to new achievements, encouraged them to explore unknown areas, promoted the development of crafts and arts, science and technology, called for the planet to be cleansed of wild hominid tribes, etc. For these reasons, the history of mankind and the history of religions are closely intertwined with each other and are directed along the paths of human settlement on the planet, with the main vector of movement going from East to West.

The details of the existence of the first version of human civilization in the antediluvian time of Atlantis are shrouded in obscurity. We believe that Atlantis existed on the territory of the Central Russian highlands and the Caspian region. The country lay on the mainland between the Baltic Sea, the Black Sea, and the Caspian Sea, and was bounded by the Arctic and Scythian Oceans in the expanses of the modern West Siberian plain. Europe and Asia were in the southern hemisphere of the Earth, Albion and Scandinavia were covered with ice, and the Sun was rising in the West.

As part of the author's reconstruction, the Flood corresponds to the era of the Late Bronze Age collapse in 1250–1200 BC [10]. The year of Adam's birth, taking into account the date of the Flood and Septuagint information can be determined by simple calculations as 3506 BC. The beginning of Flood according to Septuagint is 2264 years from the creation of the world and falls on 1244 BC, which is *a priori* true.

The Mono centric paradigm of the origin of people in the Volga region about 5520 years ago is fully confirmed by the PIE theory [1–4], the domestication of horses and other animals in the Caspian region around 4800 BC, the spread of carts and wheels from the Southern Urals to Eurasia from the III Millennium BC, as well as the constant migration of the population from the Volga region, the Urals and the Caucasus. In addition, the expansion of tribes from this region is confirmed by genetic studies of human DNA.

After the Flood or the Late Bronze Age collapse, which was caused by the catastrophic reversal of the planet around the plane of the Ecliptic with the change of geographical and magnetic poles, most of Atlantis was washed into the Ocean by a giant tsunami. However, the pyramids and foundations of Atlantes cities, such as Arkaim, have been preserved in the Urals and the Volga region. Tsunami waves moved over the Earth's surface for many years, destroying the ancient civilizations of the Mediterranean, Egypt and Mesopotamia. Direct descendants of God the Father with their families were preserved in the Ark of Noah, which ended its journey through the Flood waves on Ararat Mount. In Greek mythology, they were called Titans, who formed the Olympian Pantheon of gods.

According to the author's reconstruction of history [5, 8, 11], all the patriarchs of monotheistic religions are Ugrians, Haplogroup N1. Accordingly, the Olympic gods are the people of the Ugrians. They were

based not on the Greek Olympus, but on Mount Uludag or the Olympus in Bithynia [11]. In the Egyptian Pantheon of gods, the Ugric was Horus, whose totem was the Falcon. Perhaps, in honor of the name of the god Horus, the Ugric people were called. The Falcon became a totem for the gens of Heraclides–Fabia – Flavia–Russ–Rurikovich [5, 11].

We have shown earlier [7] that the beliefs of the ancient Etruscans, Bulgarians, Romans, Greeks, and Mesopotamians included the worship of gods originating in the Volga region. This refers to the main god Tengri or Tini, the goddesses Ashna – Ana – Uni, Mati Turan – Mother Turan, and other deities, including Romulus – Kuri – Quirin(us). Over time, the names of the gods were distorted in accordance with the dialects of the local inhabitants. In the future, when synchronizing historical Chronicles and information from the Scriptures, we will use the results of the work of Elias Bickerman [12]. At the same time, we will take into account that the dates and names of the rulers of Egypt and Mesopotamia before the Late Bronze Age Collapse – the Flood of the XIII century BC are legendary and cannot be independently confirmed.

The main geopolitical event in the post-cataclysm era was the Trojan War, caused by the confrontation between the surviving colonists and the Balkan City-States with the Atlantes Outpost in the Dardanelles – Troy. At that time, there was an acute problem of the shortage of women for procreation, which aggravated the collapse of States and economies in huge regions.

The Trojan War ended according to astronomical data [9] in 1188 BC and according to Eratosthenes and Ctesias – in 1184 BC. According to the author's reconstruction of history [5–9], the Trojan King Aeneas, an ethnic German from the Don River (Tanais) Haplogroup R1b1, brought out the remnants of troops and residents on ships from the fallen city. First, the ships of Aeneas went to Africa in the Nile Delta, where they easily conquered the weak Egyptian civilization led by the Pharaoh Narmer. In ancient times, the country had a different name, which changed to the word Egypt only in the X century BC during the reign of Pharaoh Uneg, aka King Atys Silvius or Egypt [6]. After the occupation of the country on the Nile, Aeneas and his companions went to their ancestral homeland – Atlantis in the Caspian region. After the Flood, the configuration of the Seas and Oceans changed significantly, so in the interfluvium of the Volga and Don, you could get two ways – through the Mediterranean Sea and Black Sea or by Seas or straits from the Red Sea and the Indian Ocean to the Caspian Sea.

Upon arrival in the Caspian region, Aeneas sent the water of the Volga, which was called Ra or Itil, to old Channel, which took half the flow of the main river. The old channel was named Akhtub. The same name was assigned to the man-made island between the Volga and Akhtub. The Egyptians called Ahtub – Life of two lands or Ankh Tawy. Currently, the Volga–Akhtub river system is the largest and oldest hydraulic structure in the world. The length of the island is about 450 km, and the land area is more than 10 thousand square km. African Egypt has never had such a system.

As a result of the Trojan conquests, a gigantic state was formed, located in three parts of the world – in Africa Upper Egypt, and in Europe and Asia – Lower Egypt on the island of Akhtubia. Lower Egypt on the Volga-Ra lasted until 509 BC, when the Kings and Pharaohs were expelled from Rome and Memphis. Since then, the toponymy of Lower Egypt has settled in the Nile Delta [6, 7].

It is not surprising that crocodiles were found in Akhtubia until the XX century and African lotuses still grow!

Note that the traditional localization and Dating of the existence of the Hittite Kingdom and Mitanni [12] is a forgery to prove the antiquity of the Jewish people. In fact, these countries were located far to the North of African Egypt – in the Caspian region and Volga region and operated in the I Millennium AD. The self-name of States were different they referred to themselves as parts of the Great Bulgaria/ Idel. Later we will show that the King Artatama I is identified by the author with Khagan Arbat – the leader of the Huns or Israelites in the IV century.

Let's start synchronizing the Chronicles of Ancient Egypt with real history by linking astronomical phenomena described in artifacts [9]. We are talking about the Solar Eclipse in Ithaca (1178 BC) and the date of the end of the Trojan War in 1188 BC. This point corresponds to the beginning of the Chronicles of Ancient Egypt from the reign of Pharaoh Menes (1219–1172 BC). We understand that 1219 BC refers to the beginning of the reign of Menes/Aeneas over the Trojans. In Egypt the King will get only in 1188–1184 BC the First Pharaoh of the New dynasty is Teti I/Atotisi I, who died in 1171 BC. According to the List of Kings of Abydos, the last number of the list is the cartouche number 76 of Pharaoh Seti I. Ramesses II and Merneptah ruled after him. We found a chronological shift in the history of Ancient Egypt by 1780 years [6]. Therefore, the reign of Seti I in 500 end, but not in 1279 BC, and the reigns of Ramesses II and Merneptah fall on 500–566 and 566–586, respectively. The dates of the reign of Ramesses II and Merneptah are precisely confirmed by the Zodiacs of Dendera [6, 9], according to which the construction of the first and second stages of the Temple of Hathor fall on 540 and 568. The period of the reign of the Pharaohs from Menes to Seti I is 1720 years, taking into account the reign of Ramesses II and Merneptah, the period of time increases to 1788 years. The next reference point for synchronizing the Chronicles of the Egyptian Pharaohs is the date of the Solar Eclipse of Takelot I. According to our calculations [9] the Solar Eclipse occurred in the 15th year of the reign on August 8, 891. Traditionalists believe that Takelot I ruled in 905–867 BC, but there were no suitable Solar Eclipses in Egypt at this time. According to the author's reconstruction, after the IX century in Egypt there were no independent Pharaohs, except for the rulers of small Nomes. Egypt under the Fatimid's became part of the Muslim world.

Thus, our synchronization of the dates of the reign of the Pharaohs from Menes to Takelot I occupies horizon of 2133 years from 1219 BC to 913. The error

in synchronizing events does not exceed one or two years and is confirmed by astronomical phenomena. Further, we will show that synchronization will also be justified by numerous real historical facts recorded in the Chronicles of different States. Accordingly, all evidence of the existence of ancient Judah and Israel before our era is the product of the fantasies of religious fanatics. In addition, the name of the country Egypt did not exist before X century BC. Therefore, the binding of ancient Chronicles [12] to events common with Egypt and the Pharaohs before the Late Bronze Age collapse or the Flood of 1250–1200 BC is fictional.

Around 1172 BC in the Volga/Ra and Don/Tanais river basin, more precisely on the island of Akhtubia, the Trojans built the fortress the White Walls, or Alba Longa, or Inebu Hedj. The Kings of the fortress often became the Pharaohs of Ancient Egypt. The Kings of Alba Longa were not always recognized as Pharaohs, and vice versa [6, 7]. For this reason, the chronology, history, and times of the reigns of the monarchs of Ancient Egypt and Alba Longa of the Early and Ancient Kingdom are identical. The era of the construction of the giant pyramids in Giza corresponds to the VIII–VII centuries BC – to the reign of Pharaoh Cheops, aka Procas Silvius, and Pharaoh Chephren, aka Amulius Silvius.

In the middle of the VII century BC there was a revolutionary change of the ruling elite of Egypt and Alba Longa. Pharaohs and Kings is ethnic Germans succumbed power to the Ugrians is children of mixed marriages of Olympic gods and people. From Ares and a virgin priestess, according to Roman mythology, the vestal Rhea (two children), and in Egyptian mythology, the sister of the priest Raddjedet (three children), twins were born [6, 7]. In the Bulgarian Chronicles, we are talking about one infant. Note that information about a similar myth is contained in three independent sources – Egypt, Rome, and Volga Bulgaria. The author established the fact of intertwining the history of these States since the Flood.

In 753 BC Romulus made the first furrow around the Palatine Hill, founding the city of Rome. Taking into account the chronological shift of 1780 years, Memphis was founded in the same year. In fact, we are talking about a city on two banks of the river Akhtubia – Rome on the mainland and Memphis on the island part. The Chronicles of the Bulgars called Rome/Memphis is Ulak Urum (Rum) or Itil. Both cities were connected by bridges, where active trade was conducted. In 64 after a disastrous Fire in Ancient Rome, Nero moved the capital to the Etruscan city Veii on the banks of the river Cremera, called later the Tiber [7].

Romulus became the first King of Rome. In Egypt he was called Pharaoh Userkaf, and his brothers were considered Sahura and Kakai. Only in the Roman Chronicles brother Remus died, but in Egyptian history all the brothers were Pharaohs, and the sources of Bulgar keep silent about the brothers of Genghis (Son of the Wolf). Direct descendants of Romulus were ethnic Ugrians, Haplogroup N1. Therefore, since the VIII century BC in the elites of Rome and Egypt, there

were contradictions and a struggle for Supreme power between two ethnic groups – the Ugric and Germanic.

In traditional Egyptian history, the ethnic change of elites corresponds to the V and VI dynasties of the Ancient Kingdom. In the future, only part of the Kings of Rome was recognized as Pharaohs of Egypt and vice versa, so the number of Kings and Pharaohs do not correspond to each other. However, in 509 BC the elite of Rome expelled their last King Lucius Tarquinius Superbus, and the Republican period began. At the same time, the Romans drove out the Pharaohs and the Egyptian elite, who settled in Upper Egypt on the Nile, where the toponymy of Lower Egypt on the Volga/Ra eventually moved. In Egypt the Lucius Tarquinius was called Pharaoh Meryre or Pepi I. In African sources, it is said that the Pharaoh lost influence among the nobles and made several unsuccessful military expeditions. We are talking about falling into vassalage from Ancient Persia and unsuccessful attempts of Lucius/Meryre regain power over Lower Egypt and Ancient Rome in the Volga region. As a result, the VI Ugric dynasty of the Ancient Kingdom lost world domination, which passed to Ancient Persia, led by the Achaemenid dynasty. The Persian Kings Achaemenes were Germanic origin from the Volga region and may have been descendants of the first Pharaohs Menes of Egypt [7].

Then in the history of Ancient Egypt, the First Transition period began from the VII to XI dynasties, with the period of the XI–XII dynasties belonging to the Middle Kingdom. When synchronizing the Chronicles, it turns out that the First Transition period corresponds to the rule of the Egyptian satraps of Ancient Persia, about whom almost nothing is known.

The Middle Kingdom absolutely falls on the era of Ptolemaic rule in Egypt [6, 7]. The last ruler of the Middle Kingdom was the woman Pharaoh Neferusobek, also known as Cleopatra Selene [6, 7].

The Middle Kingdom was replaced by the era of the Hyksos – "Shepherd kings" or "Rulers of foreign lands". We have shown that this period of the Hyksos certainly corresponds to the Roman occupation of Egypt [6, 7]. The entry of Egypt into the Roman Empire was accompanied by the appearance of a new state entity in the desert area of Palestine is the province Iudaea. The governors of the province were representatives of the Roman nobility – Herodian dynasty, is descendants of Antipater – the Roman Procurator. The province was named after its ruler Herod. A few centuries later, the Jews in their books changed the Roman name Iudaea to Judea, playing with the letters by replacing the original with a name convenient for their imaginations. In doing so, they created a verbal bridge between the name of the Rome province in 6 AD and the fictional Kingdom of Judah and the Great Israel in Palestine in BC.

Chief archaeologist of Israel Ze'ev Herzog in recent years has repeatedly stated that Israel was dug up length and breadth, but no one has managed to find artifacts older than I century, which fully confirms the fact of the development of the desert area of Palestine

only since the creation of the Roman province Iudaea in 6 AD.

The next chronological period of Ancient Egypt is called the New Kingdom. According to our reconstruction [6, 7], the New Kingdom was founded by the Roman Emperors of Egyptian origin the Gordians, who were descended from the Roman noble family gens Gracchi ethnic Germans. The details of the biographies and periods of the reign of the Pharaohs and Gordians correspond exactly to each other. Representatives of the XVIII dynasty revived the unprecedented power of Egypt. The woman Pharaoh Hatshepsut carried out an expedition to Punt/Pont, that is visited the interfluvium of the Don and Volga visited its ancestral home – the Akhtuba Island and Ancient Rome/Itil at the beginning of the IV century. Then the Pharaoh Thutmose III, called the Napoleon of antiquity, conquered Mesopotamia and the country Mitanni that is the Caspian region and Volga region, in a series of military campaigns. Ancient Rome/Itil fell under the blows of Egyptian chariots in 324 AD.

The Pharaohs of the nineteenth dynasty lost control of the conquests of Thutmose III and lost the lands of Itil. The Abydos list ends with the Pharaoh Seti I, who died in 500. The reign of Ramesses II and Merneptah was accompanied by an unprecedented successful of Egypt and the construction of new temples and tombs. The Zodiacs of Dendera date the years of construction of the first and second stages of the Hathor Temple to 540 and 568, and the Merneptah Stele with the mention of the people of Israel is dated by the author to the end of the VI century [6–9].

In the first half of the seventh century Ramses III sent an expedition to Punt/Pont, which reached the Ural copies and brought a huge amount of copper. Then the XX dynasty lost control of Egypt. The power of the Pharaohs was preserved only in small Nomes. During the reign of the XXII dynasty, the Title Pharaoh of Lower and Upper Egypt was worn as a tribute to tradition, but not as regalia of the real ruler. Since the eighth century, Egypt has been dominated by the Umayyad's, Abbasid's, and Fatimid's. Under the Fatimid's Egypt finally became a Muslim territory in which the beliefs of the ancient Egyptians could not be legal. Therefore soon after the reign of the minor Governor of the Pharaoh Takelot III of the XXIII dynasty, all the other dynasties from XXIV to XXXI of Ancient Egypt of the Later period are figments of the imagination of Egyptologists.

Traditional history describes in detail the chronology of the Hittite Kingdom and Mitanni [12], referring to their existence before 1200 BC. We believe that information about these States is part of the forgery of ancient history in favor of the fantasies of religious fanatics. We have already said that the names Hittites and Mitanni refer to the inhabitants of great Bulgaria from the Caucasus, Caspian and Volga regions. The rulers of Mitanni are actually Khagans of the Bulgarians, Huns, and other nomads. The identification of the names of the Khagans and the Mitanni Kings is not within the scope of this work. In Egypt the state Mitanni was called Naharin country. According to the

author's reconstruction [8], Patriarch Nahor is identified with one of the gens Fabians who lived in the Volga region in Ancient Rome/Itil in BC era.

The chronology of Ancient Rome does not require special synchronization with the author's reconstruction, since it is basic, but it is necessary to clarify the geographical location of Alba Longa and Ancient Rome in different historical epochs. Alba Longa and Ancient Rome were originally located in the Volga region, on the river Akhtubia/White. Local residents self-name is Altin-bash, Altynany (Golden, Latin). Rome's expansion was initially directed to the Caucasus and the Volga region, then the Mediterranean and Mesopotamia. Then start the capture of Egypt, the Apennines, the Balkans, and Europe [6, 7]. In 64 there was a Great Fire in Rome, in which most of the wooden city burned down. After this, the Emperor Nero moved the capital to the Apennines on the site of the Etruscan Veii. The idea was supported by the Emperor Titus Vespasian Flavius, who built the Coliseum or Flavian Amphitheatre. Over time the toponyms of Ancient Rome in the Volga region were transferred to Italy and the city on the Volga became known as Itil (derived from name Pharaoh Iti). However, Rome in Italy could not become a densely populated metropolis, when in the middle of the V century it was destroyed by Barbarians and was in a deplorable state until the XIII century.

Let us explain the essence of the supposedly amazing demands of the Barbarians who regularly attacked Italian Rome and Constantinople. In 395 the Visigoths led by Alaric besieged Constantinople, but they had to retreat. In fact, the Visigoths were not enemies of the Roman dominions, but were confederates and part of the Roman army. In our works [5, 8] we have shown that all the so-called Barbarian Ostrogoths, Visigoths and Huns were part of the Roman/Israeli peoples living in the Caucasus, the Don and Volga region and the Caspian region. In honor of Constantine the Great, aka Kubar, Ya'qub, Jacob, Israel, they called themselves Kubanites and Bulgarians. After 64 some of the elite of Ancient Rome moved to Rome/Veii, but most of the population remained in the Volga region.

After the capture of Rome/Itil Egyptians led by Thutmose III, formed a wave of migration of Romans-Israelites-Kubanites from East to West. The Migration period of peoples was not initially hostile to the Roman colonists who had settled earlier in the West.

The first Huns invasion led by the Khagan Arbat just consisted of such refugees, numbering more than 600 thousand people. Some of the migrants were military units of vandals and Visigoths, often acting independently, but were federates of the Roman army.

Arbat, who became Emperor Theodosius the Great of the Eastern Roman Empire, settled in Constantinople. Some of the refugees stayed with him in New Rome, but many tribes and peoples settled in the Balkans and Europe. Alaric's Visigoths were not accepted in Constantinople, as ethnic Germanic Latin moved further into Western Europe and Rome in the Apennines.

Alaric's army besieged Rome several times. His ally was the vandal Stilicho, who was at that time the de facto Emperor of the Western Roman Empire. Stilicho was executed in 408. Alaric converted to Christianity. All this confusion of facts defies the logic of traditional historians. In fact, Alaric and Stilicho were part of the Exodus, which was led by the Khagan Arbat, aka the Leader Moses and Emperor Theodosius the Great. Visigoths, Ostrogoths, Vandals, and Huns were Exodus refugees and Roman citizens from the Volga region, the Caucasus, and the Caspian region. They sought equal rights with citizens of the Western Roman Empire.

In 408 Alaric besieged Rome for the first time and demanded financial compensation from the local inhabitants. He "freed" all the Roman slaves in the number of 40 thousand people. If there were 1 million people living in Rome at that time, why were there so few slaves? In fact, in Rome on the Apennines lived no more than 100 thousand people along with slaves. A million people lived in Ancient Rome/Itil on Akhtubia, from them in 370th of the 600 thousand people migrated to the West. Finally in 410 Alaric captured Rome, but he did not rob Churches, Cathedrals or Monasteries, which is not surprising, since he was a devout Israelite and Christian.

In 455 as a result of political intrigues in Rome, the Empress Licinia Eudoxia called on the Vandals led by Geiseric to depose her husband Flavius Petronius Maximus. As a result of the plot, Maximus was killed by the Romans, and in June 455 the Vandals captured and sacked the city. However, there were no reports of civilian killings. The Vandals took to Carthage numerous riches and the family of Eudoxia. After that, Rome in the Apennines lost its power and was in decline. We believe that both episodes of the capture of Rome by the Barbarians were part of the Exodus wars of the Israelites-Kubanites-Romans. The refugees demanded from the colonists of material and political assistance, but to use military force in case of failure thereof. Waves of migration of Vandals, Goths and Huns in the IV-V centuries were two waves of Exodus, as it is said in the Old Testament under the leadership of the Leader Moses/Dux Moesiae and 40 years later Joshua they are the Khagans Arbat and Attila.

The next element of the ancient chronology that needs clarification is the history of Bithynia and the dating of the reign of its Kings. In 64 Bithynia became a province of the Roman Empire, and in the IV century the territory became an administrative part of New Rome or Byzantium. According to the author's reconstruction of history [6, 7], the Kings of Bithynia, who founded Prusa/Bursa city at the foot of the Lesser Olympus/Mount Uludag, were Constantius Chlorus and Constantine the Great, they are respectively Prusias I and Prusias II. In [12] the reign of Kings Prusias I and Prusias II is dated to 230-182 BC and 182-149 BC. We believe that the actual rule was in 257-305 and 305-337 respectively. The Prusa city from the III century became the Throne of Russ, which passed by inheritance between the Ugric Kings, up to the time of Rurik and the Lakapenus [11]. After Constantine the

Great/Prusias II the rulers of Bithynia and Prusa are the Khagans Balamber, Arbat and Urus Ruzha Burgas, who passed Prusa to his nephew Attila. Traditional history dated the reign of Prusias I based on references to Hannibal, who allegedly participated in the war on the side of Bithynia and died of poison in 183 BC. We believe this interpretation of events is erroneous. In fact, Prusias I, aka Constantius Chlorus, had a son Flavius Hannibalianus the Elder from his wife Theodora. Hannibal was the younger half-brother of Constantine the Great, whose mother was concubine Saint Helena. Hannibal the Elder is dead and his biography is lost. Also known is the second Hannibal the Younger (Flavius Hannibalianus), nephew of Constantine the Great and son of Flavius Dalmatius. Constantine the Great, also known as Prusias II, granted the Title King of Pontus to Hannibal the Younger in 335 making him his heir. However, in 337 the heir to the throne was killed in Constantinople. It is obvious that both Hannibal, as the closest relatives of Prusias I and Prusias II, were included in the Chronicles of the reign of the Kings of Bithynia. The Carthage has nothing to do with it.

Let's move on to synchronizing the historical Chronicles of ancient States with the Scriptural of adherents of monotheistic religions. Modern man according to the Kurgan hypothesis [1–4] occurred in the XXXVI century BC. Author's research dates the birth of Adam to 3506 BC [5, 8].

The World Flood or the Late Bronze Age collapse occurred in the period 1250–1200 BC according to the author's calculations, the Flood began in 1244 BC [5, 8] and lasted for years. We are talking about a catastrophic turn of the planet around the plane of the Ecliptic with the change of geographical and magnetic poles, including long-term interference waves of the tsunami in the World Ocean.

When following the Septuagint Dating, it turns out that Abraham should have been born in 180 BC, but according to the author [5, 8] it happened in 7/9 only. Abraham was a real historical figure the Ugrik Khagan Tash Bash/Artan [13], aka the Emperor Titus Vespasian Flavius. There is a chronological gap of 190 years, but we believe that the error is caused by inaccuracies in the family tree of the Patriarchs, who were ethnic Ugrians originally from the Volga region, and not Semites from Palestine.

Isaac was the son of Tash Bash with the Ugrik name Agha Ruzha (Red Aga), aka Avitakhol [13], whom we identify with the Emperor Constantius Chlorus [5,8], who died in 305. Tash Bash and Agha Ruzha built the first Christian Church in Mecca the Kaaba about 150. Agha Ruzha killed Tash Bash in a duel on the Temple Mount in 163 in Palestine [5, 8].

Jacob is identified by us with Constantine the Great, aka Barys / Kubar [13], Jacob, Ya'qub, and Israel. The followers of Constantine began to call themselves Kubanites or Israelites after the battle of the Laba River in the North Caucasus with the pagans and Praetorians of Maxentius in 312 [5]. Constantine received the religious name Israel during the battle with pagans in the waters of Laba, and the symbol Labarum

also appeared in honor of this event. According to Theophanes [14], Constantine the Great held an Ecumenical Council in Nicaea and accepted the Creed in 316 (in reality in 325). The chronological distance from the birth of Abraham (Tash Bash) to the death of Jacob (Kubar) is 330 years. Contemporaries of Isaac and Jacob were the woman Pharaoh Hatshepsut and Pharaoh Thutmose III.

In 342 the Khagan Arbat/Alp Abay was born. He lived on the Volga in the possession of the Pharaoh Thutmose III, who in 324 captured the Mitanni or Naharin country [5, 8], that is the island of Akhtubia with Ancient Rome/Itil and the surrounding land. The island of Akhtubia was called Lower Egypt in the distant past. Arbat led the first wave of Exodus of Roman–Israelites–K(Q)ubanites from the Volga region and the North Caucasus, known to historians as the Hun invasion. Arbat transferred 600,000 refugees across the Black Sea ice from the Kuban – Bosphoran Kingdom to the Crimea along the Tuzla spit in January 379. For this feat, he received the Roman military title Dux Moesiae or Leader of the Moesia on January 19, 379. At the same time he was elected Emperor of the Eastern Roman Empire under the throne name Theodosius the Great.

In the Crimea on the Mountain Rock of Ai–Petri the Khagan Arbat has received Tables of Stone. The toponymy of the mountains and passes of Crimea contains the words Zion (Sion) and Sinai. Lake Marah is also located there as lake Sivash. In the Crimea, after the campaign of Arbat, there were names – the Arabat spit (along the spit, the refugees got to the mainland) and Feodosia city.

At the end of 380 Arbat/Theodosius entered New Rome, where he carried out a number of religious reforms. The Emperor established Christianity as the state religion, introduced an annual Passover celebration to commemorate the Exodus of the Israelites from captivity in April 378 and the receipt of the Tablets of Stone in April 379, and banned the Olympic Games. Instead, Arbat founded the annual chariot races in honor of the departure of refugees from the pursuit of Egyptian chariots across the Kuban and the ice of the Black Sea. Then, at the Hippodrome in Constantinople Theodosius installed a copper Serpent Column in honor of getting rid of asps during the Exodus, and also erected an Obelisk of Pharaoh Thutmose III (his contemporary) in honor of establishing peace and friendship with Egypt. The obelisk was made in 355 then moved to the city's embankment to take its place at the Hippodrome 35 years later. The Column and Obelisk are sculptural witnesses of the Exodus. In 381 Theodosius held the Council of Constantinople, which approved the Old Testament Creed and the rules for determining the date of the celebration of Easter. Jesus Christ was not yet born, and Christianity existed as theoretical religion. In the Egyptian Chronicles Khagan Arbat came under the name of the Mitanni King Artatama I.

40 years after the death of the Arbat/Theodosius, his grandson Attila entered the world stage [5, 8]. The Khagan Attila led the second wave of Exodus and the

Hun invasion of Europe. The author identifies Attila/Aetcel with Flavius Aetius, and Emperor Theodosius II, and Joshua [5, 8, 9]. Note that for the ancient Bulgars, Kubanites and Israelites the Biblical Jordan was the Danube River. No wonder the Khagan Arbat called the land between the Danube and the Dnieper Atalyk or Tsar's lot – volume III, p. 90 [14]. Acts of Attila/Joshua was accompanied by a series of Solar Eclipses [9].

According to the Septuagint tradition, the Exodus occurred in the 3840 year from Adam, which in our case means is $3506+3840=3334$. In the author's reconstruction, the Exodus began in 378, an error of 44 years, which is not bad for the horizon of 4 millennia. The invasion of Canaan by Joshua/Attila began 40 years after the death of the Leader Moses/Dux Moesiaie – the Emperor Theodosius the Great. Further comparison of the author's reconstruction with the Biblical chronology according to the traditions of the Jews and Septuagint gives big errors and is pointless.

The period of Judges in the author's reconstruction falls on the time after the collapse of the Empire of Attila in 455 until the end of the reign of Judge Jurgan Teles. Jurgan is the Emperor Phokas (602–610), he is also King Saul (for Muslims is King Talut) that is the period of existence of the Israelites – Kubanites without the Supreme Khagans lasted only 150, not 300 years [5, 8].

In 610 the Emperor Flavius Heraclius I Augustus ascended to the throne of the Empire. We identify him with the Khagan Kubrat (575–660) and King David [5, 8]. Kubrat was the nephew of Jurgan Teles. Chronicles directly say that the Khagan Kubrat was born in the Purple Hall of the Palace in New Rome, like all Emperors, and bore the Title Caesar, i.e. Emperor. Heraclius/Kubrat created a huge religious state the Great Israel or Great Bulgaria. For the numerous tribes and peoples of Byzantium, the Middle East, the Central Asia, the Caucasus, and the Volga region, the Roman Empire, with its capital Constantinople, was identified with a Power to which all were subject to varying degrees. The other capital of Great Bulgaria was Phanagoria, an ancient city of the Bosporan Kingdom. The Israelites called Kubrat is Father or Dad, hence his name David. The name DAD is inscribed on mosaics and frescoes of the Chora Church (XIV century) in New Rome/Constantinople.

Heraclius/Kubrat participated in many wars in Europe, the Middle East, the Caucasus, and Mesopotamia. For many years the Byzantine-Sasanian War (602–628) lasted, during which the Sassanid captured Jerusalem/El Quds in 614 and in 616 conquered Egypt. The Persians in El Quds destroyed the first Christian Temple built by Saint Helen and Saint Constantine on the Temple Mount. As a result of the Persian conquests, part of the population of Palestine was moved to Iran, where the Babylonian captivity of the Jews began. Before these events of the seventh century, no Babylonian captivity and the expulsion of the Jews from the Land of Israel could have taken place physically. Under the pressure of fanatics, historians imposed the Sassanid conquests on

the acts of the Babylonian Empire, which, in our opinion, never existed in reality.

The religious reforms and military campaigns of Kubrat had a great influence on the formation of new religions of monotheism. Eastern fundamentalists, who considered Kubrat a Prophet, integrated the biography of the Khagan with the personality of the Prophet Muhammad and created Islam. Due to the Persian war, the Muslim community of Mecca moved to Medina in 622, which gave rise to the Islamic calendar. The Prophet Muhammad, who wrote the Quran in 1130–1152, lived in 1090–1152 only [5, 8].

The presence of Palestinians in Persian captivity gave rise to the formation of a separate religious movement – Judaism, the Holy book of which was the Talmud. The Talmud was an independent religious book that contained information about the Patriarchs of humanity of Bulgarian origin and the deeds of the Israelites of the Exodus periods (IV–V centuries) and Judges (V–VII centuries). Therefore, there is no place for Jesus Christ, who has not yet been born. The formation of the Talmud ended by the X century, it included the acts of Kings Saul, David and Solomon (VII–VIII centuries). In parallel to this process, the books of the Old Testament and the Torah were edited and supplemented.

King Solomon is identified with the Khagan Sulabi, aka the Emperor Justinian II Rhinotmetus, later the Caliph Suleiman in Palestine [5, 8]. The Prophet was not a son, but a grandson of King David/Kubrat. In the early seventh century, Kubrat ordered the restoration of the Christian Church on the Temple Mount after the victory over the Persians in 629. Justinian II Rhinotmetus/Solomon managed to finish the Church in 711. Since then, the Temple of Solomon, also known as the Qubbat As-Sakhrah Mosque, has stood on the Temple Mount in Jerusalem. The name reflects the name of the Heavenly father Kubrat and the name of the Prophet Kubrat/King David. Therefore, the Temple of Solomon was never destroyed and the Western Wall can't have a religious meaning as a reminder of the lost Jewish Temple. No wonder the first mention of the Western Wall appeared only in the XI century.

One of the trends of Judaism is Karaite Judaism appeared in the VIII century. The Karaites believe that their religion originated from the time of the Second Temple, i.e. according to the author's reconstruction – after 711. Karaism flourished in the VIII–XII centuries. The Karaites are not Semites, but Turks – Israelites of the Bulgarian tribes who have remained in the Crimea since the Exodus in 379 under the leadership of the Khagan Arbat/Leader Moses. Part of the Karaites profess Judaism, and a smaller part of Christianity. Karaites are living proof of the author's reconstruction of history, which adhere to two archaic trends of monotheism of the Israelites of the end of the IV century.

For the first time in the earth's history, the Jewish state appeared in the IX century on the basis of the Khazar Khaganate. In 740 one of the Beks/Prince Bulan of the Khazar converted to Judaism. His descendants at

the beginning of the IX century received the real reins of government of the country and made Judaism the state religion. In the IX–X centuries there was an active rewriting and editing of the Scriptural of Christians and Jews the Old Testament, Torah and Talmud. Muslims in Damascus and elsewhere attempted to write their own Scriptural, so the first Ayah and Surah appeared, which then became part of the Quran.

In the 962 of the Christian Era in the family of a direct descendant of the Ugric Kings and Khagans Abraham/Tash Bash, Isaac/Agha Ruzha, Jacob/Kubar, the Leader Moses/Arbat, Joshua/Attila, David/Kubrat and Solomon/Sulabi from the gens of Russ–Flavians is Prince Vladimir and Princess Anna Macedonian was born the Blessed Virgin Mary/Maria [5, 8].

At the junction of 979/980 Mary was born a Son of God – Jesus Christ with the Russ name Zlatoust. On March 18, 1010 on Mount Beikoz, also known as the Head of Adam or the Bed of Hercules, the Lord was crucified by Orthodox Christians. The execution was accompanied by an unusual Solar Eclipse [8, 9], when from the middle of the day Darkness enveloped the Mediterranean, and there was an Eclipse of the 94th Saros at sunset [15, 16]. The Savior was buried next to Golgotha in the cave of Yoros in the true Empty Tomb of the Lord. On the third day according to the Scriptures, Jesus Christ rose on the day of the vernal equinox on March 20, 1010. Then the Savior left Byzantium via Damascus. The events of 1010 ended the times of the Old Testament and theoretical Christianity and opened the era of the New Testament. This was the year 2254 from the Flood and 4519 from Adam. After this he performed many amazing divine acts, and his earthly life ended in China, in the province

of Shandong, the Qufu city in May or July 1054 [8, 9]. Before the Savior's death, there was a double celestial phenomenon – the Solar Eclipse on May 10, 1054 of the 103th Saros [15, 16] and an explosion of Supernova (M1) in the constellation of Taurus.

Biblical events end with the acts of the Prophet Muhammad (1090–1152), who wrote the Quran, in 1130–1152 [5, 8]. The Prophet was from the family of Quraysh, which we identify with Urus Ugyr Aydar or the Great Horseman Igor, the father of Rurik. Muhammad was one of the Prophets and Patriarchs of Russ –Flavians is ethnic Ugric, Haplogroup N1. The Prophet Muhammad became an integration of two personalities – Khagan Kubrat of the VII century and Muhammad of the XII century [5, 8]. The date of the Prophet's death is determined by the day of death of his son Ibrahim, when there was Solar Eclipse. According to the author's reconstruction, this sad event occurred on February 7, 1152 (28 Shawwal 546 AH), the Solar Eclipse of the 107th Saros [15, 16].

To correctly synchronize the historical Chronicles of Ancient Egypt, Ancient and New Rome, and the Holy Scriptures, the author used data from 11 celestial phenomena [9], as well as information about hundreds of historical figures whose deeds are reflected in many independent sources. Data on the Prophets, Patriarchs and identification of historical figures with them are based on the family trees of the Prophet Muhammad and the Bulgarians Kings.

The results of our research will be summarized in the Table No.1 synchronization of historical and religious Chronicles, celestial phenomena according to [15, 16].

The Table No.1.

Synchronization of historical and religious chronicles.

No.	Date	Bible event	Historical event	Heavenly phenomenon	Patriarch	Ugrian King
1	3506 BC	Birth of Adam	Birth of Adam		Adam	Adam
2	1244 BC	Flood 1250–1200 BC	The Late Bronze Age collapse		Noah	Niy
3	1188 BC		Falling of Troy, capture of Egypt by Trojans	Zodiac and Solar Ecl. (T) 18.04.1178 BC		
4	1172 BC		Alba Longa's erection/Inebu Hedj/White Wall King Ascanius/Pharaon Atotis			Iti
5	824–801BC		Pyramid in Giza Pharaon Khufu			
6	782–766 BC		Pyramid in Giza Pharaon Khafra			
7	753 BC		Build of Rome and Memphis			
8	339 BC		Consecration of Juno Moneta Temple on Akhtubia /Volga	Solar Eclipse (A), 15.09.339 BC 58th Saros		Fabian
9	7/9	Birth of Abraham	Birth of Tash		Abraham	Tash Bash/ Titus Vesp.

			Bash/Titus Vespasian Flavius			Flavius
10	312	Struggle with God in the river	Fight on Laba River, Symbol Labarum		Jacob, Israel	Kubar/ Constantine Great
11	324		Capture of Itil by Thutmose III			
12	378 – 379	Exodus, Tables of Stone	19.01.379 campaign on ice of Black Sea		Leader Moses	Arbat/ Dux Moesiae/ Theodosius
13	453	Stop of the Sun and the Moon	The Battle on Aquileia city	Solar Eclipse (A) 24.02.453 76th Saros	Joshua	Attila/ Aetius/The odosius II
14	540		The first turn of Hathor Temple, Ramesses II	Round Zodiac of Dendera		
15	568		The second turn Hathor Temple, Merneptah	Long Zodiac of Dendera		
16	610	Board of King David	Reign of Heraclius I		King David	Kubrat, Heraclius I
17	711	Build of Solomon Temple	End of Temple Qubbat As–Sakhrah		Solomon	Sulabi, Justinian II
18	891		Solar Eclipse of Pharaoh Taketot I	Solar Eclipse (A) 08.08.891 98th Saros		
19	962	Birth of the Virgin			Mary	Maria
20	979/ 980	Christmas			Jesus Christ	Jesus Christ Zlatoust
21	1010	Jesus Christ's Crucifixion	Darkness from 6 till 9 o'clock (12/15–15/18)	Solar Eclipse (A) 94th Saros 18.03.1010	Jesus Christ	Jesus Christ Zlatoust
22	1054		Jesus Christ's death from an old age in China Qufu, Shandong	Solar Eclipse (T) 10.05.1054 103th Saros, Supernova M1	Jesus Christ	Jesus Christ Zlatoust
23	1152		Death of Ibrahim son of Prophet Mohammed	Solar Eclipse (A) 07.02.1152 107th Saros	Prophet Mohammed	Prophet Moham- med

Conclusions of our research: the Author's paradigm of the short history and chronology of religions [5–9] is fully confirmed by synchronizing the Biblical Chronicles and characters with the historical annals and figures of Ancient Egypt, Ancient and New Rome, Volga Bulgaria and Asian countries. Chronicle synchronization is certified by an additional binding of events through eleven celestial phenomena in the form of Solar Eclipses and Zodiacs, as well as a Supernova M1.

Pr. Dr. Valeriy Viktorovich Kubarev, 20.04–25.05.2020.

Full text of the article at the link:
<http://www.kubarev.ru/en/content/503.htm>

Bibliography:

1. Gimbutas, M. (1964) Bronze Age Cultures in Central and Eastern Europe. Mouton.

2. Gimbutas, M. (1977) The first wave of Eurasian steppe pastoralists into Copper Age Europe. J. of Indo–European Studies, vol. 5.

3. Gimbutas, M. (1974) The God and Goddesses of Old Europe. 7000–3500 B. C.

4. Gimbutas, M. (1980) The Kurgan wave № 2 (c. 3400–3200 B. C.) into Europe and the following transformation of culture. J. of Indo–European Studies, vol. 8.

5. Kubarev V.V., Vedas of Russ, IP MEDIA, M., 2009. ISBN 9781-93252567-0.

Link: <http://www.kubarev.ru/en/content/251.htm>

6. Kubarev V.V., Short Chronology of Ancient Egypt, EESA, #6 (46) 2019, Part. 4, pp. 30–58.

7. Kubarev V.V., Localization of Ancient Rome, EESA, #7 (47) 2019, Part. 4, pp. 28–59.

8. Kubarev V.V., Chronology of monotheistic religions, EESA #8 (48) 2019, Part. 6, pp. 31–67.

9. Kubarev V.V., Astronomical dating of Biblical events, EESA #3 (55) 2020, Part. 2, pp. 24–35: https://eesa-journal.com/wp-content/uploads/EESA_3_55_march_2020_part_2.pdf

10. M. Liverani, «The collapse of the Near Eastern regional system at the end of the Bronze Age: the case of Syria», in *Centre and Periphery in the Ancient World*, M. Rowlands, M.T. Larsen, K. Kristiansen, eds. (Cambridge University Press) 1987.

11. Kubarev V.V., Origin of the gens Rurik, *East European Scientific Journal* (Warsaw, Poland), #10 (50), 2019 part 9. pp. 9–39. Link: https://eesa-journal.com/wp-content/uploads/EESA_1050_oct_2019_part_9.pdf

12. E.J. Bickerman, *Chronology of the Ancient World*, London, 1969;

Элиас Бикерман, *Хронология древнего мира*, Перевод с английского И. М. Стеблин-Каменского, Ответственный редактор М. А. Дандамаев, М. "Наука", 1975.

13. Бахши Иман, Джагфар Тарыхи (Летописи Джагфара) Гази-Барадж Тарыхи (Летопись Гази-Бараджа), I – III том. Бахши Иман. Джагфар Тарихи. Свод болгарских летописей 1680 г. / Изд. подготовлено Ф. Г.-Х. Нурутдиновым. Оренбург: Редакция Вестника Болгария, 1993.

14. *Chronicle of Theophanes*.

15. Fred Espenak, NASA/Goddard Space Flight Center.

16. Catalogue of solar eclipses. Links: http://www.secl.ru/eclipse_catalog.html

http://astro.uni-altai.ru/HC/eclipses/solar_eclipses.html

Xubbaliyeva Maxpurat,

Lecturer at the Department of Chinese politics, history and economy, Tashkent State University of Oriental Studies, Uzbekistan.

CENTRAL ASIA: VII – VIII CENTURIES IN THE EYES OF CHINESE BUDDHIST TOURISTS

Abstract. In this article, the author analyzes the work of the Buddhist monk Xuanzang, who visited the Central Asian region in the early Middle Ages, "Da Tan siyutzu" and other sources on the history of Central Asia, which are not equivalent with this source. This article addresses one of the most serious issues in early medieval Central Asian history. It is known that the travelers of Buddhist monks who visited the Central Asian region in the early Middle Ages, the information contained in them, are not yet available in Arabic-Persian sources and cover a relatively dark period, and the article fills this gap. Among them, Xuanzang's "Da Tan siyutzu" stands out. Therefore, this article serves as additional material to the work published so far.

Keywords: Buddhist tourists, Great Tan dynasty, Central Asian peoples, Chach, Iron Gate, indigenous culture, religious ties, trade relations, geographical location of cities

In Chinese sources, it is often said that the period of the Tang Dynasty is characterized by a special place in the development of Chinese statehood. And, in a sense, such ideas have their own scientific value. The socio-political and historical relations of Central Asia with the Tan period have deep roots and are still in the focus of the world's sinologists. In particular, Uzbekistan is no exception. There are separate notes in many translations of European, Russian and Uzbek literature. Uzbek scientists Doctor of historical sciences Ablat Khodjaev "The Great Silk Road: Relations and Destinies"¹, Professor, Doctor of historical sciences N.E. Karimova's "Hui Chao's work as a source on the history of India in the first half of the 8th century"², "Hae Cho's Wang Wu Tenzhuzhu Zhuan Composition - A Valuable Source on the History of South and

Central Asia"³, "Journey along the Great Silk Road" by Sally Hovey Wriggins in America⁴, N.V.Alexandrova's research, such as "Memories of Western Countries during the Great Tang Dynasty"⁵ sheds light on the priest Xuanzang. We also have enough information about Buddhist tourists visiting Central Asia from the Chinese source "Da Tan si yutzu" ("Memories of Western countries in the time of the Great Tang") in Uzbek. The domestic and foreign policies of the Tan period have also been extensively studied in the above scientific studies. At the same time, the research he created theoretically served as a basis for determining the methodology of this article.

Also, in this case, most of the studied sources pay great attention to the study of diplomatic relations between Tan and Central Asian countries. However, in

¹ A.Khodjaev. The Great Silk Road: relations and destinies. Tashkent, 2007.

² Karimova N.E. Hui Chao's work as a source on the history of India in the first half of the 8th century. Proceedings of the international scientific-practical conference on the development of Uzbek-Chinese historical, cultural, scientific and economic ties. November 17, 2018. Tashkent. 312-317 p.

³ Karimova N.E. Hae Cho's "Wang Wu Tenzhuzhu Zhuan" is a valuable source on the history of South and

Central Asia. Social sciences in Uzbekistan. No. 1-2 / 2018. 86-92 p.

⁴ Sally Hovey Wriggins. The Silk Road Journey with Xuanzang. Westview Press; Revised edition (November 27, 2003)

⁵ N.V. Alexandrova. Xuan Zang. Notes on the Western countries (era) of Great Tang (Da Tang Xi Yu Ji). Oriental literature, 2012

their relationship, the cultural connections that play an important role in the development of human thinking and worldview in society have hardly been studied from a research point of view. The article is of scientific value in these respects.

Many Buddhist monks who traveled from China to India to study the true nature of Buddhism also, in a sense, aimed to prepare official strategic information for the Chinese government on Western countries.

Another reason for China's interest in Western countries in foreign policy was to go to India, the hearth of Buddhism, right through the west. For these reasons, interest in Western countries is growing. For the development of Buddhist temples in China, certain conditions were required, i.e. a wide layer of Buddhist monks and their devotion. The growing demand for Buddhist texts, on the other hand, hastened the travel to India via western countries.

It reflects the memories of Chinese tourists traveling to India via Central Asia. During the Tang Dynasty, Xuanzang⁶ recorded some information about Western countries, Central Asia, during his voyage to India, which began in 629. In A. Khodjaev's book "The Great Silk Road: Relationships and Destinies" we pay attention to Xuanzang's thoughts on his travels to Western countries. Scholar Xuanzang wrote that he was helped by an old man who had walked the Great Silk Road many times. After crossing the border of the Tang state, Xuanzang continues through the roads under the influence of the Turkish Khanate. There are reports that he went to Suye⁷ after crossing Issyk-Kul. A. Khodjaev wrote that the Chinese tourist came from Suye to Choch (Tashkent), then to Syrdarya, Samarkand and Bukhara. Xuanzang noted that he walked south from Bukhara, crossing a high rocky road on both sides, and called the place "Temenguan" or "Iron Gate"⁸.

From Russian historians N.V. Alexandrova studied Xuanzang's book "Memories of Western Countries in the Great Tan (Period)." According to the book, the traveler Xuanzang set out for India to study Buddhism in depth. The route from Aksu to Tashkent is 600 km (345.6 km) from east to west, 300 km (172.8 km) from south to north, and 5-6 km (3.4 km) around the capital city, the weather, the character, customs, and languages of the local people are similar to those of the Kucha (Kuche or Kuchar)⁹ state. He noted that excellent varieties of cotton and wool products are produced here and they are highly valued in neighboring countries.

From north to west, they cross a rocky desert at a distance of 300 (172.8 km). He wrote in his memoirs that the icy mountains flow north from Tsunlin (Pamir Mountain). After walking more than 40 (23 km.) Through the mountains, they came to a large clear lake. Xuanzang described the lake as blue and Jehai as Issyk-Kul or Xianhai as a salt lake. Its circumference is more than 1000 (576 km.). It is wider from east to west, narrower from south to north, and is surrounded on all sides by mountains. The color of the water is bluish blue, the taste is bitter-salty, and the big waves are innumerable and hit the shores. Many fish are fed here. But because it looked so scary, no one wanted to go fishing here, even though there were a lot of fish. After a 500-mile (288 km) march from north to west, they enter a town on the Suye River. This is 5-6 li around the city. In this regard, taking into account the views of A. Khodjaev, the scientist noted that the city of Suye is located in the historical Taraz and on the site of the present-day city of Tokmak.

The city from Suye to the kingdom of Keshaniya (Kesh, Shahrissabz)¹⁰ was called Suli¹¹. Its inhabitants are also called by the same name. The clothes of the population were mainly made of thin woolen cloth on the inside and thick fur on the outside. The lower part of the dress was narrow and short in appearance. They shaved their hair and wrapped their foreheads in silk ties. On their way west from Suye, 400 (230.4), they reached Qianjuan. The area is 200 (115.2 km). The remaining three sides of the snowy mountains on the south side are desert. The soil is moist, the forests are thick, and a variety of flowers bloom in the spring. Due to the presence of many lakes here, it is called "Ming Key", "Mingbulak"¹² (a village in the Turkestan region of the Republic of Kazakhstan). Tutszyue¹³ came to avoid the heat in the coming year.

There are many deer in this area and people are very accustomed to it. They are not afraid of people and do not run away. However, hunting them was not allowed. Whoever kills is punished. That is why a herd of deer is protected. After a 140-150 mile west of Qianquan, they came to Da-lo-si. N.V. Alexandrova thinks that this city is Talas¹⁴. The circumference of the city is 8-9. Merchants and Sogdians live there mixed. Approximately 10 miles south of the city, there is a single town with a population of no more than 300 (172.8 km.) Palaces. These people consist of ten khanates. They were never captured. Their language,

⁶ He is also popularly known as Tang Sing, a monk from the Tang Dynasty

⁷ It was the center of the Western Turkic Khanate and was formed in the VI-VIII centuries as a major city on the Great Silk Road.

⁸ A. Khodjaev. The Great Silk Road: relations and destinies. Tashkent, 2007. 164 p.

⁹ It is an ancient Buddhist state located on the northern edge of the Taklamakon Desert, along the northern route of the Great Silk Road, between Karashar and Aksu from the west. An oasis in the Aksu district of present-day Xinjiang Uygur Autonomous Region of China

¹⁰ B.G. Gafurov. Tajiks: the most ancient and medieval history. 2nd ed. - M., 1972.

¹¹ Ancient name of the Sogdians

¹² Baipakov, K.M. West Turkic and Turgeshaganagaty: Turks and Sogdians, steppe and city [Text] /K.M. Baipakov // Izvestiya NAS RK. Series of social sciences. - 2009. St. 105-146.

¹³ Turkish term. Tujyue is pronounced tiek, tiekle, tienglieng, tietle, tu-kvet in the ancient pronunciation. A. Khodjaev. The Great Silk Road: relations and destinies. Tashkent, 2007. 170 p.

¹⁴ Taraz, Kazakhstan

customs, and laws are similar to those of the Chinese. A 200-mile (115.2 km) drive to the southwest leads to a town on the White River (Chinese Bay-shui). In her book "Memories of Western lands during the Great Tan Dynasty" N.V. Aleksandrova noted that the monk meant the river on the outskirts of the city. She also considered the White River to be a tributary of the Aris River¹⁵.

The land and weather are described as much better than the da-lo-si. From here it travels 200 (115.2 km) southwest to Gun-yu. N.V.Alexandrova thought that the city of Gun-yu can correspond to Kangyuy¹⁶ in the Orkhon inscriptions. Historians express two different opinions on the location of Kangyuy. That is, S.P.Tolstov explained the first idea as follows: "Kangyuy extends to Fergana (Davan - an ancient state in the Fergana Valley)¹⁷ in the east, bordering Parthia and Bactria in the south, Bukhara and Khorezm in the west." In this regard, A.N.Bernshtam, in contrast, believed that the eastern boundary of Kangyuy crossed the Talas River. The lands are fertile and fertile, and the forests are thick, said Xuanzang. N.V. Alexandrova, noting that a tourist traveling south from here came to the kingdom of Nuchitsjiang¹⁸. From here, the tourist travels 200 (115.2 km) to the west and arrives in Tashkent. After Tashkent, the tourist will travel to Samarkand, Termez and the northern regions of Afghanistan. It then makes its way to India through the Hindu Kush Mountains.

It is worth noting the following in conclusion:

First, Xuanzang wrote down in his memoirs what he saw along the way. This serves as a major source for us to study the early medieval history of the Central

Asian states, i.e. their way of life, religion, and customs;

Second, during the reign of the Great Tang Dynasty, it is important to analyze and study the socio-economic and cultural relations of Central Asia and China for both countries through Chinese, English and Russian sources;

Third, it is expedient for us to acquire more historical information about the geographical location of the Central Asian region and cities;

Fourth, it is important to study the views of the Chinese Buddhist monk on Central Asia.

It is safe to say that the memoirs written by the traveler and monk Xuanzang during his travels will be invaluable in our study of the past state of our country.

References:

1. A.Xodjaev. The Great Silk Road: Relationships and Destinies. Tashkent, 2007.
2. N.V.Alexandrova. Notes on the Western countries (era) of the Great Tan. Moscow, 2012.
3. B.G. Gafurov. Tajiks: the most ancient, ancient and medieval history. 2nd ed. - M., 1972.
4. L.A.Borovkova. The peoples of Central Asia III-VI centuries (according to ancient Chinese and Western sources). M., 2008.
5. Deeg, Max (2012). "'Show me the Land where the Buddha Dwelled...' Xuanzang's 'Record of the Western Regions' (Xiyuji): A Misunderstood Text", *China Report*, 48/1-2: 89-113.
6. Wriggins, Sally (27 November 2003). The Silk Road Journey with Xuanzang (1ed.) Washington DC: Westwrest press (Penguin).

¹⁵ A river in southern Kazakhstan

¹⁶ It occupies the area between the Talas River and the lower reaches of the Chu River, to the Shash Province in the south and to the lower reaches of the Syrdarya River in the north.

¹⁷ A.Khodjaev. The Great Silk Road: relations and destinies. Tashkent, 2007. 148 p.

¹⁸ Present-day Shymkent

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Bayriyeva Almagul Kurbanovna
assistant of professor
Karakalpak State University

TRENDS IN PARLIAMENTARY EFFECTIVENESS IN ENSURING THE DEVELOPMENT OF SOCIETY

Байрыева Алмагуль Курбановна
Доцент
Каракалпакский Государственный Университет

ТЕНДЕНЦИИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПАРЛАМЕНТСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ РАЗВИТИЯ ОБЩЕСТВА

Annotation. This article examines the development reforms of the national parliament within the framework of the strategy of action at a new stage of the development of Uzbekistan and the trends of parliamentary efficiency by analyzing the activities of Parliamentarism in the international community.

Аннотация. В данной статье рассматривается развитие реформ национального парламента в рамках стратегии действий на новом этапе развития Узбекистана и тенденции повышения парламентской эффективности на основе анализа деятельности парламентаризма в международном сообществе.

Key words: civil society, parliament, parliamentary control, parliamentary commission, parliamentary cooperation, local council, Oliy Majlis, Legislative palatasi, Senate.

Ключевые слова: гражданское общество, парламент, парламентский контроль, парламентская комиссия, парламентское сотрудничество, местный совет, Олий Мажлис, Законодательный Палата, Сенат.

The formation of civil society is a complex and continuous process associated with the elimination of many problems. The role of Parliament in forming the foundations of a strong civil society in society and ensuring the development of society is considered important. Issues related to state institutions operating on the basis of Parliamentary printing are of great importance in the political system of each developed state.

By the 21st century, the professional parliament, which has a strong authority in the decision-making, formation and development of the foundations of civil society, of democratic values, has become important in the world community. The formation of a professional Parliament provides an opportunity to ensure the broad participation of citizens in the management of the state and society, to imagine the democratic values and ideas of civil society, as well as to develop legislative creativity that affects the development of society. In this regard, it is very important for parliamentary institutions to find a decision and to ensure that the experience of development is studied, to understand its place in society, to understand the nature and essence of the current evolutionary development, to determine the prospects for its further development and to ensure the development of society. The analysis of Parliamentarism activity in the political system of international States shows that at the stage of its development, we can see that each state's parliament is functioning effectively, in addition to the universal principles of democracy, embodying the national principle.

In particular, the legislation of Turkmenistan provides for the control over the execution and

interpretation of laws by the Parliament. The Turkmen Assembly is carrying out the work on increasing the number and quality of legislative projects, creating additional legal conditions for the development of the market economy, attracting society to successful reforms. We can see that the constitutional reforms launched in Turkmenistan are aimed at ensuring the highest requirements of the basic law, including the right of citizens to acquire knowledge, to renew their health, to constitutional regulation of market relations in the national economy, to guarantee the protection of all forms of ownership, to serve the state support of entrepreneurship and personal initiatives [1].

In the Republic of Kazakhstan, too, the main task of the parliament is the main task of legislative creativity — (in particular, the development of legislative norms that stimulate the innovation process in important sectors; the lawful maintenance of the continuation of social modernization; the expansion of the legal framework for the reform of law enforcement bodies and the system of justice; the development of practice shows that the parliament is operating effectively. Although in this place there are also such problems as parliamentary opposition, a critical approach of the supreme legislative body to government activities [2].

Later, the Kazakhstan Parliament set new tasks: legal provision of stable economic growth, adoption of new norms of law, which in particular stimulate the processes of taxation in the priority sectors, social provision of citizens, first of all, reform of the pension provision system, modernization and deep reform of legislation on law enforcement, the state that Kazakhstan signed with other countries set the At the

same time, within the framework of the limitation of powers in the field of civil society, the task is being set to continue work on the transfer of public functions to the non-public sector [3].

The Georgian political system is formed by a powerful parliament, which forms and controls the current leadership and government headed by the President. In accordance with the Georgian constitution, the main goal is to regulate relations between the government, parliament and most importantly, society and in this process, the order of society is of paramount importance [4]. The legislative activity of the Georgian parliament was reflected in the constitutional reforms as follows (the parliament and the government were given great powers, since November 2013 a new Constitution was introduced, within the framework of which the rights and obligations of the president were changed, the president was separated from the executive power, but he has the right to demand consideration of some, in times of crisis, on the one hand, it has the authority to ease the tension between the government and the parliament, on the other hand, to carry out management functions in military or emergency situations). The normative-legal acts on attracting and protecting investments, strategic objects, maintaining state control over May nations are among the priority issues in this country today [5].

There are many problems associated with the legislative activity of the parliament, including the formation of civil society and the implementation of the division print of power.

For example, the granting of authority to the creativity of law, that is, the right of the parliament to issue laws under the control of the parliament for a certain period of time and on certain issues to the government. Thanks to this, flexibility, which facilitates the introduction of amendments to the current legislation, saves Parliament time. According to one of the authors, the imposition of the authority to establish and issue laws does not lead to a violation of the division print of power. Because, the legislative activity of the government in certain areas is approved by the supreme legislative body and is carried out under the strict supervision of the parliament and the court in accordance with the general spirit of the noted printsp [6]. In particular, the experience of granting the authority of legislative power in the US – in 1930 year from Congress transfer to the executive power headed by President F.Roosevelt, in the period of “great stagnation”, as well as in the 70-ies of the XX century (The period of the R.Nixon presidency), as well as partially in the 80-ies (see. Reagan's presidency) can be cited as an example of a similar experience in the United States - as the effective influence of the process of granting powers on the economy and socio-political life.

In Uzbekistan, the two-chamber professional parliament, which is based on real democratic prints recognized by the international community and operates on the basis of national interests, was formed in the period of independence. As a result of the gradual transfer of new powers to the parliament in our country,

the growth of the legal culture of our people, the development of political parties on the basis of democratic principles, the legislative power embodied the aspects of parliaments in developed countries.

In accordance with the Constitution and laws, the absolute powers of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan have been established to the extent that it is able to ensure the independent and democratic conduct of the activities of legislative power: the adoption of Constitution and laws, the introduction of changes and additions to them, the development of the main directions, confirmation of the decisions on the organization and liquidation of new structures in the structure of management, regulation of issues, currency and credit, administrative-territorial structure by law is in the sentence.

Strengthening the foundations of civil society in our country requires the implementation of radical reforms in the management of the state and society. President of the Republic of Uzbekistan as Sh.Mirziyoyev noted “the restoration of civil society, the expansion of the freedom and initiatives of our compatriots and their participation in the social life of our country will also become an important direction of the development of the political system of Uzbekistan. Special attention should be paid to the role of Chambers of the Oliy Majlis in the system of state power bodies, resolution of important tasks on internal and foreign policy of the state, further and further in the control of the activities of executive power bodies” [7].

The adoption of the law “On parliamentary control” of the Republic of Uzbekistan, which came into force on 11 April 2016, was of great importance in the acceleration of Parliamentary Reforms in our country. According to this law, the parliament was given the powers to carry out the following parliamentary control:

Review of the implementation of the state budget; review of the annual report of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan on the most important issues of the socio-economic life of the country; review of the report of the Cabinet of Ministers on the implementation of the state program for the corresponding year, arising from the application of the President; To hear the information of the members of the government on issues related to their activities at legislative meetings; to hear the answers of the members of the government to the questions of legislative deputies at legislative meetings; to hear the reports of the governors of regions, districts, cities on issues of development of the relevant territory at legislative meetings; to hear the report of; The request of a deputy of the legislative chamber, a member of the Senate; the request of a legislative chamber, a member of the Senate, to hear the information of the heads of state bodies, economic management bodies by the legislative chamber; to carry out monitoring by them on the implementation of legislation, the study by the Legislative Chamber of the practice [8]

The election of Shavkat Mirziyoyev as the president of the Republic of Uzbekistan in the last quarter of 2016 in our country was shown as an

important historical reality. Within a short period of time, a number of legal bases were adopted on modernization of Public Administration, further deepening of reforms of civil society and legal State Building in the country. They began to be introduced intensively into socio-political and economic life.

The adoption of the decree of the president of the Republic of Uzbekistan "On the strategy of actions for the further development of the Republic of Uzbekistan" for 2017-2021 years marked a new stage in the development of civil society in the country.

The first direction of the strategy of action on five priority directions of development of the Republic of Uzbekistan in 2017-2021 is called the priority directions of improvement of the system of state and social construction 1.1. the article focuses on the issues of deepening democratic reforms and modernizing the country, further strengthening the role of the Oliy Majlis and political parties, and sets out the following priority tasks:

to increase the role of the Oliy Majlis in the system of state power, to solve important tasks related to the domestic and foreign policy of the country and to further expand its powers for the implementation of parliamentary control over the activities of the executive power;

radical improvement of the quality of the activity of law-making in the direction of the impact of the laws adopted on the process of socio-political, socio-economic and judicial-legal reforms;

the development of the political system, the role of political parties in the life of the state and society, the formation of a healthy competitive environment between them [9].

Due to the tasks learned in the strategy of action, National parliamentarism has been consistently developed in our country.

President of our country Sh.Mirziyoyev noted: "Parliament is a school of democracy." Therefore, our national parliament must become a school of true democracy. In this regard, you, respected deputies and senators should be an example for all. Really controversial, printspial disputes should first be here – on the pulpit of Parliament. It is only then that the true image and position of each political party, each party faction in parliament, is clearly manifested [10].

Due to these tasks and tasks, the activities of the parliament in our country were radically reformed.

In the strategy of action, by President Sh.Mirziyoyev on the basis of the principle put forward that "the public should serve our people and not state agencies", the activity of the Oliy Majlis was radically improved, the activity of the legislative chamber and Senate of Oliy Majlis on studying the situation of affairs in places and effective communication with the people was radically improved, the system of studying, in order to ensure the popularization of the laws adopted, a new system was introduced, which works in the Order of "Center – Regional – District". Through this system, the main attention was paid to the study of the problems of the population by the deputies of the Oliy Majlis and the local council, the activity of the

chambers of the Oliy Majlis, political parties, the creativity of the law, the level of awareness of the adopted laws. Also, through political parties, the right to control the relevant ministries and departments through parliamentary control has been improved

According to the joint decision of the Legislative Council of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan and the Council of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan № 149 of February 27, 2020, the structure of the Parliamentary Commission on control over the implementation of national goals and objectives in the field of sustainable development of the

The main tasks of the parliamentary commission are to support, Control and facilitate the performance of the tasks assigned to the Coordinating Council; to hear the reports of the Coordinating Council on the implementation of national goals and objectives and the achievement of them once a quarter; to prepare proposals for the development of projects of laws and other normative legal acts; Systematic monitoring of the implementation of legislative acts and normative legal acts aimed at ensuring the implementation of goals and objectives in the field of sustainable development of the Republic of Uzbekistan; critical analysis of the development of the Republic of Uzbekistan in the period up to 2030 in the field of sustainable development in the areas included in national goals and; To determine the current state of work on the implementation of national goals and objectives in the field of sustainable development of the Republic of Uzbekistan in the period up to 2030 years; to study advanced foreign experience, to participate in the development of international cooperation; to consider the adequacy of the annual budget parameters provided by the government and compliance with the; In order to broaden the achievements in the BRM area, the objectives of supporting public relations, including through participation in the discussion and presentation of Voluntary National comments, were identified at the High-Level Political Forum of the UN Economic and Social Council (ECOSOS) [11].

Due to the tasks set by the strategy of actions in our country, the activities of the parliament are steadily developing. Further strengthening and strengthening the activity of legislative creativity in the activities of the parliament, development of parliamentary cooperation, radical improvement of the activities of local councils, further strengthening the role and prestige of women and girls in socio-political life, public control in the discussion of legislative projects from the point of view of regional interest, control of the activities of executive bodies

In conclusion, it should be noted that the strategy of action on five priority directions of development of the Republic of Uzbekistan in 2017-2021 is an important program in the construction of civil society in Uzbekistan, ensuring active participation of civil society institutions in the management of state and society, establishing effective parliamentary activities. The implementation of the activities defined in the strategy of action allows strengthening the foundations of civil society in our country and increasing the

effectiveness of the parliament in ensuring the development of society.

References:

1. Constitutional reform is a new stage of state building. September 20, 2014 // Turkmenistan: the Golden age – www.turkmenistan.gov.tm.
2. N.A.Nazarbayev Speech at the opening of the 5th session of the fourth convocation of the Parliament. September 1, 2011 // www.akorda.kz.
3. Nazarbayev N. A. Speech at the opening of the fourth session of the Parliament of the Republic of Kazakhstan of the fifth convocation. September 2, 2014 // www.akorda.kz.
4. Meeting of the President of Georgia with the Majority Members of Georgia's Supreme Legislative Body in Anaklia // Web-site of President of Georgia – www.president.gov.ge.
5. Margvelashvili G. Annual report to the highest legislative body of the country. February 21, 2014 // website of the President of Georgia – www.president.gov.ge.
6. Dzybova S. G. Institute of delegated lawmaking // Bulletin of the Adygeya state University. - 2006. - № 2. - P. 131-134.

7. Mirziyoev Sh. We will continue our path of national development with determination and raise it to a new level. T.I. – T.: Uzbekistan, 2017. –P.44.

8. The law of the Republic of Uzbekistan on parliamentary control of the Republic of Uzbekistan No. 403. www.lex.uz

9. Decree of the president of the Republic of Uzbekistan on measures to ensure more effective organization of the process of acquisition of rights over land parcels and other immovable property as part of the South Caucasus pipeline expansion project more ... www.lex.uz

10. From the speech of Shavkat Mirziyoyev at the video-projector meeting with the chambers of the Oliy Majlis, political parties and representatives of the environmental movement of Uzbekistan on July 12, 2017. www.prezident.uz

11. Joint resolution of the Legislative Council of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan and the Council of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan dated February 27, 2020 № 149-IV/KQ-16-IV. www.lex.uz

12. Ergashev I., Farxodjonova N. INTEGRATION OF NATIONAL CULTURE IN THE PROCESS OF GLOBALIZATION //Journal of Critical Reviews. – 2020. – T. 7. – №. 2. – C. 477-479.

Omonov Ravshan Rustamovich
Independent researcher
National University of Uzbekistan

THE ROLE OF INFORMATION COMMUNICATIONS IN THE MODERNIZATION OF PUBLIC AUTHORITIES

Омонов Равшан Рустамович
самостоятельный соискатель
Национальный Университет Узбекистан

РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННЫХ КОММУНИКАЦИЙ В МОДЕРНИЗАЦИИ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ

Annotation. It should be noted that in some cases, traditionally existing standards of office management are in conflict with the introduction of information technologies. There is a certain level of paperwork in government agencies compared to existing standards in the field of new information technologies. It is necessary to introduce information technologies in state bodies, since they should set an example of informatization and serve as a conductor of the ideas of the information society.

In this article highlights the role of information communications in the modernization of public authorities.

Аннотация. Следует отметить, что в ряде случаев традиционно существующие стандарты офисного управления вступают в противоречие с внедрением информационных технологий. Существует определенный уровень документооборота в государственных органах по сравнению с существующими стандартами в области новых информационных технологий. Необходимо внедрять информационные технологии в государственные органы, поскольку они должны служить примером информатизации и служить проводником идей информационного общества.

В данной статье освещается роль информационных коммуникаций в модернизации органов государственной власти.

Key words: ICT, state, modernization and integration, public authorities, politics, development, information.

Ключевые слова: ИКТ, государство, модернизация и интеграция, органы государственной власти, политика, развитие, информация.

In the last decade, the production and use of information and communication technologies (ICTs) in almost all spheres of public life has become one of the

priorities of public policy in most developed and many developing countries. The use of information technologies in the political sphere significantly

changes the content of various types of political activity, brings to a new, higher level information support of political processes at all levels of the power hierarchy. In this regard, one of the priorities of the state is the formation and development of information infrastructure. For modern state structures, the possession of information becomes even more important:

- firstly uncertainty in the external environment leads to unjustified decision - making and can turn negative, consequences;
- secondly, working with information and using modern technological systems is becoming a priority in all areas of the state and society, this applies not only to the natural and technical sciences, but also to the social and humanitarian Sciences, which form the basis for making state decisions and developing political strategies;
- third, information technologies are not only firmly established in the modern political process, but also have a direct impact on it, the scientific understanding of which is necessary to assess both positive and negative consequences;
- fourth, information and communication technologies contribute to the formation of new effective means of management and interaction of authorities, local governments, commercial structures and citizens, this is a new opportunity to improve the quality of management through the provision of public services by electronic means;
- fifth, the expediency of studying information technologies in political activity and studying the potential of their practical application as a tool of public authorities is determined by the need to improve the impact on political processes.

One of the dominant factors in the modern development of States and society as a whole is the increasing role of information and communication technologies (ICTs), which have a significant impact on the state of the social system and the development of its institutions. Commercial enterprises and firms, for which effective functioning and customer satisfaction are the main significant aspects of competitiveness, have long recognized the importance of information and communication technologies in today's competitive environment. State organizations came to this understanding much later, but it is worth noting that today the following is obvious - in the absence of full-scale implementation of information and communication technologies, the state's activities in the information society will not meet the requirements of society.

The comprehensive nature of information and communication technologies and the speed of their dissemination contributed to the fact that in the first half of the 1990s, governments of developed countries adopted national programs for the development of the information society. The basis of scientific research on information and communication technologies is more generalized theories, which explored the very concept of the information society and the new role of the state in this society. In the works of D.Bell, M.Castels,

F.Webster, E.Toffler and a number of other scientists reveal the basics of the theory of the information society, in addition, the conditions for its appearance and the new significance of political institutions in such an information society are studied in detail.

The introduction of up-to-date ICTs in the work of public authorities is one of the ways to significantly improve the system of social policy. The main potential for increasing the efficiency of public administration is directly related primarily to changes in the public sector through the introduction of new information and communication technologies. The introduction of ICT in public administration is primarily related to the concept of "e-hukumat" or "e-government".

The first time "e-government" began to be spoken about in the overseas United States in the early 90s of the XX century, when bill Clinton was at the helm of the country, it was he who gave special importance to the progress of the Internet and the development of information technologies. Since 1999, the topic of "e-government" has been constantly discussed in major us Newspapers. However, there is no generally accepted scientific definition of the term "e-government" today. Researchers consider this term from different sides, putting forward economic, technical, applied and descriptive interpretations.

If we take into account the Western definitions of the term "e-government", then, for example, in the United States and Great Britain, scientists lay in the "e-government" concept, which is aimed at increasing the effectiveness of the state as a whole. This path involves the transformation of the entire complex of relations between the public sector and society. Based on the interpretation of the public management Committee of the organization for economic cooperation and development, "e-government" implies the use of ICT as a mechanism for ensuring the best governance. Its main goal is to use technology to modify management structures, operations, and culture. At the same time, it is noted that "e-government" has the potential to become the main mechanism for adapting the practice of "good governance". The focus is not on the technical or technological aspect of the issue, but on how new ICTs are changing public administration, its conceptual structure and its relationship with society.

Summarizing all the above-mentioned interpretations, we can give the following definition of the concept of "e - government" - a method of providing information and providing public services to citizens, businesses, and other branches of government, in which information technology is used as much as possible. The e-government layout highlights 3 areas of relationships:

- between government services and citizens (G2C-government-to-citizen);
- between government and private companies (G2B-government-to-business);
- between different government agencies and levels of government (G2G-government-to-government).

The purpose of creating e-government is not that e-government is a supplement or analogue of

traditional government, but that it defines a new way of interaction between authorities and the population based on the active use of information and communication technologies (ICTs) in order to improve the efficiency of public and municipal services.

Implementation of the service structure of "e-government" implies the mandatory use of the same information by different departments, which requires the development of tools for interdepartmental information interconnection and a standard for the exchange or joint operation of processed information.

Interdepartmental electronic interaction system - a state information system that includes information databases, including those containing information about the software and hardware used by bodies and organizations that provide access to their information systems through the interaction system, information about the history of movement in the interaction system of electronic messages when providing state and municipal services, performing state and municipal functions in electronic form. So, the implementation of the "e-government" project faces the need to create an integrated information system across the state or, at least, to develop common methods for the presentation, description, transmission and processing of government information arrays and information resources.

It is important to note that the concept of "e-government" is based on the principle of providing state and municipal services to citizens in a "single window" mode. This principle means excluding or limiting to the maximum extent possible the participation of applicants (citizens, legal entities and individual entrepreneurs) in the process of collecting various documents and certificates from different instances and providing them with various documents and certificates confirming the applicants' rights to receive public services.

The main goals of implementing the "single window" principle are:

- adaptation of the procedure for obtaining state registration by citizens and legal entities. services and reducing the terms of their provision;
- increasing the comfort of receiving public services by citizens and legal entities;
- with the exception of personal contacts of the applicants with the officials making the decision on granting (refusal in granting) public services;
- anti-corruption and elimination of the market for intermediary services provided by commercial organizations within the framework of providing public services on a reimbursable basis.

The priority direction of interaction in the implementation of the "single window" principle is the organization of electronic exchange of documents and information concerning applicants, which are formed, stored, processed and used in departmental information systems of Executive bodies of state power on the subjects of their competence.

In general, the e-government, this is the process of providing state - of-the-art services on the basis of

digital technologies, the Internet and modern mass media, the participation of citizens and management in the means of changes in both external and interrelationships, is an important optimization. Electronic government provides public services to the population, entrepreneurs and state workers, creates additional facilities for the self-government of citizens, promotes their awareness of technological innovations and facilitates their participation in public administration.

Decree of the president of the Republic of Uzbekistan "On measures for the more comprehensive introduction and development of modern information and communication technologies" dated March 21, 2012, PP-1730.

In this decision, the main tasks of the development of the sphere of ICT, including the "electronic government", have been defined in 2012-2014. "On measures for the further development of the National Information and communication system of the Republic of Uzbekistan" dated June 27, 2013 № PP-1989 became an important impetus for the development and further development of electronic government in the Republic of Uzbekistan. A number of projects and measures on the implementation of the "electronic government" system in our country have been set, their implementation goals and deadlines have been determined. At the same time, a Republican commission was established to coordinate the implementation of the measures to further develop the national information and communication system. In addition, a number of important issues, such as the development and integration of information systems, the promotion of the activities of state bodies, have been put before the state bodies in order to ensure the operative and qualitative implementation of their functions and functions.

Also, according to the above document, two new centers - the Center for the development of the System "electronic government" and the centers for ensuring information security-were established in the Republic of Uzbekistan in connection with communication, informatization and telecommunication technologies. These centers have been met with important goals and objectives such as the rapid development of information resources, systems and networks of our country, information security.

The center for the development of the "electronic government" system is aimed at improving the electronic cooperation with the population and business entities of the state in our country and developing strategic directions of further development. This center, which provides a unified technological approach to the formation of this system, which provides for the design, development and unification of the data base and information resources used in government bodies, analyzes and studies the experiences of foreign countries in this regard, develops the system "electronic government", resolves such tasks as providing time and money-saving public services to business entities and

The main purpose of the Center for information security is to provide information security of the

database, resources and complex of information systems of the electronic government system, to develop and implement the information security policy of the relevant resource and systems of the state bodies, to develop the regulatory and legal framework in the field of information security of the electronic government system,

On July 1, 2013, in our Republic, one of the most important tools of the "electronic government" system, the export of interactive public services, was launched (www.my.gov.uz). the motto of Only portal is called "services in a new way", which means that in the real foundation, users will be able to use interactive public services behind a single point.

Information technologies in the political process can not only effectively solve political problems, improve the process of making political decisions, create new management structures, facilitate the exchange of information between the subjects and objects of the political process, but also change the political reality and affect the political process as a whole.

Formation of information mechanisms of interaction - between the state authorities of the subject. The state and local self-government bodies, between the state authorities of the subject and the population, as well as interdepartmental information interaction of state bodies at the Federal and regional levels, will create an information environment that will ensure uninterrupted transmission of information, its storage, and transformation for managerial impact, aimed at ensuring certain results of the activities of state authorities and effective feedback.

The identified factors (political, industrial, economic, moral and psychological, and strategic) influence the informatization of the political process. Defining among them is the support of the population for the regional informatization policy. This policy will be effective if the General population of the region is interested in it. Together, the identified factors allow us to foresee the necessary changes to stimulate and actively implement information technologies in the system of public authorities and political processes.

References:

1. "On measures for the more comprehensive introduction and development of modern information and communication technologies" dated March 21, 2012, PP-1730.
2. "On measures for the further development of the National Information and communication system of the Republic of Uzbekistan" dated June 27, 2013 № PP-1989.
3. Vershinin M.S. Political communication in the information society. -Saint Petersburg: Mikhailov V. A. Publishing House, 2001. -P.253.
4. Drozhzhinov V.I. Monitoring of e-government services // Socis. 2008. No. 5. Pp. 62-66.
5. Castels M. Information age: economy, society and culture. - Moscow: Publishing house of the higher school of Economics, 2000. - P. 248.
6. Merill G. Mass media and Society. - Chicago, 2000. - P. 220.
7. Farhodjonovna F. N. Spiritual education of young in the context of globalization //Мир науки и образования. - 2017. - №. 1 (9).

Saidkulov Nuriddin Akramkulovich

teacher

Gulistan State University

METADOLOGICAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF YOUTH POLITICAL CULTURE ON THE BASIS OF INNOVATIVE-CREATIVE APPROACH

Саидкулов Нуриддин Акрамкулович

преподаватель

Гулистанский Государственный Университет

МЕТАДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ МОЛОДЕЖНОЙ ПОЛИТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННО-КРЕАТИВНОГО ПОДХОДА

Annotation: The peculiarities of the formation and development of political culture among young people on the basis of an innovative creative approach allow young people to form a legal culture, to study it, to assess the level of knowledge of the future legal status of our society.

This article analyzes the methodological aspects of the development of youth political culture on the basis of an innovative creative approach in the process of modernization of the political system of society.

Аннотация: Особенности формирования и развития политической культуры среди молодежи на основе инновационного творческого подхода позволяют молодежи формировать правовую культуру, изучать ее, оценивать уровень знаний о будущем правовом статусе нашего общества.

В данной статье анализируются методологические аспекты развития молодежной политической культуры на основе инновационного творческого подхода в процессе модернизации политической системы общества.

Keywords: Youth, political culture, youth political culture, innovation, creativity, society, law, political system, modernization, creative, methodological basis.

Ключевые слова: Молодежь, политическая культура, молодежная политическая культура,

Today, modernization of the political system of society, as well as raising the political culture of youth in increasing the political activity of young people are considered one of the important tasks. The formation of youth political culture on the basis of innovative-creative approach is considered important in the life of society in the organization of effective interaction of young people with institutions of civil society and state institutions, as well as ensuring wide coverage of youth participation in political processes. Although a number of studies have been carried out by researchers on the prohibition of youth political culture, the study of trends in the development of youth political culture on the basis of innovative-creative approach is still considered one of the most relevant topics.

In the study of youth political culture on the basis of trends of innovative-creative approach, we can gain a wider knowledge by analyzing a certain theoretical - methodological aspects. Creativeness is derived from the word (in English "create" – creativity), the ability of a person to creativity, the level of creativity talent, the creative abilities that are far from the individual's thinking scheme, which is characterized by unconventional or habitual, the willingness to create principled new ideas, as well as the ability to overcome problems in an unusual way, the creative abilities. American Scientist D.Veksler describes that "creativity is such a kind of thought that it dictates to a person that suddenly several solutions to a problem or issue arise, and that, unlike template - based, boring thinking, it helps to understand the qualities of uniqueness, rarity in the essence of things and phenomena." Being a creative person, in our example, being a creative student means having an advantage in today's world, for example, being able to stand out among other students, being more interesting interlocutors than others, getting out of trouble in life in an unusual way.

Paul Torrens describes creativeness in terms of contemplation and understands creative thinking "difficult, problems, perception of deficiencies in information; structure of hypotheses of those deficiencies, their examination and Evaluation, re-examination and, finally, generalization of results". Torrens created a program for the formation of children's creativity, tests for the detection of creativity "from young children to adults". In general, creativeness is the creation of new, original ideas, a non-standard form of thinking, successful solutions to the given problems. And creative thinking is a revolutionary thought, which expresses a constructive character.

The E.P.Torrens believes that on the basis of the concept of "creativity" the following is covered:

- advance problem or scientific hypotheses;
- checking and changing the hypothesis;
- identify the problem based on the formulation of decision results;
- impressiveness in relation to knowledge and practical actions - interdependence in finding a solution

to a problem. Creative thinking can be clearly reflected in every social sphere. And the creativity of the teacher is reflected in the creative (creative) approach to the organization of professional activities organized by him.

The peculiarities of the formation and development of political culture in young people on the basis of an innovative and creative approach allow young people to form a legal culture, to study it, to assess, imagine to what extent knowledge of the future legal situation of our society is worth. Legal culture plays an important role in the lifestyle, traditional culture, national outlook and ideology of the Uzbek nation. In order to find a full-fledged legal culture in young people, it is necessary to rely on our national, spiritual, religious-moral, state-legal and historical heritage, ideas of our ideology. The components of the Uzbek national ideology are as follows:

1-perception of the feeling of independence and independence of Uzbekistan;

2-patriotism of the people of multinational Uzbekistan. The basis of it is national pride, the main qualities of the Uzbek nation and the great scientific and cultural heritage. National ideology is the factor of formation and upbringing of a wide-ranging worldview. It brings together and converges the diversity and some far vision into one common goal. It is important to add a new ideology to the national consciousness, feeling with a legal and political culture. Because this ideology takes into account the fact that the minds, minds, views and concepts of young people, their beliefs, worldview and level of knowledge are different.

Therefore, the student should be guided by the views of Uzbek national values, traditions, Central Asian thinkers based on universal values in the education of young people. The ideas put forward in the works of the Qur'ani Karim and Hadisi Sharif, Farabi, Beruni, Ibn Sina, Alisher Navoi, Babur, Naqshband, Akhmad Yassavi, Al-Bukhari, at-Termizi, Margilani and other scholars, which are the basis of the religion of Islam, should be integrated into the minds of young people such ideas as humanity, honesty, purity, love of the nation, pride with Homeland, diligence, the fact that young people know the order and activities of the organization of different legal entities, legal entities, state bodies, including bodies of protection of the rights, is a necessary condition for the formation of political culture in young people. The successful implementation of the state policy of the Republic of Uzbekistan on the formation of the legal culture of the population of the "National program for the promotion of legal culture in society" on the one hand, on the other hand, provides for the creation of the necessary conditions for the acquisition of a certain level of legal knowledge by a

In addition, in the study of political culture, it has been shown that it is necessary to carry out scientific research with in-depth study and attention to the specific aspects of different social groups of the church

and it is envisaged to encourage it. One of the peculiarities of the formation of legal culture in young people is the property of objectivity and subjectivity. This means that if, on the one hand, the desire for youth rancidity occurs in an unrelated state, and on the other hand, it will depend on the behavior of each age, their aspirations, as well as the result of the activity. The essence of the subject in the formation of legal culture in young people is how they participate in legal relations and changes, and regardless of how they react to them, this process takes place as an object. The fact that it is impossible to stop the formation of legal culture in young people shows that both have its own characteristics.

Along with the fact that political culture is a process, it is also the result of sub-activity. Every young person, as a specific subject of society, legal relations, the legal event has a certain impact on events. For example, voting in elections, the acquisition of knowledge, the use of labor rights, participation in one or another of these legal relations as a subject expresses the subjectivity in the formation of the legal culture of young people.

Since political culture embodies the unity of traditions, values, political ethics within the framework of political knowledge, which includes it, it implies that its existence serves as the basis for the development of the state and society. On the example of countries and societies that have introduced the management of society, the role of political culture is great in understanding the different activities of exactly the same political institutions, in finding their solution to problems such as the fact that some innovations in the political sphere can not be easily introduced in the country and in the rest at all. Because this news is considered a special feature of the group of people. In general, political culture-knowledge of political systems and the state is manifested as the sum of views. The formation of a political culture is carried out in several stages and it is necessary to overcome the process of socialization, which has a feature of continuity.

The adoption of the law "On state policy on youth" on September 14, 2016 in our country was of great importance in raising political activity and political culture of youth. This law serves to create the necessary conditions and opportunities for realization of the dreams and desires of the youth of our country, to occupy a worthy place in society today. At the same time, systematic work is also being carried out to save young people from various negative ills, including yacht ideas such as terrorism, extremism, and factors that lead to the commission of a crime. President of our country Sh.Mirziyoyev in his speech at the 72nd session of the General Assembly of the United Nations proposed to adopt the "Convention on the rights of young people", emphasizing that the number of young people in the current world has increased by more than two billion, while international terrorism and extremism are rapidly growing, and that protection is needed for young people.[1]

The management system of the state, its political regime and especially the political culture of the youth serve as an important factor in the formation of the political potential of the state. In the domestic policy of the country, the activity of the population, in particular, the provision of political rights of young people, the Democratic electoral system, the printing of the distribution of powers and the participation of citizens in the process of political decision-making, is the basis for ensuring socio-political stability in the country. The legal, political activity of young people in society frees the construction of the state and society. It is about at the first session of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, the first president I.Karimov noted that "it is necessary to create all the necessary conditions for the formation of a free person who recognizes his rights, relies on his power and ability, independently treats the events and employees around him, at the same time sees his personal interests in harmony with the interests. How does political, legal culture appear in young people? Legal, political culture does not arise in young people with much studied, theoretical knowledge. It is necessary to perceive with their understanding, conscience and faith. Political, legal, rational knowledge and Karash should be used taking into account the required capabilities of the nation, Homeland, historically responsible eras.

The mechanism of the state system is widely used in the implementation of the state policy on youth in Uzbekistan. According to him, in the implementation of the state policy on youth in the Republic of Uzbekistan, the structure of state bodies on working with single young people has been developed, which works on the basis of the division print of the authority in the form of a legislator, an executive, a court. The activities of these organizations are legally regulated on the basis of the law of the Republic of Uzbekistan "On state policy on Youth". The peculiarity of this project, which is used in our country, is that according to it, the elements of the structures implementing the state policy on youth are also intended to work on the basis of interaction and interaction.

So far, the task of creating a solid foundation of civil society in our country, in harmony with reforms, the formation of a high political culture of each younger generation is considered one of the priority tasks.

The adoption of the decree of the president of the Republic of Uzbekistan "On the strategy of actions for the further development of the Republic of Uzbekistan" for 2017-2021 years marked a new stage in the development of civil society in the country. The strategy of action was reflected in a separate paragraph (paragraph 4.5) called "Improvement of public policy on Youth" and included in the composition of one of the five priority areas of development of the social sphere. In the strategy of action, the issues of raising the younger generation healthy, spiritually and mentally developed, independent-thinking, loyal to the motherland, having a strict life outlook, increasing their social activity in the process of deepening democratic reforms and the development of civil society, finding a healthy lifestyle among young people, organizing

effective activities of the state and other organizations in the implementation.

A number of important documents were adopted on improvement of state policy on youth, promotion of political economy of youth, protection of rights and interests of youth, creation of necessary conditions for their harmonious development, practical work was carried out, certain results were achieved in five priority directions of development of the Republic of Uzbekistan. Even so, the work to be done in this regard will always remain relevant in a wide range. From this point of view, the following 5 initiatives on raising the morale of young people were put forward at the video-electric meeting on March 19, 2019 under the leadership of the president of our country "On the implementation of 5 important initiatives on increasing interest in culture, art, sports, information technology, reading books in the effective organization of work with young people" plays:

the first initiative is to increase the interest of young people in music, painting, literature, theater and other types of art.

the second initiative is on the issues of creating the necessary conditions for young people to show their abilities in the field of physical conditioning and sports.

the third initiative is on the issues of organizing the effective use of computer technology and the internet among the population and youth.

the fourth initiative is on the issues of raising the spirituality of the population, especially young people, and broad promotion of reading among youth.

the fifth initiative is on the issues of systematic organization of work on the employment of women.[3]

The idea of educating a comprehensively mature generation with a base-dividing active civic position in strengthening the foundations of a strong civil society on the basis of the reforms carried out in our country is considered one of the most priority tasks.. Our President Sh.M.Mirziyoyev noted "the most important task is to form and educate the conscious mind of young people on the basis of enlightenment. Tomorrow, the

prosperity of our planet depends on what kind of person our children grow up to. Our main task is to create the necessary conditions for young people to show their potential, to prevent the spread of the "virus" of the idea of violence" [4].

In conclusion, it should be noted that at the time of the reforms carried out in our country, attention is paid to the formation of the foundations of a strong civil society through the development of the political culture of young people, the development of a young generation that is able to fully demonstrate its achievements and opportunities, harmonized with the nature

References:

[1] President Of The Republic Of Uzbekistan Sh.Mirziyoyev's speech at the 72nd session of the UN General Assembly. // "Xalq suzi" newspaper, September 19, 2017, №189 (6883) – P.1.

[2] Karimov I.A. Free and prosperous, free and prosperous life is our ultimate goal. -T., Uzbekistan, 2000. –P.32.

[3] From the speech of the President of the Republic of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev at the video-electric meeting "On the implementation of 5 important initiatives to increase interest in culture, art, sports, information technology, book reading in the effective organization of work with young people". www.prezident.uz

[4] Speech of the president of the Republic of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev at the 72nd session of the General Assembly of the United Nations. www.prezident.uz

[5] Ergashev I., Farxodjonova N. INTEGRATION OF NATIONAL CULTURE IN THE PROCESS OF GLOBALIZATION //Journal of Critical Reviews. – 2020. – T. 7. – №. 2. – C. 477-479.

[6] Farhodjonovna F. N. Spiritual education of young in the context of globalization //Мир науки и образования. – 2017. – №. 1 (9).

Juraev Firuz Idievich

*Master degree Student of the Academy
of Public Administration under the President of the Republic of Uzbekistan.*

THE IMPACT OF LEADERSHIP STYLE ON IMPROVING THE PSYCHOLOGICAL ENVIRONMENT OF THE TEAM

Abstract. This article analyzes the theoretical and practical experiences of the impact of management methods on improving the psychological environment of the team, tries to reveal the role of the work team and the psychological environment in it to increase management effectiveness. It also analyzes the importance of psychological approaches and methods in the management system of the executive branch.

Keywords: *Leader, manager, work team, psychological management methods, socio-psychological factors, psychological types of clients, psychological approach, social management, management staff, administration.*

Before analyzing manager's management methods, it is important to have an idea of the concept of the work team. This is because the main goal and function of a leader is to ensure that the work done in the work team is efficient and productive. In the labor community, the main part of human life takes place, in

which man finds opportunities to realize his creative power.

Labor team - all employees who participate in the activities of the enterprise on the basis of an employment contract with their own work. Typically, administrative staff, as well as some public

organizations formed by the Labor Collective, such as the Labor Disputes Commission, are part of the Labor Collective.

The labor collective, as a subject of labor law, operates in the whole enterprise and its structural subdivisions. The work community differs depending on the different organizational and legal forms of enterprises and different forms of ownership. The relationship between the workforce and the employer, social development, labor protection, remuneration of labor, participation of employees in the distribution of enterprise profits are governed by applicable law, as well as the enterprise charter and the eco-contract.

The main powers of the labor collective are: to decide on the conclusion of a collective agreement with the employer; conduct negotiations on the conclusion of a collective agreement, participate in its preparation and discussion, monitor the implementation of the collective agreement; appointment of representative bodies representing the interests and protecting the rights of employees in labor relations; approval of internal labor regulations; acquisition of shares in case of transformation of state enterprises into joint-stock companies; to participate in the settlement of disputes through the commission on labor disputes and to protect the rights of employees through representative bodies; participation in the receipt of internal documents in the enterprise, etc.

The scope of powers delegated to the labor collective is primarily determined by the collective agreement. The powers of the labor collective established by law are exercised on a broad democratic basis¹⁹.

Article 19 of the Labor Code of Uzbekistan defines the labor collective as follows: "All its employees who participate in the activities of the enterprise with their own work on the basis of an employment contract constitute the labor collective of the enterprise. The rights and duties of the labor collective, its powers, the order and forms of their implementation are determined by laws and other regulations"²⁰.

In the literature on legal, social, and management sciences, a work team is a collection of individuals united by common interests and goals. The following characteristics apply to the work team:

- is based on a unity of goals that perfectly ensures the coordination of the interests of individuals in society and the community;

- people help each other;
- existence of certain organizational structures conditioned by the tasks and size of the organization;
- discipline;
- implementation of certain social functions (development of certain types of products, services, employment, etc.).

Work teams are divided according to the type of activity and the specific characteristics of the final product:

- communities of manufacturing industries (industry, trade, agriculture, construction, catering, transportation, communications and other industries);
- communities of non-manufacturing industries. The end products of their activities are various services (health, physical education, social security, education, culture and arts, lending, housing and communal services, insurance, public transport, public services, etc.).

Labor collectives are divided into the following forms of ownership on which they live:

- communities operating on the basis of state property;
- labor organizations operating on the basis of cooperative, joint-stock property;
- communities engaged in the private sector;
- labor collectives operating in joint ventures with foreign companies;
- labor collectives engaged in subsidiary farming at industrial and other enterprises.

Work teams are divided into the following types according to their duration or length of stay:

- continuously working teams;
- temporary labor collectives;

The effectiveness of a work team depends on its structure, i.e. its internal structure. The structure of a work community is a set of its elements and the relationship of these elements. Such an element of the structure is a group of people, that is, a set of people who represent some common social characteristics. Five types of work community structures differ from each other (see Table 1).

The production-functional structure consists of production units defined in the staffing tables based on orders. The formal employment relationships that emerge in these groups are conditioned by guidelines, contracts, and other documents. This relationship does not depend on the personnel performing this or that function.

¹⁹. Working team.// UzNE. First Volume.-T., 2000.- P.211.

²⁰ Labor Code of Uzbekistan // National Database of Legislation, 11.05.2019, No. 03/19/536/3114, 24.05.2019, No. 03/19/542/3177, 04.12.2019, 03 / 19/586/4106-issue)

Table 1.

Types of workforce structures and their descriptions	
Types of structures	Basic descriptions
Production-functional	Labor is distributed
Socio-organizational	Belonging to trade unions, political and other public organizations. Participate in management.
Socio-demographic	Age, gender, marital status, education, work experience
Professional qualification	Professions, specialization, qualification
Socio-psychological	Interpersonal relationships, values, guidelines, work motives, interests, passions, non-productive behavior

Production-functional relations arise from the division of labor and its specialization. The work team performs clear economic, managerial, and social functions. Economic functions are expressed in the implementation of technological, production, commercial and other processes, thus fulfilling the mission of the organization. The performance of management functions is expressed in the way in which managers influence the objects of management as subjects. The implementation of social functions is reflected in the activation of the human factor. This function is manifested in solving the tasks of social development of the community.

The primary labor team consists of a microenvironment in which group values, norms of labor and behavior of employees are formed. The peculiarity of primary labor communities is that they form stable daily personal interactions of team members. Such direct personal communication is the basis for the emergence of emotional, interpersonal relationships. Often, primary teams are referred to as small groups. The decisive feature in these groups is not

that they are few in number, but that the communicative connections between their members occur directly²¹.

Of course, such communities are coordinated by the leader through psychological management methods. This means that in order to manage any work team, a leader must have mastered the methods of psychological management.

The essence of psychological approaches and methods in management. The various characteristics of a person (biological, psychological, social) are reflected in his various behaviors, especially in the processes of management and administration. In order to increase the duration of work or activity in the management and labor community, to change human behavior in these processes, a person must:

- knowing the essence of the tasks ahead, a sense of responsibility in their implementation;
- to be able to carry out the necessary work;
- having the ability to turn an opportunity into a reality.

The effectiveness of human labor depends on many factors and conditions, some of which are listed in Table 2:

Table 2

Factors affecting labor efficiency (in%)	For employees	For workers
Knowledge and skills	19,3	18,6
A sense of responsibility for the work done	10,7	15,3
Physical and mental stress	60,8	40,7
The impact of the environment	9,2	25,4
Total	100	100

According to a study by U.S. sociologists, the economic benefit of an employee being able to use their psyche properly is equivalent to the economic benefit of automating production.

Organizes socio-psychological methods of production, social or other tasks management based on

the effective use of the necessary conditions and factors for the activation of human activity. (see Table 3.)

The social development service in the work community is required to:

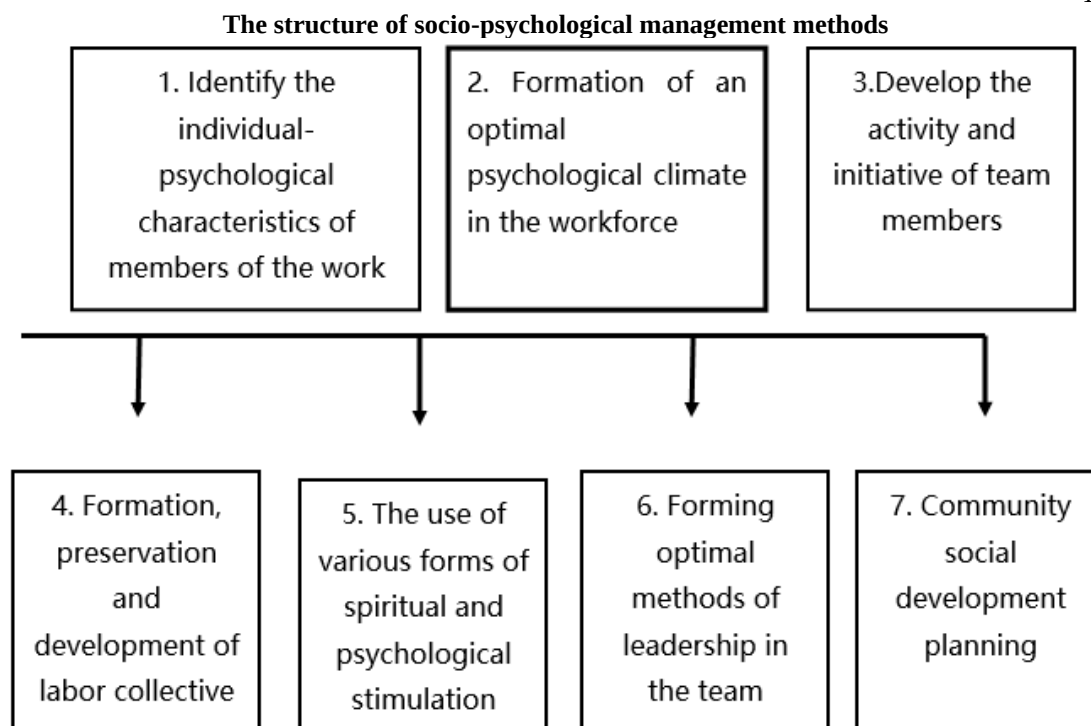
- 1) Conduct regular social and psychological research;

²¹ The labor collective, its signs and functions // https://studme.org/124710139960/menedzhment/trudovoy_kollektiv_ego_priznaki_funktsii.

2) Study and analysis of information on the level of professional, cultural knowledge and age characteristics of the staff;

3) It is necessary to be constantly aware of the system of wages in the team, the attitude of staff to the working conditions;

Table 3

4) It is necessary to constantly develop and update recommendations to prevent the division of labor and labor cooperation from becoming monotonous and boring, to create a good and healthy socio-psychological climate in the community.

Unfortunately, the lack of such labor services in many labor unions does not hide the effect of the use of socio-psychological factors in labor unions working in a market economy.

Ways of influencing people's personality traits and psychology play an important role in management activities. The manager must be aware of the motives and reasons for the behavior of the employees, be able to distribute the work taking into account the individual characteristics of each person.

In this field, it is important to study people into types of sanguine, phlegmatic, choleric and melancholic temperaments. However, every manager should know that a person's temperament traits do not prevent him from being a good employee or a person of prestige. It is known from history that great thinkers and types of individuals belonged to temperaments.

Taking into account the individual characteristics and qualities of each person, an individual approach to each of them plays an important role in improving the psychological environment in the work community.

German-British psychologist Hans Yurgen Eysenck measures the results obtained from the data of the indicators and relates them to the types of clients.

1. *Choleric (unstable extrovert)* - an active, talkative, restless, prone to judgment, impressionable, optimistic, changeable, moody person.

2. A *sanguine (stable extrovert)* is an enterprising, kind, open, popular, cheerful, optimistic, enterprising person with free will. A sanguine is a person with a strong nervous system who is able to quickly find common ground with other people, and is able to respond effectively to external situations. Often he burns out for some idea, and then his interest in it fades, prone to despair.

3. *Phlegmatic (stable introvert)* - calm, confident, calm, passive, peaceful, thoughtful, benevolent, caring. A phlegmatic is a calm person with a strong nervous system. He is slow, thinks for a long time as if to save his energy before starting to do something, and then gets the job done quickly. There is no point in rushing and squeezing a phlegmatic, it still works without going out of its (slow, unhurried way) rhythm.

4. *Melancholy (unstable introvert)* - a quiet, calm, anxious, short-tempered, sad, thoughtful, easily upset, cheerful person. Melancholy is a person whose nervous system is weak and who is severely affected by even the slightest pleasure. It is characterized by strong excitement, disbelief in one's own power. He gets tired easily and cannot tolerate emotional shocks and conflicts. He tries not to express his resentment despite being quite subtle (at some point he can explode and frighten those around him)²².

²² The scale of neuroticism G. Eysenck // Typologies of personality // http://studme.org/1228112822064/menedzhment/tipologii_lichnosti.

During the current civil society reform period, Romitan district of Bukhara region has begun to use management methods that have a significant impact on the mood of citizens, such as improving the welfare of the population, increasing contacts with them, assisting vulnerable groups. In addition, in order to improve the mental state of the population, to strengthen the psychological impact of governance, significant attention was paid to the increase of cultural and spiritual activities.

In 2019-2020, People's Artists, representatives of education and culture, activists of national cultural centers will present "Uzbekistan - a tolerant country", "A place of neighborhood and harmony", "Our unity - a guarantee of peace and tranquility", "Under one sky, in solidarity - on the way to goodness and creativity" has become a tradition to hold meetings with local residents, experience of holding various meetings and dialogues in youth and educational institutions and schools to ensure interethnic and interreligious harmony in the country²³.

However, although large enterprises and manufacturing companies have gained a lot of experience in improving the psychological environment in management, such management methods are now entering the local government. Until now, the state order for products such as grain and cotton, the growth of bureaucracy, the tendency to authoritarian rule in the khokimiyats did not allow the introduction of dozens of methods of psychological influence - "case", "360 degrees", assimilation in the

assessment of management and managers. Management practices that influence the improvement of such a psychological environment are now entering our lives.

The analysis shows that the role of psychological approaches in the management of the workforce, in stabilizing the psychological environment in it is incomparably high. After all, every work team is made up of many individuals. Each of them has its own unique character and demeanor. Therefore, if the leader works in management based on psychological factors, his management process will be effective, the work team will be able to fulfill its goals and objectives.

REFERENCES:

1. Labor Code of Uzbekistan // National Database of Legislation, 11.05.2019, No. 03/19/536/3114, 24.05.2019, No. 03/19/542/3177, 04.12.2019, 03 / 19/586/4106-issue).
2. The scale of neuroticism G. Eysenck // Typologies of personality // [http://studme.org/1228112822064 / menedzhment / tipologii_lichnosti](http://studme.org/1228112822064/menedzhment/tipologii_lichnosti).
3. Territory and population of Romitan district // [http://romitan.buxoro.uz/full_content.php? Dt = pages & id = 119](http://romitan.buxoro.uz/full_content.php?Dt=pages&id=119).
4. The labor collective, its signs and functions // https://studme.org/124710139960/menedzhment/trudovoy_kollektiv_ego_priznaki_funktsii.
5. Working team.// UzNE. First Volume.-T., 2000. -P.211.

Kazakbaev H.I.

Lecturer of Tashkent State University of Oriental Studies, Uzbekistan

DISPUTED TERRITORIES IN THE SOUTH CHINA SEA AND THE ROLE OF PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

Abstract. This article examines the general description, economic and geographical features of the disputed islands in the South China Sea, and the territorial claims of the countries in the region over the islands. The study also discusses the territorial claims of the People's Republic of China over the islands in the South China Sea.

Keywords: *South China Sea, transport corridors, world economy, People's Republic of China, Paracel Islands, Nansha Island, Spratly Island.*

Introduction. Today, the disputed islands in the South China Sea include the claims of a number of countries in the region, including Brunei, the People's Republic of China (PRC), Taiwan, Indonesia, Malaysia, the Philippines and Vietnam, to the islands and sea areas in the region. Every year, \$ 37 trillion in global trade passes through the South China Sea, which accounts for a third of world maritime trade. Eighty percent of China's energy imports and 39.5 percent of China's total trade pass through the South China Sea. YuNCTAD estimates that about 80 percent of world trade and 70 percent of its value is transported by sea. Sixty percent of maritime trade passes through Asia,

with the South China Sea accounting for a third of global traffic. Its waters are especially important for China, Taiwan, Japan and the Republic of Korea.

In the 21st century, the two great powers, the PRC and the United States, are competing to become the hegemon of world politics and the world economy. The "trade war" between China and the United States, in particular, is escalating. For example, according to the decision of US President D. Trump, which came into force on May 10, 201, raised tariffs on Chinese imports by about \$ 200 billion a year, from 10 percent to 25 percent. One of the areas where China and the United

²³ Territory and population of Romitan district // [http://romitan.buxoro.uz/full_content.php? Dt = pages & id = 119](http://romitan.buxoro.uz/full_content.php?Dt=pages&id=119)

States have clashed over the past decade is the South China Sea.

The South China Sea is an important world trade route. The sea basin is rich in energy resources, marine food resources. The islands and reefs in the South China Sea are also strategically important in the fight against the US blockade due to their geographical location. Therefore, the South China Sea is a very important region for China to become a great power in the future.

Materials and Methods. In recent years, China's policy in the South China Sea has affected the national security and sovereignty of countries in the region. The free passage of Chinese ships into the economic zones of the ASEAN countries, the occupation of some islands by China, the construction of artificial islands and the deployment of Chinese military forces in them have caused strong protests from the states. However, many countries in Southeast Asia are economically closely linked to China and cannot openly oppose China. In this regard, the situation in the South China Sea is significantly complicated.

Conflicts in the South China Sea, one of the most painful points in international relations, have now spread not only to Southeast Asia and China, but to the entire Asia-Pacific region, has become one of the conflicts on an international scale. After all, any armed conflict in the South China Sea could lead to a new World War. All these factors indicate the urgency of studying this problem.

Results. The South China Sea is the third largest in the world and is located in the Pacific Ocean. According to the International Hydrographic Organization's 1953 Limits of Oceans and Seas, the South China Sea is located in southern China, eastern Vietnam, the western Philippines, the Malay Peninsula and eastern Sumatra. Around the sea are China, Vietnam, the Philippines, Cambodia, Thailand, Singapore, Malaysia, Indonesia and Brunei. Therefore, the sea plays an important role in the lives of more than 300 million people. The largest areas in the South China Sea are the Paracel Islands and the Spratly Islands.

The Paracel Islands (Chinese 西沙群岛, Vietnamese Xoangsha) are an archipelago between 15°46' and 16°8' north latitude, 111°11' and 112°54' east longitude. It has 15 islands and reefs. The total area of the islands 3km². The distance from the archipelago to the Chinese island of Hainan is 290 km, and the distance to the Vietnamese port of Danang is 320 km. The Paracel Islands are divided into two groups: Amphitrite and Croissant Islands. The largest islands are Patl, Triton and Lincon.

China and Vietnam are claiming the Paracel Islands.

The Spratly archipelago (Chinese: 南沙群岛 Nansha, Vietnamese Quần Đảo Trường Sa Chiongsa) is located 500 km south of the Paracel Islands. 4° and

11°30' north latitude and 109°30' and 117°50' east latitude. The total land area is 5 km², with the occasional island of 10 km². The archipelago consists of more than 200 small islands and reefs. Some continents are visible only when the water level drops. In this case, the number of islands and reefs reaches 400. It is located between the Philippines, China, Vietnam and the island of Borneo. The Spratly archipelago is claimed by Vietnam, China, Malaysia, the Philippines and Brunei. For the participants in the conflict, the Spratly archipelago has military, political, strategic significance.

The Scarborough Reef (Chinese: 黄岩 Xuanyan) is a landlocked body of water. The closest country to the Scarborough Reef is the Philippines, 220 km away. China and the Philippines claim the reef.

The regime of the disputed territories in the South China Sea has not yet been resolved. States' claims are primarily for economic gain. The South China Sea basin, especially near the Spratly Islands, is an important sea trade route, including an important sea route connecting the ports of the Far East and the Americas with South Asia, Africa, and the Middle East. In 2016, \$ 3.4 trillion worth of trade was done through this sea, accounting for 21 percent of world trade.²⁴ The main cargo transported through the South China Sea is oil and oil products, industrial raw materials, machinery and equipment. Japan and the United States, in particular, import large amounts of oil from the Persian Gulf. Japan also imports ores from Africa and India. The waterway in the South China Sea plays an important role in this.

The South China Sea is rich in energy resources. The United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific conducted a study in the sea basin and in 1968 discovered huge reserves of natural gas and oil. This discovery changed the situation in the South China Sea. Since then, territorial claims have intensified.

The South China Sea is rich in seafood and is one of the five largest fish zones in the world in terms of annual seafood production. The South China Sea accounts for 12 percent of the world's fish catch²⁵. The South China Sea islands also have great potential for tourism development. Wind and solar energy are rich in marine energy resources.

A state that controls the region will have natural resources in the region and will have a military-strategic advantage in the fight against other states. The Paracel Islands and the Spratly archipelago are convenient points for the control of submarines, the construction of bases for the protection of maritime communications, and the storage of military forces. If war breaks out on the Asian continent, military forces in the Spratly Islands could easily block waterways in the South China Sea.

The main contender for the disputed territories in the South China Sea is, of course, China. China is

²⁴How much trade transits the South China Sea? // <https://chinapower.csis.org/much-trade-transits-south-china-sea/>

²⁵Fishy business in the South China Sea // <https://theaseanpost.com/article/fishy-business-south-china-sea>

increasingly encroaching on the sovereignty of other countries, and the number of participants in this conflict is growing. Conflicts in the South China Sea, one of the most painful points in international relations, have now spread not only to Southeast Asia and China, but to the entire Asia-Pacific region. There is an integrated association of Southeast Asian countries. **ASEAN is an integration organization founded in 1967 by Singapore, Thailand, the Philippines, Indonesia and Malaysia. As stated in the Bangkok Declaration (1967), the Association lays the foundation for regional cooperation. The role of ASEAN is also important in ensuring security and stability in the South China Sea. The South China Sea issue will be discussed in a joint statement of ASEAN foreign ministers.**

In Vietnam, the South China Sea is called the East Sea (Biển Đông). The Vietnamese state considers all the Paracel Islands to belong to Vietnam. China will never relinquish its claim to the Paracel Islands. In January 1974, China occupied the Paracel Islands. On March 15, 1979, the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of North Vietnam issued a memorandum on the Sino-Vietnamese border. According to the document, the Xiangsha (Paracel) Islands were discovered and occupied by the Vietnamese. During the Nguyen Empire, the islands came under Vietnamese sovereignty. Prior to China's military occupation of the islands, Vietnam had established its sovereignty over Xiangsha.

Tonkin Bay (Chinese Beibu Bay, Vietnamese Bakbo Bay) is located between the coasts of Vietnam and China, and since 1992 there have been disagreements between the two countries over the demarcation of the continental shelf. The Sino-Vietnamese Agreement on Demarcation of Territorial Waters, Exclusive Economic Zone and Continental Shelf in the Beibu, signed on December 25, 2000 between the People's Republic of China and the Socialist Republic of Vietnam was signed "The Sino-Vietnamese Agreement on Demarcation of Territorial Waters, Exclusive Economic Zone and Continental Shelf in the Beibu Gulf". But the process of demilitarization of maritime borders has not yet been completed. In October 2011, a bilateral agreement was signed on the Basic Principles for the Control of Territorial Disputes. The agreement contains six principles for resolving disputes. Both sides agreed to complete the demarcation of Tonkin Bay and develop the region. During the official visit of the Prime Minister of the People's Republic of China Li Keqiang to Hanoi in October 2013, an agreement on the joint use of natural resources of the Tonkin Bay was signed between China and Vietnam. It was agreed to solve simple problems, such as completing the delimitation of borders, improving transport links, expanding

investment cooperation, and then the disputed territories²⁶.

Vietnam also claims the Spratly archipelago. Its claim has alarmed Malaysia. In 1979, Malaysia published a map of its continental shelf, which included seven islands in the Spratly archipelago. Malaysia's claims have also affected the interests of the Philippines, Vietnam and Brunei.

The regime of the islands in the South China Sea is closely linked to the national security of the Philippines. In the late 1960s and early 1970s, the Philippine government began to control the islands. Philippine military garrisons were built on the islands of Titu (Pagasa), Loayta (Kota), West York (Likas), Nanipan (Lavas), and Flet (Patas). In September 1979, President Marcos declared that the new islands were under Philippine sovereignty and had previously been neglected and desolate. In the same year, by presidential decree, the island of Kalayaan was annexed to the province of Palawan. On June 11, 1978, the President of the Philippines issued a secret decree establishing Philippine authority over all the islands in the archipelago, according to which Kalayaan Island is located on the Philippine continental shelf and is a historical territory of the Philippines.

At present, relations between China and the Philippines are strained. In 2016, Rodrigo Duterte was elected President of the Philippines, and in his speeches he expressed his dissatisfaction with China's actions at sea. However, on April 25, President Duterte met with Chinese President Xi Jinping as part of the forum "One Place, One Way".

In terms of China's rise, Vietnam, the Philippines, Malaysia, Brunei and other countries have tried to solve the South China Sea problem, to limit China with the help of other countries, and tried to solve the South China Sea problem internationally. First, the South China Sea problem exchanged views on this issue during the ASEAN meetings. The Philippines proposed the 1992 ASEAN Declaration on the South China Sea (also known as the Manila Declaration) at the ASEAN Foreign Ministers' Meeting and called on the parties to resolve the South China Sea issue peacefully and implement the Declaration. Since then, the issue of the South China Sea has been mentioned in the Joint Statement of all ASEAN Foreign Ministers. In 2002, China and ASEAN signed the Declaration on the Movement in the South China Sea (南海各方行为宣言) in Phnom Penh, Cambodia. The parties promised to resolve territorial disputes peacefully with mutual respect based on international principles²⁷. Stakeholders can cooperate in the following areas to resolve the dispute:

- (1) Marine environmental protection;
- (2) Marine scientific research;
- (3) Maritime safety;

²⁶ 李克强在与越南总理阮晋勇会见记者时讲话(全文) // http://www.gov.cn/ldhd/2013-10/14/content_2506103.htm

²⁷ 南海冲突，是什么时候开始激化的？// <https://view.news.qq.com/original/legacyintouch/d498.html>

(4) Search and rescue;

(5) Combating international transnational crime, including drug trafficking, arms smuggling and armed piracy at sea.

Article 4 of the Declaration states that certain disputes should be resolved only between sovereign states directly involved in the conflict. In addition, Article 5 stipulates that the interaction must be voluntary, not mandatory. Finally, according to Article 10, the Declaration can be amended only by consensus²⁸. Relevant parties should continue consultations and talks on relevant issues through the model agreed by the parties, including regular consultations on the implementation of this Declaration, encourage good neighborly relations and transparency, harmonization, to develop mutual understanding and cooperation, to strive for the peaceful settlement of disputes. The Parties remain committed to respecting the terms of this Declaration and to taking action in accordance with this Declaration. The Parties urge other States to respect the principles set forth in this Declaration. The two sides reaffirmed that the South China Sea will help ensure peace and stability in the region, and agreed to achieve the ultimate goal on the basis of the agreement. All this shows that China's interests are more important than those of ASEAN countries. The United States or the United Nations are not a direct participant in the conflict, so the South China Sea cannot interfere in the settlement of disputed territories. Voluntary cooperation also gives China the freedom to cooperate.

Conclusion. We know that ASEAN is an integration organization whose members are directly involved in the South China Sea issue. However, the ASEAN countries have different approaches to this problem, which also leads to divisions within ASEAN. For example, today, based on the position of the countries of the region, they can be conditionally divided into three groups:

- Chinese: Laos, Cambodia, Myanmar. They prefer to get economic aid from China. Brunei has also recently supported this position.
- Officially neutral countries: Singapore, Indonesia, Thailand.
- Anti-Chinese block: Vietnam, Philippines, Malaysia.

In short, China will never give up the territories included in the "nine-point line" and, conversely, will continue to expand its territory by building artificial islands. Chinese President Xi Jinping has said that China's full sovereignty has been established in the South China Sea. For example, the White Paper on Security Cooperation in the Asia-Pacific Region, published in January 2017, states that China has full sovereignty over the Spratly Islands and adjacent territory. China's 21st Century Maritime Silk Road Project both are very carefully designed and the South China Sea will never be allowed to be controlled by the United States. Today, the South China Sea is an

important area of conflict between China and the United States. U.S. intervention in territorial disputes in the South China Sea is further complicating the situation. The fate of the world in the near future will be decided by who will win the competition in the region.

REFERENCES:

1. Игнатьев С.В. Юго-восточная Азия в проекте КНР «Морской Шелковый Путь XXI века»: аспекты безопасности. // Юго-восточная Азия: актуальные проблемы развития. 2018, № 2 (39). С.42.
2. Комиссина И.Н. Морской Шёлковый путь XXI в.—глобальный геополитический проект Китая // Проблемы национальной стратегии. 2017, № 1 (40) С.60-65.
3. Новосельцев С.В. Территориальные споры в Южно-китайском море: позиции Индонезии и Сингапура // Вопросы политологии. 2017, № 4(28) С. 248-254.
4. Усов И.В. Интересы КНР в Южно-Китайском море // Проблемы национальной стратегии. 2014, № 4 (25) С. 49-64.
5. Канаев Е.А. Проблема Южно-китайского моря: новые категории анализа // Юго-восточная Азия: актуальные проблемы развития. 2017, № 35. С. 32-44.
6. Канаев Е.А. Совещание министров обороны АСЕАН+8 // Север - Юг - Россия. 2013. М.: ИМЭМО РАН. 2014. С. 116-118.
7. Орлов А.С. Понятие международного территориального спора // Вестник Удмуртского университета. Серия «Экономика и право». 2010, №3. С.98
8. Feng Z. The Tribunal Award and Its Implications on the South China Sea Disputes // ASEAN Focus. Special Issue on the South China Sea Arbitration. July, 2016. P. 13-14.
9. Galang M.A. Unpacking the Philippines' 2018 National Security Strategy: Examining the Case of the South China Sea Dispute // NDCP Executive Policy Brief. 2018, № 4. P.8.
10. Le H.H. Perspective from Vietnam // ASEAN Focus. Special Issue on the South China Sea Arbitration. July, 2016. P. 21. // https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ASEANFocusSC_hinaSeaArbitration.pdf
11. Jennings P. Perspective from Australia // ASEAN Focus. Special Issue on the South China Sea Arbitration. July, 2016. P. 22 https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ASEANFocusSC_hinaSeaArbitration.pdf
12. Jay L.B. Into Stormy Seas ahead // ASEAN Focus. Special Issue on the South China Sea Arbitration. July, 2016. P.11-12 // https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ASEANFocusSC_hinaSeaArbitration.pdf

²⁸南海各方行为宣言

// https://www.mfa.gov.cn/web/wjlb_673085/zzjg_67318

3/yzs_673193/dqzz_673197/nanhai_673325/t848051.sht

13. China Sea Oil and Gas Resources // http://www.ciis.org.cn/english/2015-05/11/content_7894391.htm

14. Fishy business in the South China Sea // <https://theaseanpost.com/article/fishy-business-south-china-sea>

15. Minutes of meeting between vice foreign minister and US delegation on South China Sea issue // http://www.china.org.cn/world/2016-06/08/content_38628381.htm

Каримова Н.Э.

*доктор исторических наук, профессор,
Ташкентский государственный институт востоковедения,
Узбекистан.*

Чжан Пэн

*PhD докторант,
Ташкентский государственный институт востоковедения,
Узбекистан.*

МЕСТО ШОС ВО ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКИХ КОНЦЕПЦИЯХ КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ

Аннотация. В статье исследуются внешнеполитические концепции КНР на современном этапе и место ШОС в них. Выделены основные практические задачи КНР при создании Шанхайской организации сотрудничества. Отмечаются основные внешнеполитические задачи КНР в начале XXI в. Показано влияние международных и внутренних процессов на трансформацию внешнеполитической доктрины КНР. Выделены несколько основных направлений современной внешней политики КНР в Шанхайской организации сотрудничества, среди которых ключевое место занимает сфера безопасности.

Ключевые слова: Шанхайская организация сотрудничества, Центральная Азия, расширение состава, безопасность, военно-техническое сотрудничество.

Внешняя политика Китайской Народной Республики с конца XX в. претерпела ряд трансформаций, связанных с изменениями международной ситуации и бурным внутренним развитием страны. После распада СССР внешнеполитическая стратегия КНР вынуждена была адаптироваться к изменениям мирового порядка. Изменился и сам Китай, а начавшиеся в 1978 г. реформы Дэн Сяопина заложили основу экономической модернизации Китая.

С начала XXI в. Китайская Народная Республика стала осуществлять политику «мирного развития», в целях которой выстраивается мирное международное окружение, способствующее достижению Китаем статуса политически и экономически сильной державы.

Поэтому основными внешнеполитическими задачами КНР в начале XXI в. стали: защита национального суверенитета и обеспечение экономической безопасности; борьба с гегемонизмом, политикой силы и терроризмом, установление рационального и более справедливого нового мирового порядка; адаптация к изменениям в международных отношениях после «холодной войны», которые касаются пересмотра взаимоотношений крупных мировых держав и появления различных региональных и межрегиональных организаций сотрудничества; также адаптация к воздействию на Китай тенденций экономической глобализации и развития высоких технологий [1, 2].

В 2012 г. Председателем КНР Си Цзиньпином была предложена новая внешнеполитическая концепция «китайской мечты», основанная на идее

о великом возрождении китайской нации, которая с Опиумных войн 1840-х гг., по мнению главы государства, потеряла свой былой статус и величие. Одним из средств достижения этой цели КНР видит в укреплении экономического взаимодействия и расширении пространства сотрудничества в Евразии, а осуществление «китайской мечты» превратит Китай в богатое, могущественное, демократическое, цивилизованное и гармоничное модернизированное социалистическое государство.

Премьер Госсовета КНР Ли Кэцян, выступая на Всемирном экономическом форуме 22 января 2015 г. отметил, что поскольку «современный мир полон неопределенности и надежд, необходимо рассмотреть новые подходы к сложившейся глобальной ситуации» [3]. Он подчеркнул, что Китай активно выступает за обеспечение мира и стабильности на планете, за сохранение эффективного мирового порядка, за гармоничное сосуществование и многообразие мировых культур, а также за «взаимное уважение, толерантность и познание различных культур, религий и народов» [3].

На необходимость трансформации внешнеполитической доктрины КНР повлияли международные и внутренние процессы, среди которых отметим рост государственной мощи страны и превращение ее во вторую после США мировую экономическую державу, стратегическое решение США «о возвращении в АТР» [4], политическая нестабильность в сопредельных Афганистане, Пакистане и на Ближнем Востоке, сложные отношения со странами Юго-Восточной

Азии и эскалация территориальных споров в Южно-Китайском и Восточно-Китайском морях, деятельность международных террористических организаций, глобальные экологические проблемы и внутри страны, стремительный рост населения страны и др.

Выступая на XIX съезде КПК Председатель КНР Си Цзиньпин в своей речи «Мысли Си Цзиньпина о социализме китайского образца в новой эре» подвел итоги своего пятилетнего правления и обозначил задачи на перспективу вплоть до 2050 г. [5] По решению съезда был разработан двухэтапный стратегический план (2020-2035 гг., 2035-2050 гг.) в результате выполнения которого к 100-летию образования КНР в стране будет реализована стратегия «современного и мощного Китая».

Таким образом, во внешней политике Китая обозначился общий тренд на повышение международного престижа КНР, а рост экономического могущества страны будет способствовать укреплению его международных позиций.

Помимо развития отношений с западными странами (США, Франция, Германия, Великобритания) и отношений с развивающимися странами Африки и Латинской Америки (Бразилия, Чили и др.), КНР придает большое значение региональному сотрудничеству, а именно, отношениям с соседними странами (Россией, Республикой Корея и Японией), а также с государствами Юго-Восточной Азии [6].

Еще одним вектором внешнеполитической стратегии КНР на современном этапе стала открытость КНР для различных форматов международного сотрудничества. И участие Китая в ШОС в полной мере соответствует внешнеполитическим приоритетам страны [7]. Именно создание Шанхайской организации сотрудничества и сам «шанхайский процесс» назван китайскими исследователями «самым успешным результатом многосторонней дипломатии» КНР [8].

«Шанхайский процесс», запущенный Китайской Народной Республикой, Российской Федерацией и тремя центрально-азиатскими республиками (Казахстаном, Кыргызстаном и Таджикистаном), ознаменовался достижением договоренностей по укреплению доверия в районах государственных границ, взаимному сокращению вооруженных сил в приграничных районах государств и демаркации большинства спорных приграничных участков и образованием «Шанхайской пятерки» в 1996 г.

На первом шанхайском Саммите Шанхайской организации сотрудничества в 2001 г. Цзян Цзэминь, бывший в то время Председателем КНР, озвучил идеологическое направление новой организации – «взаимоуважение, взаимовыгодное равенство, консультации, уважение многообразия культур и стремление к совместному развитию»,

что нашло воплощение в понятии «шанхайский дух» [9].

На саммите были подписаны ключевые документы Организации (Декларация о создании Шанхайской организации сотрудничества, а также Шанхайская конвенция по борьбе с терроризмом, экстремизмом и сепаратизмом), которые ставили борьбу с нетрадиционными угрозами в центр внимания членов новой организации. Торгово-экономическая сфера сотрудничества находилась на втором месте в повестке ШОС, тем более, что для Китая показатели торговли со странами Центральной Азии не были слишком впечатляющими.

Несмотря на формальное равенство всех членов организации, создание ШОС в 2001 г. выглядело как консенсус КНР и РФ по поводу общих «правил игры» на центрально-азиатском поле. КНР стремилась в полной мере, с согласия самих государств региона и России прийти в Центральную Азию.

В последнее время в КНР возрос интерес к Центрально-азиатскому региону, особенно к вопросам обеспечения стабильности и безопасности в регионе усилиями государств-членов ШОС [10-13].

В Центральной Азии сосредоточены стратегически важные ресурсы, прежде всего, энергетические, помимо этого, регион является важным транспортным и коммуникационным узлом [14, с.13]. Узбекистанский политолог Р.Алимов указал приоритетные задачи развития региона, среди которых – обеспечение стабильности и безопасности, создание условий для привлечения иностранных инвестиций и импорта технологий, а также основные вызовы и угрозы региону, среди которых – религиозный экстремизм, международный терроризм, незаконный оборот наркотиков, проблема нераспространения оружия массового поражения, а также экологические проблемы [15].

Для укрепления взаимоотношений с центрально-азиатскими странами КНР заключила в 2002 г. двусторонние договоры о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве на двадцатилетний срок с Кыргызстаном и Казахстаном, в которых подчеркивалась значимость взаимодействия в рамках ШОС [16].

После XVI съезда КПК (15 ноября 2002 г.) новое руководство Китая стало усиливать экономическую дипломатию и уже на московском саммите 2003 г. новый Председатель КНР Ху Цзиньтао обозначил экономическое сотрудничество, как приоритетное направление развития ШОС и предложил начать его продвижение с транспортной сферы, ускоряя заключение многосторонних соглашений о дорожных перевозках [17].

ШОС могла предоставить для Китая новые возможности для улучшения экономического сотрудничества со странами Центральной Азии.

Исследование работ китайских политологов позволило нам выделить следующие практические задачи КНР при создании Шанхайской организации сотрудничества:

- сдерживание деятельности сепаратистов;
- обеспечение определенного уровня безопасности, чтобы Центральная Азия стала надежным тылом Китая для решения проблем на северо-западе страны;
- развитие разносторонних экономических связей (торговля, энергетическое сотрудничество для импорта энергоресурсов);
- замена так называемой «китайской угрозы» в соседних странах на имидж «ответственной державы»;
- усиление влияния на мировой арене, укрепление возможностей для контроля ситуации в регионе Центральной Азии, а также уменьшение возможностей влияния США в регионе;
- установление отношений стратегического сотрудничества между Китайской Народной Республикой и Российской Федерацией в Центральной Азии посредством достижения стратегического согласия и признания интересов друг друга в регионе [18-21].

Анализ современной внешней политики КНР в Шанхайской организации сотрудничества позволил нам выделить несколько основных направлений, среди которых ключевое место занимает сфера безопасности.

Взаимодействие КНР с государствами-членами ШОС в сфере безопасности. В «Стратегии развития ШОС до 2025 г.», принятой на Саммите ШОС в Уфе в 2015 г., определены ориентиры и параметры развития организации и подчеркнуто, что ШОС уделяет самое серьезное внимание взаимодействию стран-членов ШОС в сфере безопасности.

На современном этапе в мире нарастают глобальные вызовы и угрозы, возникают новые региональные и локальные конфликты, влияющие на рост напряженности в мире.

Присоединение Крыма к России в 2014 г. и последовавшие после этого экономические санкции против России, глобальный финансовый кризис 2016 г. а также активизация международного терроризма и «трех зол» в Центральной Азии, привели к консолидации стран-членов ШОС в сфере безопасности [22]. В своей речи на Саммите ШОС 2018 г. в Циндао (КНР) Си Цзиньпин подчеркнул, что на современном этапе необходимо «активно выполнять Программу сотрудничества стран-членов ШОС по борьбе с «тремя силами зла» на 2019-2021 гг., продолжать проведение совместных антитеррористических учений «Мирная миссия», активизировать сотрудничество в сфере оборонной и информационной безопасности, а также между правоохранительными органами» [23].

В сфере региональной безопасности, в рамках обеспечения стабильности, страны-члены ШОС

регулярно проводят совместные военные учения. Среди них отметим:

- совместное проведение антитеррористических учений «Мирная миссия». Страны-члены ШОС сформировали механизм регулярного проведения антитеррористических учений и провели более десяти совместных военных учений в последние годы. Основной целью учений стала отработка координации органов управления Вооруженных сил стран-членов ШОС при подготовке совместных антитеррористических операций, повышение боеготовности органов управления государств-членов ШОС к борьбе с терроризмом, экстремизмом и сепаратизмом, а также совершенствование опыта Объединенной группировки войск государств ШОС;

- совместное проведение учений правоохранительных органов государств-членов ШОС – «Единство – 2016». Например, проведение совместной операции с 3 по 18 октября 2016 г. китайско-кыргызстанского пограничного корпуса по нескольким направлениям: отражение традиционных и нетрадиционных угроз, усиление правоохранительной работы, проведение пограничных патрулей, для обеспечения безопасности границ двух стран, повышения боеспособности на реагирование на угрозы пограничной безопасности [10, с.8];

- совместное проведение антитеррористических учений в Синьцзяне (КНР), ставших регулярной военной практикой, например, в декабре 2016 г. Совместные учения, продемонстрировавшие высокий уровень координационных действий стран-членов ШОС в борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом, пошли на пользу военнослужащим всех представленных стран и укрепили межведомственное взаимодействие [10, с.8].

В 2007, 2012 и в 2014 гг. в антитеррористических учениях «Мирная миссия» помимо КНР и России участвовали другие страны-члены ШОС [24].

Двусторонние или многосторонние совместные учения в рамках ШОС имеют мощный сдерживающий эффект в отношении третьих сил в регионе, так как являются конкретным проявлением взаимодействия в области безопасности, для обеспечения гарантии безопасности собственного экономического развития [25].

Циндаоский саммит ШОС 2018 г. еще раз подтвердил, что Китай придает большое значение проблемам безопасности и считает ее условием и фундаментом успешного развития организации. Председатель КНР Си Цзиньпин призвал страны ШОС сотрудничать и координировать совместные действия в ответ на угрозы традиционной и нетрадиционной безопасности и придерживаться совместной комплексной концепции безопасности для эффективной борьбы с «тремя силами зла»,

чтобы защищать мир, безопасность и стабильность в регионе» [26].

По итогам Циндаоского Саммита были приняты долгосрочные документы, среди которых: «Программа сотрудничества государств-членов ШОС в борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом на 2019-2021 годы»; «Антинаркотическая стратегия государств-членов ШОС на 2018-2023 годы и Программа действий по ее выполнению»; «Концепция ШОС по профилактике злоупотребления наркотическими средствами и психотропными веществами», а также «Программа сотрудничества государств-членов ШОС в борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом на 2019-2021 годы».

В очередной раз важность вопросов глобальной безопасности была подчеркнута Председателем КНР Си Цзиньпином на саммите ШОС в Бишкеке в 2019 г. Он отметил, что ШОС должна стать примером сотрудничества в области обеспечения всеобщей безопасности [27]^и призвал постоянно «совершенствовать правовую базу» и укреплять «заслон» для защиты от «террористических и радикальных сил» [28].

В заключение отметим, что за последние десятилетия внешняя политика Китая претерпела существенные изменения и направлена на повышение международного престижа КНР.

Появление в последнее время большого числа работ китайских авторов по исследованию факторов, влияющих на безопасность Центральной Азии, а также многостороннего сотрудничества Китая и России в Центральной Азии в рамках ШОС показывает о возросшем интересе в Китае к центральноазиатскому региону, к вопросам обеспечения стабильности и безопасности в регионе в рамках ШОС, а также к реализации инициативы «Экономический пояс шелкового пути».

ЛИТЕРАТУРА:

- [1] Чжан Байцзя. Исторический обзор эволюции внешнеполитических отношений Китая в период осуществления реформ и политики расширения внешних связей (1992-2002). – С. 45;
- [2] Ван Ю. Чжунго вайцзяо ши тэсэ. (中国外交十特色. Десять особенностей китайской дипломатии) // 世界政治 (Мировая политика). – 2008. – № 5. – С. 6-18) // <http://ias.zjnu.cn/uploadfile/2009/0701/20090701042049336> и др.
- [3] Ли Кэцян выступил с речью на Всемирном экономическом форуме // http://russian.news.cn/china/2015-01/22/c_133939170.htm
- [4] Евт юшин К.А. Современная внешнеполитическая стратегия Китайской Народной Республики. Диссертация на соискание уч.степени к.п.н. – М., 2016. – С.13.
- [5] Чжунго гунчаньдан синьвэньван (中国共产党新闻网 – Новостной сайт КПК) //

<http://cpc.people.com.cn/n1/2017/1028/c64094-29613660.html>

- [6] Ван Ичж оу. Чжунго вайцзяо ши тэсэ(王逸舟. 中国外交十特色. Десять особенностей китайской дипломатии) // 世界政治 (Мировая политика). – 2008. – №5. – С.6-18) // <http://ias.zjnu.cn/uploadfile/2009/0701/20090701042049336>

- [7] Ян Лухуэй. «Шанхай цзиншэн» юй Шанхэ цзучжидэ кайфан баожунсин (杨鲁慧. “上海精神”与上合组织的开放包容性. «Шанхайский дух» и открытость и всесторонность ШОС) // 理论视野 (Горизонт Теорий). – 2013. – №1. – С.66-69.

- [8] Цзян И. Чжунгодэ добянь вайцзяо юй Шанхай хэцзо цзучжи. (姜毅. 中国的多边外交与上海合作组织. Китайская многосторонняя дипломатия и ШОС) // 俄罗斯中亚东欧研究 (Изучение России, Центральной Азии и Восточной Европы). – 2003. – №5. – С. 46-51.

- [9] Цзян Цзэминь чжуси цзай «Шанхай хэцзо цзучжи» чэнли дахуэйшандэ цзяньхуа. (江泽民主席在“上海合作组织”成立大会上的讲话. Речь Цзян Цзэминя на саммите по образованию Шанхайской организации сотрудничества) // Министерство иностранных дел КНР. – 22.06.2001 // http://www.fmprc.gov.cn/chn/pds/gjhdq/gjhdqzz/lhg_59/zyjh/t4637.htm. – 25.09.2011.

- [10] Ли Цзиньфэн. Шанхэ цзучжи 2016 нянь фачжань синшифэнси юй чжаньван (李进峰. 上合组织2016年发展形势分析与展望. Анализ развития ШОС в 2016 г. и ее перспективы) // 上海合作组织发展报告(2017) (Доклады о развитии Шанхайской Организации Сотрудничества (2017). – Пекин: 社会科学文献出版社, 2017. – С.7.

- [11] Чжао Хуашэн. Шанхай хэцзо цзучжи: Пинси хэ чжаньвань (赵华胜. 上海合作组织: 评析和展望. Шанхайская организация сотрудничества: Обзор и развитие). – Пекин: 时事出版社, 2012. – 279 с.

- [12] Ван Цзянь. Шанхай хэцзо цзучжи фачжань цзиньчэн яньцзю: Дицзюй гунгун чаньпиньдэ шицзю (王健. 上海合作组织发展进程研究: 地区公共产品的视角. Исследование динамики развития Шанхайской организации сотрудничества). – Шанхай: 上海人民出版社, 2014. – 278 с.

- [13] Ли Баочжэнь. Шанхай хэцзо цзучжи юй Чжунгодэ хэпин фачжань. (李葆珍. 上海合作组织与中国的和平发展. Шанхайская организация сотрудничества и мирное развитие Китая). – Пекин: 新华出版社, 2011. – 216 с.

- [14] Василенко В.И., Василенко В.В., Потеенко А.Г. Шанхайская организация сотрудничества в региональной системе

безопасности (политико-правовой аспект). – М.: Проспект, 2017. – С.13.

[15] Алимов Р. Центральная Азия: общность интересов. – Ташкент, 2005.

[16] Договор о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой (Пекин, 23 декабря 2002 г.) // Сыроежкин К.Л. Казахстан – Китай: от приграничной торговли к стратегическому партнерству: монография в 3 кн. – Алматы: КИСИ, 2010. – Кн. 3: Сборник документов. – С. 42-49.

[17] Чэнцянъчхо, цзиванкайлай, нули кайчуан Шанхай хэцзо цзучжи шие синь цзюймань – Цзай Шанхай хэцзо цзучжи чэнюаньго юаньшоу Мосыкэ хуэйи шаньдэ цзянхуа (承前启后, 继往开来, 努力开创上海合作组织事业新局面 – 在上海合作组织成员国元首莫斯科会议上的讲话. Опираясь на прошлое, открывать двери в будущее, продолжать прикладывать усилия к выявлению новой роли ШОС – речь Ху Цзиньтао на саммите ШОС в Москве) // Министерство иностранных дел КНР. – 30.05.2003. – http://www.fmprc.gov.cn/chn/pds/gjhdq/gjhdqzz/lhg_59/zyjh/t24657.htm. – 18.10.2011

[18] Син Гуанчэн. ЧжунгоюйЧжун-Я гоцздэгуанси (邢广程. 中国与中亚国家的关系. Отношения Китая с государствами Центральной Азии) // Славянский исследовательский центр. – 2003. //

[19] Чжао Хуашэн. Китай, Центральная Азия и Шанхайская Организация Сотрудничества. – М., 2005. – С.63.

[20] Пань Гуан. Цун Шанхай угодао Шанхай хэцзоцзучжи (潘光. 从上海五国到上海合作组织. От «шанхайской пятёрки» до ШОС) // 俄罗斯研究 (Изучение России). – 2002. – №2. – С.31-34/

[21] Чжао Хуашэн. Чжун-Э гуансичжундэ Шанхай хэцзоцзучжи (赵华胜. 中俄关系中的上海合作组织. ШОС, как механизм китайско-российских отношений) // 和平与发展 (Мир и развитие). – 2010. – №2. – С. 37-42.

[22] У Хунвэй. Чжун-Я аньцюань юй вэньдин яньцзю (吴宏伟. 中亚安全与稳定研究. A study on Security and Stability in Central Asia. Исследование безопасности и стабильности Центральной Азии). – Пекин: 社会科学文献出版社, 2017. – 393 с.

[23] Председатель КНР Си Цзиньпин: «Шанхайский дух» во имя сообщества с единой судьбой // http://www.trud.ru/article/29-06-2018/1364071_predsedatel_knr_si_tszinpin_shanxajsk_ij_dux_vo_imja_soobschestva_s_edinoj_sudboj.html

[24] Российско-китайские военные учения, как противостояние политике Вашингтона в Восточной Азии // <https://inosmi.ru/world/20130730/211418866.html>

[25] Цун Пэн, Чжан Ин. Чжаньлюэ шицзюсядэ Чжун-Э гуаньси (丛鹏, 张颖. 战略视角下的中俄关系. Отношения между Китаем и Россией со стратегической точки зрения). – Пекин: 时事出版社, 2011. – С.162.

[26] Шанхайское сотрудничество: новый старт// http://www.trud.ru/article/22-06-2018/1363774_shanxajskoe_sotrudnichestvo_novyj_st_art.html

[27] Итоги саммита ШОС в Бишкеке // <https://ru.euronews.com/2019/06/14/sco-summit-wrap>

[28] Саммит стран ШОС проходит в Бишкеке. Текстовая трансляция // https://sammit_stran_shos_prohodit_v_bishkeke_tekstovaia_translaciia.html

Yuldashev O.A.

Senior Lecturer at Namangan Institute of Engineering and Technology,
the Department of Social Sciences,
Uzbekistan

POLITICAL PARTIES - THE MAIN INSTITUTE FOR THE FORMATION OF GOVERNMENT BODIES

Abstract. The author analyzes the concept of political party, and its role in society, as well as the functions of parties as an institution for the formation of government bodies. Also he expresses his views and assessments of the current problems in the party system in Uzbekistan and their solutions.

Keywords: political party, political process, power, power struggle, elections, civil society, party system, institute, institutionalization, electoral system.

It is impossible to imagine the life of the fastest growing societies in the world today without political parties. Over the past century, political parties have become stronger not only as an institution to represent the interests of social strata in society, but also as an institution for the formation of government bodies. The party has long attracted the attention of scholars as the only institutional unit in the struggle for power. It is no coincidence that the word "party" is derived from the word "part" which means part of a whole (that is, society).

At the same time, according to Mouris Dyuverdge, the founder of the theory of political parties, the French political scientist, the emergence of political parties "created real opportunities for an entire nation to actively cooperate with political institutions". According to M. Dyuverdge, political parties allow "an elite from within the people to govern the people", which can only be replaced by "an elite that has

achieved its privileged status, wealth and position because of its origins".²⁹

A sharp jump in the development of modern parties takes place simultaneously with the spread and development of the institution of universal suffrage, in which the right to participate in the elections of representative bodies is granted to all citizens who have reached the age established by law, without any restrictions on property and estate qualifications. In fact, a mass party appears against the backdrop of the expansion of political participation of various groups and sectors of society (hence the name), as a result of which the traditional liberal idea of the interaction of independent associations of civil society and the state is eroded.³⁰

The definition of the party as a subject participating in the elections and the accentuation of the electoral function as the most significant are some of the central methodological trends of the functional approach. Thus, its supporters virtually completely connect the political life of the party exclusively with the electoral process and the process of legitimate and legal participation in power through elected bodies. So, the political scientist J. La Palombara believes that each party has the following characteristics:

- represents an organization, i.e., a long-term association of people;
- sets the goal of conquering and maintaining power;
- is the bearer of ideology;
- trying to secure the support of the people.³¹

In this sense, it is natural and logical that in legal science their approaches to identifying the attribute attributes of political parties took shape. So, the Russian lawyer Yu.A. Yudin identifies the following attribute attributes of an organization, the absence of one of which does not allow us to speak of it as a party:

- 1) orientation to participation in the political process in order to gain power;
- 2) the party members have common political views and values articulated in a program document;
- 3) institutionalization (the presence of a permanent formal structural organization)³².

And today, the national state level seeks to draw up the regulatory framework of the political process through the codification of the conditions and norms of activity of all political actors. In accordance with the Law "On Political Parties" of the Republic of Uzbekistan, "a political party is a voluntary association of citizens of the Republic of Uzbekistan, formed on the basis of a commonality of views, interests and goals, striving to implement the political will of a certain part

of society in the formation of public authorities and participating through its representatives in the management of state and public affairs"³³. The legislator makes the following requirements for the party:

Political parties have the right: to freely disseminate information about their activities, to promote their ideas, goals and decisions; participate through their representatives in elected government bodies in the preparation of relevant decisions; participate in the manner prescribed by law in the election of the President of the Republic of Uzbekistan, public authorities; hold meetings, conferences and other events related to the activities of the party; in the manner prescribed by law, establish mass media and use other mass media; enter into alliances (blocs) with political parties of the Republic of Uzbekistan, contractual relations with them and other public associations. Political parties may have other rights provided for by this Law and other legislative acts of the Republic of Uzbekistan.³⁴

During the years of independence, Uzbekistan created a legal framework for the successful functioning of political parties and pluralism of opinions. In particular, laws "On Public Associations" and "On Political Parties" were adopted. Very important from the point of view of strengthening the financial and material and technical base of political parties was the adoption in 2003 of the Law on the Financing of Political Parties. It should also be noted the importance of the Constitutional Law adopted in 2007 "On increasing the role of political parties in updating and further democratizing public administration and modernizing the country", which laid the legal basis for the further deepening of democratic reforms and structuring the political interests of voters and the parliament.

These and other laws gave a powerful impetus to the broad socio-political activities of the parties, opened up new opportunities for further enhancing their role, authority and status in society. Now they exercise control "from below" over the activities of state power, support it or oppose it, offering developed alternative solutions to the problems that have arisen, thereby supplementing the activities of state power, replenishing it with new ideas. Parties also perform the functions of involving the general population in the management process, which contributes to the

²⁹ Дюверже М. Политические партии.- М.: Академический проект, 2000.-С.513.

³⁰ Федорова Е.А. Политические партии - связующее звено между государством и структурами гражданского общества//https://superinf.ru/view_helpstud.php?id=3666.

³¹ La Palombara J. Politics within Nations. En-glewood Cliffs: Prentice-Hall, 1974. XII, 626 p.

³² Юдин Ю. А. Политические партии и право в современном государстве.-М.:Форум: ИНФРА-М,1998. -С.37-46.

³³ Law of the Republic of Uzbekistan "On Political Parties" // National Database of Legislation, 05.09.2019, № 03/19/563/3685, 30.10.2019, № 03/19/575/3972; 07.01.2020, 03/20/600/0023; 18.03.2020, 03/20/612/0326.

³⁴ In the same place

development of political culture and the formation of civil society.³⁵

In order to increase the role of political parties in the formation of state bodies, Article 4 of the Constitutional Law "On Renewal and Further Democratization of Public Administration and Strengthening the Role of Political Parties in Modernizing the Country" of November 9, 2006, the candidate for Prime Minister of the Republic of Uzbekistan will be submitted by the President for approval by the Legislative Chamber and the Senate of the Oliy Majlis after consultations with each of the factions of political parties in the Legislative Chamber and deputies elected from initiative groups of voters.³⁶

In general, the analysis shows that the functions of a political party are the struggle for power, social representation, social integration, development and implementation of the party's political path, political recruitment, i.e the formation of the ruling elite. It is known that any human society lives and develops as a living organism. If any member of this organism fails, society will suffer from some kind of disease. "Political parties" of society cannot fulfill their function, firstly, the political interests of the voters - the electorate - are not reflected in the political system, they are not protected; secondly, because there are no real parties in which citizens participate, they cannot socialize, participate in political processes, control the activities of their representatives - deputies, and as a result the electorate cannot enter into relations not only with the party but also with parliament. Eventually, the party and parliament will begin to operate separately from the people (orally on behalf of the people), not on the basis of the interests and needs of the citizens, but on the basis of their own plans; third, if parties are inactive, they will not even be able to create the cadre reserve they will include in their political elite system. As a result, candidates are not able to function well in parliament or other lower-level bodies due to a lack of socialization and strong party rivalry.

Despite the fact that four of the five political parties operating in Uzbekistan were formed 20-27 years ago, it is difficult to rise to the level of institutions operating on the basis of genuine democratic principles. There are specific objective and subjective reasons for this.

Objective reasons include:

- the absence of political parties in the history of our country, operating in accordance with democratic principles;
- in the last quarter of a century of independence, the layer of potential intellectuals and politicians who can form political parties has not yet been formed;
- the political elite does not feel the need for political parties (they are replaced by various groups of power), and therefore the activities of political parties are declarative, the interference of the executive in the formation of the leadership of the party's central and local authorities;

- incomplete formation of the political culture of the population, typical of civil society, lack of experience in operating on the basis of democratic principles of participation in the activities of political parties.

Subjective reasons include:

- increasing the fact that the management of political parties is carried out not on the basis of collective and democratic principles, but on the basis of individual leadership;
- the fact that the majority of primary party organizations are only official, the party members lack a sense of belonging to the party, the party leadership does not involve potential leaders who are followed by party members;
- failure of the party leadership to take measures to increase the capacity of their parties at the expense of high intellectual potential, free-thinking, enterprising, able to use modern methods of management, the growth of bureaucracy in this area.

However, after the election of Sh.M.Mirziyoev as the President of the Republic of Uzbekistan - in 2017, real reforms on the reform of political parties began. During this period, the Electoral Code was adopted, giving party leaders and journalists of the party publication the right to think freely, to express their independent views. Preparations for the December 22, 2019 elections have been going on for almost a year. The country has undergone reforms to improve the political and legal culture of its citizens. Debates between various political parties have intensified in the press, especially on television. That is why the elections in 2019 were more democratic than before. However, there is a need for significant changes in the political system of society in order for the activities of political parties to meet the requirements of international standards.

REFERENCES:

1. Constitutional Law of the Republic of Uzbekistan "On modernization and further democratization of public administration and strengthening the role of political parties in the modernization of the country" // Political parties in Uzbekistan.- Tashkent: Regional Policy Fund, 2007. pp. 243-247.
2. Law of the Republic of Uzbekistan "On Political Parties" // National Database of Legislation, 05.09.2019, № 03/19/563/3685, 30.10.2019, № 03/19/575/3972; 07.01.2020, 03/20/600/0023; 18.03.2020, 03/20/612/0326.
3. Дюверже М. Политические партии.- М.: Академический проект, 2000.-С.513.
4. Сафаров Дж. Усиление роли партий в политической жизни – важный момент в демократизации государственной власти и

³⁵ Сафаров Дж. Усиление роли партий в политической жизни – важный момент в демократизации государственной власти и управления//http://uzbekistonovozi.uz/ru/articles/index.php?ELEMENT_ID=1585.

³⁶ Constitutional Law of the Republic of Uzbekistan "On modernization and further democratization of public administration and strengthening the role of political parties in the modernization of the country" // Political parties in Uzbekistan.-Tashkent: Regional Policy Fund, 2007. pp. 243-247.

управления//http://uzbekistonovozi.uz/ru/articles/index.php?ELEMENT_ID=1585

5. Федорова Е.А. Политические партии - связующее звено между государством и структурами гражданского общества //https://superinf.ru/view_helpstud.php?id=3666.

6. Юдин Ю. А. Политические партии и право в современном государстве.-М.:Форум: ИНФРА-М,1998. -С.37-46.

7. La Palombara J. Politics within Nations. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1974. XII, 626 p.

Rafikova Gulnoza Valijonovna

Doctoral student of Namangan State University,
Uzbekistan

THE SYSTEM OF PUBLIC SERVICES IN UZBEKISTAN: FOREIGN EXPERIENCE AND NATIONAL PRACTICE

Abstract. The article summarizes the current experience of public service delivery in developed countries, as well as the adoption of the concept of administrative reform in Uzbekistan and its essence, analyzes the reforms in the field of public service in the Republic of Uzbekistan in 2017-2020.

Keywords: *civil service, decentralization, administrative reform, industrialization, urbanization, utilities, public administration, municipal administration, civil service modernization, Neues Steuerungsmodell, public services agency.*

At present, the process of modernization of public authorities in the country has intensified. Reforms to liberalize all spheres of public life are deepening in all areas of life. Although the main goal of these processes is to build a civil society and the rule of law in the country. The main goal is to ensure that the idea put forward by President Sh. Mirziyoyev "Not people should serve government institutions, but government institutions should serve people" applies as a basic principle of governance.

The Decree of the President of the Republic of Uzbekistan dated September 8, 2017 № PD-5185 "On approval of the Concept of Administrative Reforms in the Republic of Uzbekistan" approved the "The concept of Administrative Reforms in the Republic of Uzbekistan". The main task of the concept is to form a new model of public administration.

The decentralization reforms that formed the basis of administrative reforms first began in France in the early 1980s. Shortly afterwards, similar reforms began in the United Kingdom, Germany, and Sweden. By the end of the twentieth century, these processes had begun in all countries of Europe and North America. Within a decade, the idea of decentralization had spread to most countries around the world. These reforms began to bear fruit in a short period of time.

Well-known Western scholar Robert Ebel described the importance of these processes as follows: "The Western world is a low-cost alternative way of decentralizing social services. Developing countries are doing it to increase economic efficiency and improve governance. The former Soviet Union sees it as a natural step in the transition to a market economy and democracy. Latin America approaches decentralization

as a means of democratization. Africa sees it as a path to national unity".³⁷

The formation of public services as a social and legal institution began in the countries of Western Europe and the USA around the middle of the 19th century, when the nation-states generated by the revolutions of the previous century were already quite ripe for rethinking their role and place in society, and the liberal bourgeois ideology, having conquered the consciousness of everything enlightened humanity, has already lost its absolute significance and began to give up the position of new political and legal views. The formation of the new institute was influenced by the following main factors:

1. The processes of industrialization and urbanization have fundamentally changed the economic and social conditions of public life. The growth of industrial production required more and more labor resources, which were concentrated in cities, creating new social problems and exacerbating social contradictions.

2. The formation of an administrative state, which took on more and more functions in managing the affairs of society. The growth of the bureaucratic apparatus, combined with a rethinking of the essence and functions of the state in the light of new social and philosophical teachings, led to the formation of such a thing as state social policy.

3. A sharp increase in social contradictions due to the growing pressure from new social groups that require public recognition and inclusion in socio-political life. It is not surprising that initially the institution of public services had a pronounced socio-communal orientation.³⁸

³⁷ Robert D. Ebel, Cerdan Yilmats. Measuring the degree of fiscal decentralization and its impact on macroeconomic indicators. // Materials of the conference "Budget federalism and financial management at the local level." - M.: RAKS, 2002.-P.14.

³⁸ Conceptual issues of the development of the institution of public services: the experience of Uzbekistan and foreign experience //file:///C:/Users/Windows_10/Downloads/un_uzb_E-government_promotion_for_improved_public_service_delivery.pdf

At present, countries such as the United States, the United Kingdom, France, and Germany have implemented reforms based on performance management concepts. Such new developments have spread to many countries. Therefore, improving the quality of budget services as a common task in this area has become an urgent task for countries to actively cooperate with the population. States regularly monitor their opinions to determine what the public's desire for public service is. One of the tasks of reforms in this area is to develop a system of regulations for working with citizens. In France, for example, since 2000, guidelines and obligations for each public institution to establish relations with citizens have been included in the Law on Civil Service Coordination. In addition, the government has again decided to "simplify many types of public services" introducing new rules for collecting payments from the population.

Special services have been set up in European countries to provide quality public services. A special case-manager is provided for job-seekers. In addition to providing information on public services related to finding a job for its owner, it also collects information from all public services related to the field. Another area in this area is to increase the transparency of public services provided to the population in developed countries and to ensure the efficiency of these services. Also, since 2000, most western countries have established a rule to develop and approve a service quality assessment plan for each ministry.³⁹

An example is the UK experience in this area. The leadership of the country recognizes that some parts of the state apparatus are not working efficiently, they lack modern approaches to solving many problems, unlike the activities of private structures, striving to improve in conditions of fierce competition.

The long-term program of reforming public administration, presented in the White Paper "Modernization of Government" identifies five priority areas:

1. Providing an integrated approach to the development of public policy with a focus on national interests and strategic goals, and not just on opportunistic factors.

2. Increased focus and responsibility for the distribution of public services through careful consideration of the interests of various social groups (elderly people, women, people with disabilities, national minorities), and not the needs of individual government agencies; use of modern technology; introducing new services for the development of small businesses.

3. Improving the quality of public services by developing a program of ministry reports on these issues; supporting a quality information network to share progressive experiences; the use of various models of quality improvement in the work of state institutions (the "Charter Sign" award, investing in staff to enhance motivation and advanced training, etc.).

4. The use of information technology to better meet the needs of citizens and the distribution of public services through electronic networks.

5. Modernization of civil service by changing the incentive system for employees, improving the assessment of performance indicators, wider access to work for women, people with disabilities, national minorities.

In order to ensure public control over the implementation of the Government Modernization program, a decision was made to regularly monitor the implementation of the program in the government publications. Citizens will receive information about the main stages and activities of the program, including the names of employees responsible for the implementation of its individual points. All information will be posted on the government's website on the Internet.⁴⁰

In Germany, as in all European countries, the modernization of public authorities in accordance with modern requirements began in the 90s of the twentieth century. During this period, the ideas of the new social management (GDP) began to spread in Europe. In high-level discussions, the shift towards modernization of public administration was initiated by KGST (Kommunale Gemeinschaftsstelle für Verwaltungsmanagement - Municipal Association of Administrative Management). In 1991, the KGST took a sharp turn: joining the debate on GDP and promoting the "New Model of Governance" (Neues Steuerungsmodell) as the German model of GDP, based on the concept of modernization formed in Tilburg, the Netherlands.⁴¹

In line with the growing prestige of the KGST, the "New model of governance" has spread rapidly among self-governing bodies.⁴² While almost all (92%) of the German local administration, with a population of 10,000, modernized its management system between 1990 and 2000, 80 percent of this was done solely on the basis of the KGST model.⁴³

The responsibilities of local communities (lowest self-governing bodies) are given the following powers:

- 1) private - the team selects, encourages and dismisses staff on its own initiative;

³⁹ Semeko G.V. Territorial reforms in France: from decentralization to decentralization of public administration // *Ars Administrandi (The Art of Management)*. 2017. Volume 9, № 3.- P.; 80-483.

⁴⁰ Sadler J. Improving Public Services: UK Experience. // http://vasilievaa.narod.ru/10_3_00.htm.

⁴¹ Kuhlmann S., Fedele P. (2010) *New Public Management in continental Europe: Local government modernization in Germany, France, and Italy* //

Wollmann H., Marcou G. (eds.), *The Provision of Public Services in Europe*, Elgar: Cheltenham, pp. 49-74.

⁴² Reichard, Ch. *Umdenken im Rathaus*. -Berlin: Sigma, 1994. -P.5.

⁴³ Bogumil, J., Grohs, St., Kuhlmann, S., Ohm A. (2007), *Zehn Jahre Neues Steuerungsmodell. Eine Bilanz kommunaler Verwaltungsmodernisierung*, Berlin: Sigma.

2) financial - the right to dispose of accumulated revenues and expenditures;

3) organizational - the power to coordinate its internal structure based on local conditions;

4) decision-making in the legal and communal sphere, implementation of useful constructions on the territory;

5) tax - increase or decrease of collective duties, collection of various fees, collection of internal taxes and other receipts from citizens of the territory.

In Germany, in addition to the federal and land (provincial) level territorial communities, there is also the concept of "community" (such as neighborhood), which, although it consists of small communities, its status also applies to large cities. Communities were also designated as cities of non-district importance.⁴⁴

Administrative reform of the general government sector, aimed at enhancing the role and status of public servants, as well as introducing innovations in public service and administration, were identified as priorities for economic, political and civil development. Accordingly, Uzbekistan began to strive to introduce "best practices" of management, including through the introduction of new, innovative methods of providing public services.

The government of Uzbekistan is gradually introducing e-government services for citizens. One of the main tools of e-government is the interactive public service portal, which provides 308 services from 2,437 government organizations. The portal also operates a system of centers "one window", through which, for starters, the state began to provide 16 services for entrepreneurs, and now through it public services are available for all citizens. In addition, the government of Uzbekistan has launched a portal to discuss legislative acts.⁴⁵

The new state institution - the Agency for the provision of public services - was created on the basis of a presidential decree "On Reforming the National System of Public Services". The agency's motto is "Not people should serve government institutions, but government institutions should serve people". The goal of the agency is to expand the services of "one window". Accordingly, public service centers were attached to the president's public receptions in each city and region. In total, 58 government services began to be provided at these centers, including permits for certain construction works, households' access to water and electricity, as well as various patents and archival documents.⁴⁶ Thus, the government seeks to uphold the principle of "documents are moving, not people".

The agency's motto is "Not people should serve government institutions, but government institutions

should serve people". The Agency for the provision of public services has already identified the following problems associated with the operation of centers for the provision of public services:⁴⁷

Public service centers do not have access to high-speed Internet;

Low level of interagency integration;

Lack of electronic archives (many documents in paper form);

State bodies providing services and centers of state services do not have the necessary equipment (computers and technical devices) to provide innovative services.

The online reception rooms of the President of Uzbekistan began to function on February 1, 2018. This service was a logical continuation of the online reception of Shavkat Mirziyoyev as Prime Minister and then acting President of Uzbekistan. The service was first launched on September 24, 2016 on the website: pm.gov.uz. After the election of Shavkat Mirziyoyev as President, "pm" began to mean "Presidentga murojaat (Address to the President)". The idea of online reception was that citizens would be able to: Get legal advice; Contact the heads of government agencies; Get information about the time of reception of citizens.

Users can also indicate the local community (makhalla) where they encountered a problem. This should, by design, help to quickly solve the problem, as well as facilitate the collection of data for analyzing problems and finding short-term and long-term solutions to these problems. In addition to online receptions, local receptions also began to be introduced to effectively control and solve citizens' problems. A presidential decree on these receptions was published on January 17, 2019. During the first two years of the presidency of Sh.M.Mirziyoyev, more than 2.5 million requests were sent regarding 1.1 million various problems that were not resolved by local authorities.⁴⁸

On December 12, 2017, Shavkat Mirziyoyev signed a decree "On measures to radically reform the national system of providing public services to the population". In accordance with the document, the Agency for Public Services under the Ministry of Justice was organized. The goal is to increase the number of users of electronic public services by at least 5 times before the end of this year, and by 2025 completely switch to electronic services. Given that 75 percent of the population uses the Internet on mobile devices, the importance of launching a mobile version of the Unified Portal of Interactive Government Services is noted. It was entrusted to accelerate the organization of more than 50 branches of public service centers for the convenience of residents of remote settlements" - the press service said.⁴⁹

⁴⁴ See.: Horstcote X. Should We Reinvent Communal Policy? Citizen participation in decision-making, municipal policy and modern administration in Germany // BASIS-INFO; IN-PRESS 2000. No. 1. -P.1. See www.regulation.gov.uz.

⁴⁵ See. www.regulation.gov.uz.

⁴⁶ See. https://egovernment.uz/ru/press_center/publication/razvitie-elektronnykh-gosudarstvennykh-uslug/.

⁴⁷ What will change in the provision of public services? Kun.uz, April 13, 2018. <https://kun.uz/ru/61405880>.

⁴⁸ See. www.pm.gov.uz

⁴⁹ Sh. Mirziyoyev instructed to develop a single digital signature for all public services 01/09/2020. <https://www.facebook.com/davxizmat/posts/2233896000051985>

The analysis shows that over the past three years, Uzbekistan has formed a system of public services that is typical of developed countries and civil society. These changes mean that the country has entered the path of development, such as ensuring human rights and freedoms, meeting the needs of the people, building the rule of law.

REFERENCES:

1. Bogumil, J., Grohs, St., Kuhlmann, S., Ohm A. (2007), Zehn Jahre Neues Steuerungsmodell. Eine Bilanz kommunaler Verwaltungsmodernisierung, Berlin: Sigma.
2. Conceptual issues of the development of the institution of public services: the experience of Uzbekistan and foreign experience //file:///C:/Users/Windows_10/Downloads/un_uzb_E-government_promotion_for_improved_public_service_delivery.pdf
3. Horstcote X. Should We Reinvent Communal Policy? Citizen participation in decision-making, municipal policy and modern administration in

Germany // BASIS-INFO; IN-PRESS 2000. №. 1. - P.1.

4. Kuhlmann S., Fedele P. (2010) New Public Management in continental Europe: Local government modernization in Germany, France, and Italy // Wollmann H., Marcou G. (eds.), The Provision of Public Services in Europe, Elgar: Cheltenham, Pp. 49-74.

5. Robert D. Ebel, Cerdan Yilmats. Measuring the degree of fiscal decentralization and its impact on macroeconomic indicators. // Materials of the conference "Budget federalism and financial management at the local level." - M.: RAKS, 2002. - P.14.

6. Sadler J. Improving Public Services: UK Experience.// http://vasilieva.narod.ru/10_3_00.htm.

7. Reichard, Ch. Umdenken im Rathaus. –Berlin: Sigma.,1994. –P.5.

8. Semeko G.V. Territorial reforms in France: from decentralization to decentralization of public administration // Ars Administrandi (The Art of Management). 2017. Volume 9, №. 3.- P. 80 - 483.

Шарапов А.А.

кандидат политических наук, старший преподаватель
Ташкентского университета востоковедения,
Узбекистан

ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ НА КОРЕЙСКОМ ПОЛУОСТРОВЕ

Аннотация. С точки зрения геополитического подхода в настоящее время существуют несколько центров силы (Северная Америка, Евросоюз, Азиатско-Тихоокеанский регион, Постсоветское пространство). Тем не менее, следует отметить, что, происходит смещение центра глобального развития от Атлантики к Тихому океану. В АТР наблюдается высокая динамика в экономическо-технологической и геополитической сферах. Но как у любого региона здесь имеется так называемая пороховая бочка - корейский вопрос. Вопрос обеспечения безопасного развития АТР целом зависит от ситуации на Корейском полуострове.

Ключевые слова: АТР, Корейский вопрос, Корейский полуостров, ядерная программа Пхеньяна, США, КНР, Япония.

В настоящее время мировое сообщество является свидетелем формирования одного из центров глобального развития в лице АТР. В регионе присутствуют не только крупные международные акторы как США, КНР, РФ но и международные институты. Каждый из них имеет свои интересы и выдвигают свои инициативы в регионе.

Современной особенностью политико-экономической обстановки в АТР является высокая динамика политических и экономических процессов, формирующих устойчивую тенденцию к превращению его в важнейший центр мировой политики и экономики. Также не следует забывать политику большинства государств на осуществление радикальных экономических преобразований, создание для них максимально благоприятных условий для выдвижения своих интересов.

По мнению исследователя К. Асирбабаевой, сегодня Азиатско-Тихоокеанский регион превратился в мощную мировую силу. Территориально он охватывает треугольник, простирающийся от российского Дальнего Востока и Кореи на северо-востоке до Австралии на Юге и Пакистана на западе. Геополитический регион вбирает в себя четыре наиболее значительных полюса Мира-США, Китай, Японию, Россию. С геоэкономической точки зрения – это огромный рынок и мощный производитель современных видов продукции.⁵⁰

Разумеется, что, все процессы происходящие в регионе сталкиваются таким фактором как ситуация на Корейском полуострове. Как известно, существует Северная Корея своей ядерной программой как, по их мнению, являющегося гарантом от агрессии со стороны и Республика Корея с инновационным потенциалом, один из

⁵⁰ Асирбабаева К. Страны АТР во внешней политике Республики Узбекистан на примере

Республики Корея.//Востоковедение 2005, №1. С.117.

передовых стран мира. Ситуация усугубляется и тем что, Пхеньян получает определенную поддержку Пекина, в то время Республика Корея и Япония имеют союзнические отношения с США.

Как утверждает профессор Университета Кунмин (г.Сеул) А.Н. Ланьков, девятого октября 2006г. сейсмические станции во всем мире зарегистрировали подземный толчок, центр которого находился вблизи селения Пунге-ри в северокорейской провинции Северная Хамгён.⁵¹ Это было первое испытание ядерного заряда.

Это не было полной неожиданностью по следующим причинам. Еще в 1956г. КНДР подписала с Советским Союзом соглашение о научно-техническом сотрудничестве в области ядерных исследований, и вскоре после этого северокорейские студенты, практиканты и ученые стали регулярно появляться в Дубненском Объединенном институте ядерных исследований. С другой стороны на руководство КНДР оказала попытка Южной Кореи создать собственное ядерное оружие. Работы над южнокорейским ядерным проектом были остановлены в конце 1970-х гг. в результате активного вмешательства Соединенных Штатов, но сам факт работ был известен в Пхеньяне.⁵²

Первый северокорейский ядерный кризис завершился, когда в 1994г. в Женеве было подписано т.н. Рамочное соглашение. Оно предусматривало строительство на территории Северной Кореи двух ядерных реакторов на легкой воде. Строительство реакторов брал на себя специально созданный с этой целью международный консорциум KEDO, в финансировании которого решающую роль играли Южная Корея, Япония и США (соответственно, 57,9%, 19,8%, и 16,1% всего бюджета организации- в то время как совокупный взнос всех остальных участников составил 6,2%). В соответствии с условиями Рамочного соглашения, до завершения строительства реакторов Северная Корея должна была регулярно получать от KEDO бесплатные поставки сырой нефти в объеме 500 тыс. тонн в год.⁵³

На фоне ядерной программы Пхеньян имел возможность решать вопросы продовольственной безопасности страны. По данным WFP на протяжении 1996-2011гг. из 11,8 млн. тонн бесплатной продовольственной помощи формально дружественный Китай поставил только четверть-3 млн. тонн. Остальными главными поставщиками бесплатного продовольствия являлись «враждебные» США (2,4 млн. тонн), Япония(0,9 млн. тонн) и Южная Корея (3,1 млн. тонн).⁵⁴

Несмотря, на усилие ряд государств точные размеры северокорейского ядерного арсенала неизвестны, по оценкам ведущих американских экспертов, на начало 2016г. в распоряжении КНДР предположительно находилось от 20 до 40 кг оружейного плутония (достаточно для изготовления 4-8 ядерных зарядов) и от 200 до 450 кг обогащенного урана (достаточно для 10-25 зарядов). Производительность оценивалась в 6 кг плутония и 150 кг урана в год- то есть ежегодно количество зарядов увеличивается на 8-10 единиц.⁵⁵

Когда КНДР провел очередное ядерное испытание(6 января 2016г.) и запустил спутника(7 февраля 2016г.), региональная политическая ситуация изменилась.

И это привело к повышению внимания мирового сообщества на Корейский полуостров. Как отмечает профессор МГИМО Г.Д. Толорая, авантюристические шаги северокорейского руководства повлияли на позиции всех основных акторов. Это стало своеобразной точкой бифуркации, положившей начало формированию нового геополитического ландшафта на полуострове. Изменилась конфигурация взаимодействия вовлеченных в корейскую ситуацию центров силы. Совет Безопасности ООН ввел беспрецедентно жесткие санкции: резолюция СБ ООН 2270 запрещает экспорт из Северной Кореи угля, железной руды, золота, титана, ванадия, и редкоземельных минералов, что составляет значительную часть экспортных поступлений, вводит досмотр грузов в и из КНДР, фактически отрезает ее от мировой финансовой системы. Вместе с односторонними мерами США, Южной Кореи и Японии это может оказать крайне негативное влияние на северокорейскую экономику, но едва ли заставить Пхеньян отказаться от ядерной и ракетной программы.⁵⁶

Такие ведущие государства как КНР и РФ однозначно не поддерживают ядерную программу Северной Кореи. Так как это имеют совершенно нежелательные политические и геополитические последствия не только в регионе, но и в мире.

По оценке российских ученых, количество ядерных боезарядов КНДР может составлять около 20 боеголовок, а наличие материалов для производства новых позволяет изготовить еще 60. Это количество боезарядов обеспечивает нанесение ракетно-ядерного удара по объектам на территории Южной Кореи и Японии. Изготовление новых образцов ракет, в том числе межконтинентальных баллистических ракет (МБР) с дальностью от 10 до 13 тыс. км, позволит

⁵¹ Ланьков А.Н. Темнота в конце туннеля// Россия в глобальной политике. Том 15, №3, май-июнь, 2017. С.114.

⁵² Там же. С.115.

⁵³ Там же. С.116.

⁵⁴ Ланьков А.Н. Темнота в конце туннеля// Россия в глобальной политике. Том 15, №3, май-июнь, 2017. С. 121.

⁵⁵ Там же. С.117.

⁵⁶ Толорая Г.Д. Корейский полуостров: будет ли война?//Россия в глобальной политике. Том 14, №3, май-июнь, 2016. С.125.

Северной Кореи наносить удары и по континентальной территории США.⁵⁷

Самые худшие ожидания мирового сообщества, подтвердились ракетно-ядерным испытанием в КНДР в 2017г. Всего было выполнено более 20 пусков ракет различного типа. В частности 4 и 28 июля были проведены успешные испытания межконтинентальной баллистической ракеты (МБР) «Хвасон-14». Кроме того, 28 августа и 15 сентября из района Сунан (22 км северо-западнее г. Пхеньян) были осуществлены пуски БР средней дальности «Хвасон-12» в акваторию Тихого океана на дальность около 2700 и 3700 км соответственно. В рамках создания ядерного оружия 3 сентября 2017г. Пхеньян провел шестое подземное испытание ядерного взрывного устройства. Его мощность составила 80-100 кг.⁵⁸

Как отмечает исследователь Л.В. Захарова, во времена расцвета в 2000-е годы экономические отношения КНДР и РК развивались в различных областях -от обмена различными товарами и организации туристических поездок до создания совместного производственного комплекса (КПК) на территории Северной Кореи в районе г. Кэсон. Но в дальнейшем, с приходом к власти в РК президента Ли Мен Бака, обстановка на полуострове начала меняться. Сначала были приостановлены туристические поездки южных корейцев (за 10 лет туристический комплекс Алмазные горы посетили более 1 млн. южнокорейцев). В июле 2008г. северокорейский военный застрелил туристку из Южной Кореи, зашедшую в запретную зону. А в марте 2010 г. произошла трагедия с южнокорейским корветом «Чхонан». Корабль затонул, унеся жизни 46 военнослужащих. Сеул обвинил Северную Корею в атаке на «Чхонан» и в качестве ответной меры 24 мая 2010 г.ввел санкции против КНДР.⁵⁹

Отмечается, что к сентябрю 2013г. потери бизнеса РК от сокращения сотрудничества с Севером в результате принятия «санкций от 24 мая 2010г.», по оценкам Hyundai Research Institute, составили около 9,4 млрд. долл., а потери КНДР оказались в четыре раза меньше -около 2,3 млрд. долл. Причем из более чем 1100 южнокорейских компаний, работавших с Севером, 299 были вынуждены закрыться или приостановить функционирование.⁶⁰

Сопоставляя проводимые военные учения КНДР с одной стороны и США-РК с другой, следует отметить что, только с марта по сентябрь 2017г. США и РК провели пятнадцать военных учений различных типов, которые включали в себя,

в том числе ракетные пуски и вылеты стратегических бомбардировщиков, отрабатывавших атаки на ключевые объекты и инфраструктуры. Эти действия отнюдь не вызывают международного ажиотажа, хотя для Пхеньяна вылеты американских бомбардировщиков В1-В-не меньшая угроза и провокация, чем ракетные пуски, благо цели для бомбометания находятся близко от северокорейской границы.⁶¹

Исследуя политическую ситуацию на Корейском полуострове следует отметить что, в качестве основного союзника Южной Кореи необходимо назвать США. Именно США, а не Южная Корея играют роль основной стороны конфликта. Это обусловлено и тем, что корейский конфликт провоцируется именно американской стороной (с точки зрения мировой геополитики на данный момент). Уже после окончания Корейской войны стало объективно понятно, что данная территория является зоной активного противостояния двух сверхдержав. США никогда не выходили из региона и использовали Корею как зону тотального экономического и военного влияния.⁶²

Еще одним союзником Республики Корея является Япония. Сама эта расстановка союзнических приоритетов выглядит сомнительной. Вспоминая всю историю взаимоотношений Японии и тогда еще единой Кореи, можно сказать, что деспотическое отношение метрополии к корейцам выработало у последних негативное отношение к японскому императорскому дому и к стране в целом. И даже перед лицом такого непредсказуемого противника, как КНДР, Корея не готова к полному сотрудничеству с Японией. Только кураторство США в регионе помогает сглаживать это противоречие в военной и экономической областях.⁶³

Естественно, роль Северной Кореи при исследовании Корейского полуострова огромна. После долгих лет состояния конфликта на полуострове, в последние годы ситуация начала изменяться в лучшую сторону: состоялись переговоры высшего руководителя КНДР Ким Чен Ына с президентом Республики Корея Мун Чже Ином, президентом США Дональдом Трампом, председателем КНР Си Цзиньпином, визит Мун Чже Ина в Россию и переговоры с Владимиром

⁵⁷ Морозов. Ю.В. Россия, Китай и северокорейская ядерная проблема//Проблемы Дальнего Востока №3, 2018.С.30.

⁵⁸ Там же. С.30.

⁵⁹ Захарова Л.В. Межкорейские экономические связи после «санкций от 24 мая 2010г.»//Проблемы Дальнего Востока №3, 2016. С.101.

⁶⁰ Там же. С.102.

⁶¹ Асмолов К.В. Большое зло//Россия в глобальной политике. Том 15,№5, сентябрь-октябрь,2017. С. 173.

⁶² Артунов. А.Г., Харитонов. Ю.А. Нетипичные подходы к анализу конфликта на Корейском полуострове// Власть. 2018.03.С.147.

⁶³ Там же. С.147.

Путиним.⁶⁴В декларации подписанной в Пханмунджоме (апрель 2018г.) главы корейских государств, по существу речь идет о том, чтобы важнейшие вопросы решались на трехсторонних встречах(США, Республика Корея, КНДР).⁶⁵ Что касается ядерной программы Северной Кореи то следует отметить что, государство уже позиционирует себя как ядерное государства не будучи членом ядерного клуба, а это в свою очередь создать в регионе эффекта домино с участием других государств региона.

Республика Корея будучи страной постиндустриального развития по многим показателям находится на вершине развития. В этом смысле, развития ИТ технологий в РК для других стран является образцом. Тем не менее, с точки зрения обеспечения кибербезопасности наблюдается уязвимые места. По данным мировой статистики Интернета (англ. Internet World Stats), количество интернет -пользователей в Южной Кореи составляет около 47 млн. (92,7% от общего населения страны), а число зарегистрированных пользователей социальной сети Facebook достигло 17 млн. в 2017г. Кроме того, Южная Корея является мировым лидером по скорости интернет-соединения, будучи единственным государством, средняя скорость интернета в котором превысила порог в 25 Мбит/с. и составляет 26,1 Мбит/с.⁶⁶

Когда информационные технологии определяют тренд мирового развития, значение данного фактора является важным для всех сфер государственного строительства. В связи с этим, в настоящее время у ряда государств, сформированы отдельные командования по обеспечению информационной безопасности.

Система противодействия киберугрозам в Республике Корея весьма децентрализована и существует на пересечении публичного, частного и военного секторов. Одной из первых организаций в сфере защиты информационного пространства в публичном секторе является центр интернет-безопасности KtCERT, созданный в конце 1990-х годов при агентстве информационной безопасности РК(ныне -Агентство информационной безопасности РК) и начавший активную деятельность в начале 2000-х годов.⁶⁷

В Южной Кореи вооруженные силы страны ведут работу в области обеспечения кибербезопасности и ведения кибервойны: с 2010г. при Объединенном комитете начальников штабов действует Киберкомандование курирующее основные вопросы проведения операций в киберпространстве. В рамках взаимодействия с гражданскими структурами в 2012г. Министерство обороны объявило о создании школы

кибербезопасности совместно с Университетом Корё при поддержке южнокорейского правительства. Образовательная программа школы рассчитана на четыре года, каждый год планируется зачисление около 30 студентов, которые будут проходить подготовку в области поиска вредоносных кодов и противодействия кибератакам. Другим важным направлением работы по обеспечению кибербезопасности являются сотрудничество с США в рамках двустороннего военного альянса. С февраля 2014г. два раза в год стороны проводят совещания Рабочей группы по сотрудничеству в области кибербезопасности.⁶⁸

Подытоживая можно отметить что, в последнее время наблюдается потепление отношений двух корейских государств и возможно в отдаленном будущем современная состояния двусторонних отношений станет историей. Можно надеяться на ускорение процесса объединения двух корейских государств, но и это не уберет с повестки дня актуальность интересов крупных акторов на Корейском полуострове.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Асирбабаева К. Страны АТР во внешней политике Республики Узбекистан на примере Республики Корея.//Востоковедение 2005, №1. С.117.
2. Ланьков А.Н. Темнота в конце туннеля// Россия в глобальной политике. Том 15, №3, май-июнь, 2017. С.114.
3. Толорая Г.Д. Корейский полуостров: будет ли война?//Россия в глобальной политике. Том 14, №3, май-июнь, 2016. С.125.
4. Морозов. Ю.В. Россия, Китай и северокорейская ядерная проблема//Проблемы Дальнего Востока №3, 2018.С.30.
5. Захарова Л.В. Межкорейские экономические связи после «санкции от 24 мая 2010г.»//Проблемы Дальнего Востока №3, 2016. С.101.
6. Асмолов К.В. Больше зло//Россия в глобальной политике. Том 15, №5, сентябрь-октябрь, 2017. С. 173.
7. Артунов. А.Г., Харитонов Ю.А. Нетипичные подходы к анализу конфликта на Корейском полуострове// Власть. 2018.03. С. 147
8. Худолей К.К. Корейский полуостров: шаги от пропасти//Россия в глобальной политике. Том 16. №6 ноябрь-декабрь 2018. С. 204.
9. Волощак В.И. Проблемы развития национальной системы кибербезопасности Республики Корея//Проблемы Дальнего Востока №3, 2018. С.117.

⁶⁴ Худолей К.К. Корейский полуостров: шаги от пропасти//Россия в глобальной политике. Том 16. №6 ноябрь-декабрь 2018.С.204.

⁶⁵ Там же. С.206.

⁶⁶ Волощак В.И. Проблемы развития национальной системы кибербезопасности Республики

Корея//Проблемы Дальнего Востока №3, 2018. С.117.

⁶⁷ Там же. С.119.

⁶⁸ Там же. С.121.

Kirgizbayev M.

*Doctor of Political Sciences, Professor,
Head of the Department of Social Sciences,
University of Journalism and Mass Communications of Uzbekistan*

PROBLEMS OF TRANSITION TO CIVIL SOCIETY AND ITS LEVELS OF DEVELOPMENT

Abstract. The article analyzes the problems that arise in the process of formation of civil society in post-Soviet countries, in particular in Uzbekistan, and their solutions. It was also noted that over the past three years, reforms to build civil society in Uzbekistan are yielding results, and the elements of civil society are rapidly being formed. At the same time, the article includes indexes to determine the level of formation of civil society and analysis of their improvement.

Keywords: *civil society, non-governmental organizations, mass media, indicator, index, political parties, Civil society development index, human development, civic activism, political activism, socialization, administrative reform.*

As a result of the disintegration and disappearance of the USSR on the world map, a number of independent states were formed on its territory in the early 1990s. Now they are called "CIS countries". Among them, the country in the middle of Central Asia - the Republic of Uzbekistan - has implemented a number of reforms to build civil society during its 28 years of independence.

The experience of the past has shown that civil society, like countries in the new and old world of Europe, needs to go through the stages of building a civil society, which will be a much more difficult and arduous transition period. In particular, it should be noted that in the history of the Central Asian region, the experience of a market economy and capitalist relations, the lack of a single national market economy in each of the countries in the region hinders the rapid development of civil society reform. In addition, the lack of awareness of "civic activism" or the initiatives of non-governmental organizations (NGOs) as a result of the fact that the national mentality, culture, spirituality, the spirit of the nation is not yet ready to embrace democratic values also has a negative impact on transitional reforms.

At the same time, it has become clear that the economic backbone of civil society, the

underdeveloped middle class, which is the main economic and political force in the transition to civil society, does not allow the development of civil society. The slowness of the socio-political activity of the social strata in society has led to the inability of political parties to operate on the basis of democratic principles. These conditions in society have now begun to require that the path of development of civil society in each country be different and on different criteria. Experiences such as North America and Europe building industrial societies before civil society, high levels of industry and technology, and private ownership becoming the backbone of the economy are also emerging in Central Asian societies.

One of the major problems of the transition period is the fact that the political and legal culture of the population is not completely free of previous traditions, human rights and freedoms and democratic values are reflected in the worldview of citizens.

Also, the main social stratum, which has a strong interest in the development of civil society and is in strong need of such a society - small business owners - has not yet reached the level of the US and European countries where civil society operates (see Table 1).

Table 1

The scale of development of small businesses in developed countries and Uzbekistan [1]

№	Country	Number of small enterprises, mln.	The ratio of small business per 1,000 population	Share of those engaged in small business %
1	The USA	27	86	61
2	England	5,2	81	50
3	Germany	2,1	26	42
4	France	2,4	38	47
5	China	15	11	69,7
6	Russia	2,1	14	21,4
7	Uzbekistan	0,323	9,8	78,3

The need to further deepen the reforms of civil society building in the Republic of Uzbekistan, which began the path of rapid development in Central Asia in 2017, puts on the agenda a broader study of foreign experience. The main problems in building civil society in Central Asia, especially in Uzbekistan, are as follows:

- in these countries the process of abandoning national traditions in governing society and the state is still slow;
- in proportion to the socio-economic situation in society, social strata are passive in financing the non-governmental non-profit organizations (NGOs) in which they participate;

- as the country is going through a transition period, the population has not yet fully mastered the experience of satisfying their interests through NGOs;
- the demographic processes in the country are going strong. This process hinders the development of the economic and financial potential of the state. For example, in Uzbekistan, the population is growing by 1.4-1.5% annually, while GDP is growing by 5-6%;
- the legal and political culture of citizens inherent in democratic principles has now begun its stage of development.

At present, the number of NGOs in Uzbekistan has increased from 200 in 1991 to 9,200 in 2018. The country used to be ruled by one party, but now there are four political parties. Trade unions in 16 major sectors are trying to meet the social interests of citizens. There are about 10,000 self-governing bodies and 1,500 mass media (most of them private and independent).

The development of civil society in Uzbekistan began in 2017. At the end of 2016, with the election of Sh.M.Mirziyoev as the President of the Republic of Uzbekistan, changes took place in the field of civil society building, which lasted for several decades. Initially, an obstacle to the development of civil society was the reform of the executive branch of government on the basis of the rule of law. Indeed, civil society can only develop in a state that operates on democratic principles.

Initially, it carried out reforms to transform the system of state executive power, which was the main obstacle to building civil society, not only as a governing body, but also as a body that provides public services to citizens. Reforms in this area are based on the principle that "the government agencies should serve our people, not people". 2017 has been declared the Year of Dialogue with the People and Human Interests. On December 28, 2016, the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On measures to radically improve the system of dealing with appeals of individuals and legal entities" was issued. In accordance with it, the People's Reception of the President of the Republic of Uzbekistan and virtual receptions of the President of the Republic of Karakalpakstan, regions and the city of Tashkent, as well as in each district and city (except for cities subordinate to the district). Based on the results of the work of the receptions, citizens were faced with bureaucratic obstacles in various areas, the abolition of many illegal departmental instructions, the allocation of optimal bank loans, the elimination of illegal business inspections, a radical change in law enforcement [2]. In one year, the public receptions received more than 1.5 million applications.

It began on September 8, 2017 with the adoption of the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On approval of the Concept of Administrative Reform in the Republic of Uzbekistan." The "Concept of Administrative Reforms in the Republic of Uzbekistan" combines the legal framework and strategic concept of modernization of the executive branch in the country. Of course, the transformation of the system of executive power into a governing body

based on the interests and needs of the people - this began to mean the formation of features and characteristics inherent in civil society and the rule of law in the country. This decree approved the "Concept of Administrative Reform in the Republic of Uzbekistan." The decree detailed not only the tasks of administrative reforms, but also the complications of the old methods of governance, which hindered the development of these reforms, and how and under what conditions they do not allow to modernize public administration.

The essence of the concept and the tasks set in it are in line with the experience of modernizing the system of public administration in developed countries, national traditions. In accordance with this concept, on December 12, 2017, the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On measures to radically reform the national system of public services" was adopted. It is known that in a short period of time, the country has taken comprehensive measures to improve the quality of public services, to create favorable conditions and conveniences for businesses to provide public services on a "single window" basis. In particular, the transfer of single centers for the provision of public services to businesses from the structure of district and city khokimiyats to the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan from February 1, 2017 is an important step in the development of this sector. As a result, the number of public services provided by these centers has increased to 100.

The Decree of the President of the Republic of Uzbekistan dated April 11, 2018 "On additional measures to accelerate the development of public services" has launched a new phase of modernization of the executive power and its local structures. The decree, first of all, announced the tasks of reforms to adapt the executive branch and its local structures to the provision of public services to the population. It envisages the formation of a kind of "people's monitoring", which will quickly provide information on the activities of public authorities, appeals to public service agencies, reports of their abuse of power. As a result, not only public control over the activities of the executive branch, but also citizen control was exercised.

In short, one of the goals of administrative reform in Uzbekistan is the formation of civil society on the basis of decentralization. Civil society can develop only in the conditions of not only horizontal but also vertical division of powers, i.e the balance of elected state bodies.

In the current period of reforms in the country, a new urgent task of gaining theoretical views and practical insights into civil society is on the agenda. In particular, indicators such as the stages of development, signs, factors, level of development of civil society play an important role in determining the prospects for countries experiencing transition, setting new tasks, comparing their level of development with other countries in the world. From this point of view, to have knowledge of the development indices of civil society in the present is to understand one's own period.

One of the important aspects of civil society research is to measure the stages and levels of its development. For this purpose, many different indicators and indices are used in modern social sciences and humanities. They consist of indices that allow to classify the level of civil society in countries or individual regions, as well as indicators of criteria for their democratization.

An indicator is a piece of information (about a complex system) that allows you to think about the state of an entire system. The growth or change of any indicator requires interpretation and understanding. In addition, at a glance, it is natural that the need for indicators to assess the situation is high.

The indices allow to assess various aspects of civil society: quality of life, self-esteem, level of freedom, level of political influence, measure of civic confidence in key political institutions, activity of the social sector, level of political and civic participation, etc.

The ambiguity and unconventional nature of many of the results obtained does not allow for broad generalizations and forward-looking conclusions based on them; but, at the same time, these results obtained may reveal social and political changes, allowing for a comparative analysis of a particular country or region.

Often, the empirical basis for the calculation of indices consists of data collected from the population through periodic surveys on representative collection and selection (taking into account gender, age, education and contribution or share in regional zoning). We think about some of the indicators and indices of the development of civil society and its levels of democratization, which are more important in this.

Civil Society Index (CIVICUS Civil Society Index). Since 2005, in some CIS countries, the CIVICUS Civil Society Index has been based on a project of the World Union for Civil Participation. The project focused on researching civil society organizations and encouraging civic activism. The index reflected the state of civil society structures, the external environment in which they live and work, the values that civil society organizations adhere to and protect, and the impact of these organizations.

The measurement of these structures includes the activity of the non-governmental social sector in the country and its measurement, its components, procedures of interaction, resources owned by civil society institutions. The measurement of the external environment is based on the following dimensions: the values, norms and attitudes promoted and expressed by civil society institutions, the consensus and discord between them.

The measurement of values concerns the legal, political and socio-cultural conditions of the functioning and development of civil society, its interaction with government, business and international non-governmental organizations. Impact measurement is concerned with assessing the net impact of civil society on finding solutions to socio-economic and political problems. Separate indicators have been developed for each of these dimensions. Some of them

are universal in nature, while others are used to measure specific social and cultural changes [3].

The Civil Society Development Index is a new international program that provides countries with opportunities to constantly compare civil society with international standards, on the basis of which ways to develop it will be developed. Ultimately, this index also serves as a tool for developing and evaluating goals and programs for the development and strengthening of civil society.

Another indicator of the development of civil society is the NGO Tolerance Index. This index was developed by Freedom House and reflects the level of development of non-governmental or non-profit organizations in the country under study. The NGO Tolerance Index is a tool for comparative assessment of the level of development of civil society, which includes seven groups: organizational capacity, financial capacity, law enforcement activities, and the ability to represent social interests, service delivery, infrastructure and public image. They are measured on a scale of 1 to 7 (1 - good value, 7 - bad value). A score of 1 to 3 indicates that the NGO is resilient, 4 is moderate, and 5 to 7 indicates that there are barriers to the development and resilience of the NGO [4].

In recent decades, theoretical views on the criteria (indicators) of the maturity of civil society and its level of impact on human development have been developing [5]. Scientists define the following indicators of social participation as one of the criteria for the maturity of civil society and its ability to influence human development:

- total number of NGOs;
- number of active NGOs;
- population involved in NGO activities;
- activities and projects implemented with the participation of NGOs;
- the extent to which individual NGOs and the media are recognized by the public;
- the level of implementation of public decisions made on the basis of public participation;
- the amount of funding from NGOs based on funds from various sources;
- volume of services provided with the participation of NGOs;
- the contribution of NGOs to GDP;
- the contribution of NGOs to the success of national programs.

However, in our opinion, the following should be added to the list of these indicators:

- development of special indicators for countries that are going through a period of transition (transformation) and are on the path of building civil society;
- indicators of the extent to which NGOs represent the various interests of the individual, the extent to which they are expressed in government decisions;
- an indicator of how many proposals and recommendations of NGOs based on the interests of social strata are reflected in national legislation;

- an indicator of the extent to which NGOs participate in the activities of public authorities;
- an indicator of the degree to which NGOs are able to operate independently (de facto) from public authorities in public life;

In general, in our opinion, in countries that have begun their period of independence and are forming a civil society, it creates the conditions for the development of the following factors of human self-development:

- man increases the experience of expressing and defending his interests;
- the protection of human interests by NGOs becomes their main goal, they mediate between the state and citizens;
- NGOs are directly involved in law-making processes that are able to guarantee human development;
- decentralization of public administration as the role of civil society institutions in the management of society and the state;
- as a result of participation in the activities of civil society institutions, the level of human socialization increases.

REFERENCES:

- [1] In Uzbekistan, the share of small business in GDP decreased from 60.9 to 57.2 percent // <https://dividends.nuz.uz/2019/10/26/dolja-malogo-biznesa-v-vvp-uzbekistana-snizilas-s-60-9-do-57-2-procenta/>
- [2] Mirziyoev Sh.M. Ensuring the rule of law and ensuring the interests of the people - a guarantee of development of the country and the well-being of the people: Speech at the ceremony dedicated to the 24th anniversary of the Constitution of the Republic of Uzbekistan (December 7, 2016) // We will resolutely continue our path of national development and raise it to a new level. - T.: Uzbekistan, 2017. - P.114–115.
- [3] Civil Society Development Indices // [www.helpiks.org / 7-69318.html](http://www.helpiks.org/7-69318.html).
- [4] Mersiyanova I.V. Indices of civic activity: strength and weakness of methods.-M., 2008.-P. 3-8.
- [5] Danishevsky K.D., Elizarov V.V., Khananashvili N.L. Indicators of social participation // Millennium Development Goals and national projects - Russia's strategic choice. Moscow: Institute for Integrated Strategic Studies, 2006.- P.7-8.

#5(57), 2020 część 5
Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe
(Warszawa, Polska)
Czasopismo jest zarejestrowane i publikowane w Polsce. W czasopiśmie publikowane są artykuły ze wszystkich dziedzin naukowych. Czasopismo publikowane jest w języku polskim, angielskim, niemieckim i rosyjskim.

Artykuły przyjmowane są do dnia 30 każdego miesiąca.

Częstotliwość: 12 wydań rocznie.

Format - A4, kolorowy druk

Wszystkie artykuły są recenzowane

Każdy autor otrzymuje jeden bezpłatny egzemplarz czasopisma.

Bezpłatny dostęp do wersji elektronicznej czasopisma.

Zespół redakcyjny

Redaktor naczelny - Adam Barczuk

Mikołaj Wiśniewski

Szymon Andrzejewski

Dominik Makowski

Paweł Lewandowski

Rada naukowa

Adam Nowicki (Uniwersytet Warszawski)

Michał Adamczyk (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Peter Cohan (Princeton University)

Mateusz Jabłoński (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Piotr Michalak (Uniwersytet Warszawski)

Jerzy Czarnecki (Uniwersytet Jagielloński)

Kolub Frennen (University of Tübingen)

Bartosz Wysocki (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Patrick O'Connell (Paris IV Sorbonne)

Maciej Kaczmarczyk (Uniwersytet Warszawski)

Dawid Kowalik (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Peter Clarkwood (University College London)

#5(57), 2020 part 5
East European Scientific Journal
(Warsaw, Poland)
The journal is registered and published in Poland. The journal is registered and published in Poland. Articles in all spheres of sciences are published in the journal. Journal is published in **English, German, Polish and Russian.**

Articles are accepted till the 30th day of each month.

Periodicity: 12 issues per year.

Format - A4, color printing

All articles are reviewed

Each author receives one free printed copy of the journal

Free access to the electronic version of journal

Editorial

Editor in chief - Adam Barczuk

Mikołaj Wiśniewski

Szymon Andrzejewski

Dominik Makowski

Paweł Lewandowski

The scientific council

Adam Nowicki (Uniwersytet Warszawski)

Michał Adamczyk (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Peter Cohan (Princeton University)

Mateusz Jabłoński (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Piotr Michalak (Uniwersytet Warszawski)

Jerzy Czarnecki (Uniwersytet Jagielloński)

Kolub Frennen (University of Tübingen)

Bartosz Wysocki (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Patrick O'Connell (Paris IV Sorbonne)

Maciej Kaczmarczyk (Uniwersytet Warszawski)

Dawid Kowalik (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Peter Clarkwood (University College London)

Igor Dzedzic (Polska Akademia Nauk)
Alexander Klimek (Polska Akademia Nauk)
Alexander Rogowski (Uniwersytet Jagielloński)
Kehan Schreiner(Hebrew University)
Bartosz Mazurkiewicz (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)
Anthony Maverick(Bar-Ilan University)
Mikołaj Żukowski (Uniwersytet Warszawski)
Mateusz Marszałek (Uniwersytet Jagielloński)
Szymon Matysiak (Polska Akademia Nauk)
Michał Niewiadomski (Instytut Stosunków Międzynarodowych)
Redaktor naczelny - Adam Barczuk

1000 kopii.

Wydrukowano w «Aleje Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warszawa, Polska»

Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe

Aleje Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warszawa, Polska

E-mail: info@eesa-journal.com ,

<http://eesa-journal.com/>

Igor Dzedzic (Polska Akademia Nauk)
Alexander Klimek (Polska Akademia Nauk)
Alexander Rogowski (Uniwersytet Jagielloński)
Kehan Schreiner(Hebrew University)
Bartosz Mazurkiewicz (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)
Anthony Maverick(Bar-Ilan University)
Mikołaj Żukowski (Uniwersytet Warszawski)
Mateusz Marszałek (Uniwersytet Jagielloński)
Szymon Matysiak (Polska Akademia Nauk)
Michał Niewiadomski (Instytut Stosunków Międzynarodowych)
Editor in chief - Adam Barczuk

1000 copies.

Printed in the "Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warsaw, Poland»

East European Scientific Journal

Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warsaw, Poland

E-mail: info@eesa-journal.com ,

<http://eesa-journal.com>